

**T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜZELSANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**ORTAÖĞRETİM GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNDE
TARİHİ ÇEVRE VE MÜZE BİLİNCİNİN
İNCELENMESİ**

Özlem HACISALİHOĞLU

**İzmir
2013**

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜZELSANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ORTAÖĞRETİM GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNDE
TARİHİ ÇEVRE VE MÜZE BİLİNCİNİN
İNCELENMESİ**

Özlem HACISALİHOĞLU

Danışman

Yrd. Doç. Gülseren PASİN

İzmir

2013

YEMİN

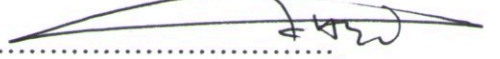
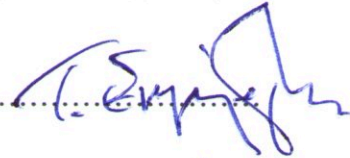
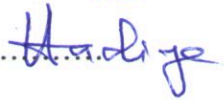
Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Ortaöğretim Görsel Sanatlar Eğitiminde ‘Tarihi Çevre Ve Müze Bilinci’ Konularının İncelenmesi” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

...../...../2013

Özlem HACISALİHOĞLU

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼ne

İşbu alışma, j¼rimiz tarafından G¼zel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-iş
ğretmenliği Programında Y¼KSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Yrd. Doç. G¼lseren PASİN
¼ye : Yrd. Doç. Turan ENGİNOğLU
¼ye : Yrd. Doç. Dr. Hadiye K¼C¼KKARAGz Hadiye

Onay

Yukarıda imzaların, adı geçen ğretim ¼yelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../...

Prof. Dr. h. c. İbrahim ATALAY
Enstit¼ M¼d¼r¼

T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞİ VE YAYIMLAMA İZİN FORMU

Referans No	10003789
Yazar Adı / Soyadı	ÖZLEM HACISALİHOĞLU
Uyruğu / T.C.Kimlik No	TÜRKİYE / 43138638578
Telefon	5058078943
E-Posta	ozlemarikan75@mynet.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	Ortaöğretim Görsel Sanatlar Eğitiminde Tarihi Çevre ve Müze Bilincinin İncelenmesi
Tezin Tercümesi	Research of conciousness of historical environment and museum in secondary school visual arts education.
Konu	Eğitim ve Öğretim
Üniversite	Dokuz Eylül Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Bölüm	Resim Bölümü
Anabilim Dalı	Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalı
Bilim Dalı	
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2013
Sayfa	142
Tez Danışmanları	YRD. DOÇ. GÜLSEREN PASİN 38641648886
Dizin Terimleri	
Önerilen Dizin Terimleri	
Kısıtlama	Yok

Yukarıda başlığı yazılı olan tezimin, ilgilenenlerin incelemesine sunulmak üzere Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi tarafından arşivlenmesi, kağıt, mikroform veya elektronik formatta, internet dahil olmak üzere her türlü ortamda çoğaltılması, ödünç verilmesi, dağıtım ve yayımı için, tezimle ilgili fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere hiçbir ücret (royalty) ve erteleme talep etmeksizin izin verdiğimi beyan ederim.

19.06.2013

İmza:.....

TEŞEKKÜR

Tez çalıőmalarım süresince bana rehberlik ederek destek ve yardımlarını bendenesirgemeyen tez danışmanım, Sayın Yrd. Doç. Gülseren PASİN 'e ve bu süreçte manevi desteklerini hep hissettiren eşime, aileme, arkadaşlarıma ve hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim.

BÖLÜM I

GİRİŞ.....1

Problem Durumu.....	1
Amaç ve Önem.....	2
Problem Cümlesi.....	2
Alt Problemler.....	2
1.1.SanatEğitiminin Anlamı.....	3
1.2.Görsel Sanatlar Eğitiminin Anlamı.....	8
1.3.Müze ve Müzecilik.....	13
1.3.1.Müze Nedir?.....	13
1.3.2.Tarihi Çevre.....	15
1.3.3.Müzelerin Amaç ve Görevleri Nelerdir?.....	16
1.3.4.Müze Çeşitleri Nelerdir?	21
1.3.5.Dünyada Müzeciliğin Gelişimi ve Geline Nokta.....	26
1.3.6.Türkiye’ de Müzeciliğin Gelişimi ve Geline Nokta	32
1.4.Müze ve Eğitim.....	35
1.4.1.Dünyada ve Ülkemizde Müze Eğitimi	38
1.4.2.Müze Eğitimi Yöntemleri ve Etkinlikleri.....	45

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR.....59

2.1.Müze Ziyareti Öncesinde, Ziyaret Sırasında ve SonrasındaÖğretmeninYapabileceği Uygulamalar	59
2.2.Türkiye’deki Müzelerin, Müze Eğitime Yönelik Uygulamaları.....	+69

BÖLÜM III

YÖNTEM.....	89
3.1.Araştırmanın Modeli.....	89
3.2.Evren ve Çalışma Grubu	89
3.3.Verilerin Toplanması	90
3.4.Verilerin Analiz ve Yorumları.....	90

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR.....	91
Seferihisar Anadolu Lisesi 10. Seçmeli Görsel Sanatlar Dersi Öğrencileri ile ‘ Tarihi Çevre ve Müze Bilinci ‘ Konularında Yapılan Çalışmalara Dair Bulgu Ve Yorumlar.....	91

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	96
KAYNAKÇA.....	98
EKLER.....	104

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1 Ücretsiz eğitim programları, İstanbul Modern.....	75
---	----

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1 Ortaöğretim Görsel Sanatlar (Resim) Dersi Öğrenme Alanları.....	12
Şekil 2 Louvre Müzesi, Paris	15
Şekil 3 İstanbul Arkeoloji Müzesi	22
Şekil 4 İzmir Etnografya Müzesi	23
Şekil 5 Arkas Sanat Müzesi, İzmir.....	24
Şekil 6 Askeri Tarih Müzesi, Ankara.....	24
Şekil 7 Doğa Tarihi Müzesi, Paris	25
Şekil 8 Karşıyaka Belediyesi Bahçeşehir Koleji Bilim Müzesi.....	26
Şekil 9 British Museum, Londra.....	30
Şekil 10 Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Ankara.....	70
Şekil 11 Rahmi M. Koç Müzesi, İstanbul.....	72
Şekil 12Gezici Müze Etkinlikleri,İstanbul Modern,	74
Şekil 13 Çocuk Eğitim Atölyeleri, Anadolu Medeniyetleri Müzesi	77
Şekil 14 Tablet Atölyesi, Anadolu Medeniyetleri Müzesi.....	77
Şekil 15 Seramik Tanıma Atölyesi, Anadolu Medeniyetleri Müzesi.....	78
Şekil 16 Kalıp Atölyesi, Anadolu Medeniyetleri Müzesi	78
Şekil 17 Eğitim Çalışmaları, Muğla Müzesi	79
Şekil 18 Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencileri, Gaziantep Müzesi	80
Şekil 19 Seramik Restorasyonu Tanıtımı, Alanya Müzesi	80
Şekil 20 Kentler Çocuklarıdır Eğitim Çalışması, Diyarbakır Müzesi.....	81
Şekil 21 Arkeopark alanı, Mardin Müzesi	86
Şekil 22 Arkeopark alanı, Mardin Müzesi	86
Şekil 23 Arkeopark alanı, Mardin Müzesi.....	86
Şekil 24 Seramik Yapım Atölyesi, Mardin Müzesi	87
Şekil 25Heykel Atölyesi, Mardin Müzesi.....	87
Şekil 26 Restorasyon ve Konservasyon Atölyesi, Mardin Müzesi	87
Şekil 27Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü Tabiat Tarihi Müzesi Eğitim Etkinlikler.....	88

EKLER LİSTESİ

EK. 1. İzmir Etnografya Müzesi Rehberi

EK.2. Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, Ortaöğretim 9, 10, 11 ve 12.Sınıflar Görsel Sanatlar (Resim) Dersi Öğretim Programı, Tarihi Çevre ve Müzelerde İnceleme ve Uygulama Alt Öğrenme Alanları ve Etkinlik Örnekleri

EK.3. İzmir Arkeoloji ve Etnografya Müzesine Yapılan Ziyaretten İzlenimler

ÖZET

Bu araştırma; Türkiye’ de ortaöğretim görsel sanatlar eğitiminde ‘Tarihi çevre ve müze bilinci’ konularının incelenmesi konusunu, ilgili literatürün taranması, yapılan örnek uygulamalar ve sonuçlarının değerlendirilmesi yöntemleri ile hazırlanmıştır.

Birinci bölümde konunun problemi, amacı ve alt problemleri ortaya konularak araştırmanın çerçeve programı oluşturulmuştur. Bu program içeriğın geliştirilmesinde yol gösterici bir nitelik taşımıştır.

Kavramsal çerçevenin yer aldığı ikinci bölümde, sanat eğitimi, görsel sanatlar eğitimi, müze ve müzecilik, tarihi çevre ve müze eğitimi konuları ele alınmış ve geniş çerçevede incelenmişlerdir.

Üçüncü bölümde ilgili araştırmalar doğrultusunda belirlenen çalışma grubu ile örnek uygulamaların nasıl yapılacağı, verilerin toplanması, analizi ve yorumlanmasının yöntemlerinin ne olacağı kısacası çalışma yönteminin belirlenmesi çalışması yapılmıştır.

Dördüncü bölümde de bir önceki bölümde belirlenen kriterler doğrultusunda ortaöğretim görsel sanatlar dersi programları incelenerek, orta öğretim 10.sınıf öğrencilerinden oluşan çalışma grubu ile yapılan uygulamanın bulgu ve yorumları değerlendirilmiştir.

Beşinci ve son bölümde ise kavramlar, uygulamalar ve araştırmalar ile elde edilen veriler ışığında ulaşılan sonuç ve öneriler belirtilmiştir.

ABSTRACT

This research has been done on ‘The awareness of historical environment and museum’ in secondary school visual arts education in Turkey using the method of the related literature review and the outcome evaluation of the application examples.

In the first chapter the framework program of the research has been prepared by defining the problem, the sub-problems and the aim of the subject. This program has a guiding qualification for the development of the content.

In the second chapter which is the conceptual framework of the research; art education, visual art education, museums and museology, historical environment and museum education issues have been discussed and broadly searched.

The third chapter presents a study on how the sample applications will be done by the working team that is determined in accordance with the research, what methods will be used for the collection, analysis and interpretation of the data; briefly the determination of the method for the research.

In the fourth chapter secondary education visual arts lesson program has been analyzed in accordance with the criteria set in the previous chapter and a evaluation has been done on the findings and the comment of the application that has been held with the working group consisted of 10 th grade secondary school students.

In the fifth and last chapter conclusion and suggestions have been stated on the basis of data obtained by the concepts, applications, and researches.

BÖLÜM I

GİRİŞ

Günümüz modern toplumlarının gelişimlerine ve geldikleri noktaya bakıldığında ileri bir kültür, sanat ve tarih bilincinin toplumun bireylerinin belleğinde yer etmiş olduğu bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun başarılmasında da öncelikle eğitimin ve özellikle de sanat eğitiminin en önemli rolü üstlendiğini görmekteyiz. Bu amaçlar doğrultusunda hazırlanmış eğitim programları, en üst seviyede düzenlenmiş olanakların kullanılmasıyla toplumun kültür-sanat yönündeki gelişimleri sağlanmaktadır. Günümüzün gelişmiş medya uygulamaları ile de evrenselleşmeye doğru hızlı bir gidiş söz konusu olmaktadır. Kültür ve sanatın aktarılmasında yani yüksek bilinç düzeyine sahip bireyler yetiştirilmesinde müzelerin etkisi de son derece önemlidir. Bu etki nedeniyledir ki, bu toplumlarda müzelere ayrılan bütçe, kadrolar, eğitim programları vb. olanaklar son derece zengindir. Kavramsal çerçevenin yer aldığı ikinci bölümde müze ve müze eğitimi ile ilgili kavramlar incelenerek problemin alt yapısı temellendirilmeye çalışılacaktır. Sonraki bölümlerde ise ülkemizde ortaöğretim programlarında yer alan müze eğitimi alanındaki konular ve işleniş yöntemleri uygulama ve araştırma yöntemleri ile incelenecektir.

Problem Durumu

Ülkemizde sanata ve sanat eğitimine yeterli derecede ilgi ve duyarlılığın gösterilmediği kolaylıkla gözlemlenebilen bir gerçektir. Bu eksiklik uzun yıllardır sürmekte ve ne yazık ki bir davranış modeli ve bir politika şekline dönüşmektedir. Cumhuriyet sonrasının zor koşullarında oluşturulmaya çalışılan kültür ve sanat politikaları bunca yıla rağmen oldukça az bir gelişim göstererek günümüz

Türkiye'sine gelinmiştir. Toplumun hemen her kesiminden bireylerin gereksiz ve üst sınıfların eğlencesi şeklinde düşündükleri sanat etkinliklerini, eğitimin içerisinde de bu şekilde yorumlamaları son derece doğaldır. Sanat eğitiminin önemli bir parçası olması gereken müze eğitiminde de durum aynıdır. Ülkemizdeki genel müze algısı üç-beş taş parçasının dört duvar arasına konulduğu, soğuk mekanlar şeklindedir.

Bu yanlış ve yetersiz algıların değiştirilmesinde en önemli rollerden birini üstlenen sanat eğitimcilerinin, alanlarının bir parçası olan müze eğitime de gereken ilgi ve özeni göstermeleri gerekmektedir. Toplumun ilerlemesi ve dönüşümü için bu gereklidir. Örgün eğitim kurumlarımızın programlarında müze ile ilgili etkinliklerin uygulanabilirlikleri ve kazanımlarının değerlendirilmesi çalışmanın ana problemini oluşturmaktadır.

Amaç ve Önem

Orta öğretim görsel sanatlar eğitiminde tarihi çevre ve müze bilinci konularının çok yönlü şekilde incelenmesi ve bundan yola çıkılarak varılan sonuçlar ve analizleri çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Problem Cümlesi

Çalışmada problem olarak orta öğretim kurumlarında uygulanan görsel sanatlar eğitimi programlarında, müze eğitimi etkinliklerinin yeri ve içeriği ele alınmıştır.

Alt Problemler

Çalışmada alt problem olarak; sanat eğitimi, görsel sanatlar eğitimi, müze ve tarihi çevrenin tanımlanması, dünyada ve ülkemizde müzeciliğin geldiği nokta, müze eğitimi ve yöntemleri gibi başlıklar incelenmiştir

1.1. Sanat Eğitiminin Anlamı

En genel ve en yaygın ifade ile eğitim; bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve amaçlı bir şekilde istendik değişimler oluşturma sürecidir. Eğitim ömür boyu süren, sürekli veya belli dönemlerde farklı alan uygulamaları ile yaşamın önemli bir olgusudur. Bilim ile olan bağı nedeniyle de insanın modernleşme, hayatı anlama ve yorumlayabilme kısacası ‘bilme’ macerasının da olmazsa olmazıdır.

Eğitimin tanımında da yer alan davranış değişikliğini gerçekleştirebilmek için öğrenme etkinliği gereklidir. Diğer bir deyişle, eğitim sürecinin temel bileşenlerinden biri olan öğrenme yoluyla, davranışlarımızı değiştiririz. Esas olarak eğitim, birçok bilgi, yöntem, araç ve kaynak kullanarak, bireyin yaşantısında karşılaşılabileceği zorluklara akılcı ve yaratıcı çözümler üretmek; bu çözümleri kullanarak yaşantısını kolaylaştırıp sağlık ve mutluluğunu artırmak amacını güder. Bir döngü içinde sürüp giden doğanın ritmi, zaman içinde meydana gelen değişikliklerle yeni sorunları oluşturacak, eğitim yoluyla da her defasında bu sorunlara yeni çözümler üretilecektir. Sorunların farklılığı, farklı çözümleri oluşturabilmesi için eğitimin en önemli ihtiyacı ‘bilgi’dir. (Yolcu, 2009: 85)

Günümüz modern toplumlarında bilimin ilerleyebilmesinin en önemli ön koşullarından biri de hayalgücü ve yaratıcılıktır. O ana kadar varolan bilgi, üzerine eklenen sonsuz hayalgücü ve yaratıcılık sayesinde geliştirilerek bilimin ilerleyişi sağlanabilir. Yaratıcı düşünme eğitim ve bilim alanlarında insanların merak, heyecan veya ilk kıvılcım adına ne dersek diyelim kısaca söylemek gerekirse hayalgücü edimlerinin ortaya çıkarılmasının en önemli aracı sanat eğitimidir. Öğretilen yaratıcılığı sanat eğitimi çerçevesinde değerlendirebiliriz.

Sanat, nesnel gerçekliğin insan bilincinde estetiksel imgeler halinde yansımasıdır. Hiçbir doğüstü gücün etkisiyle oluşmuş olmadığı gibi bir takım ne idüğü belirsiz duygu ve düşüncelerin de ürünü değildir çünkü insansal etkinlikle, eşdeyişle, üretim süreciyle belirlenmiştir. Bundan ötürü de nesnel içeriğinden asla ayrılamaz. Kaldı ki içerik ve biçim bağımlı ulamlardır ve birbirlerinden ayrılamazlar. (Hançerlioğlu, 1993:364)

Sanat insanı özgürlüğüne kavuşturan bir etkinliktir de aynı zamanda. İnsanlık tarihinin en önemli sorunlarından biri insanı kendi kafasında özgür kılma süreci olmuştur. Bu çok geniş ve bilincine varılması çok uzun zaman alan bir özgürlüktür. Çünkü en güç kazanılan özgürlük, insanın kendi kendisine karşı kazandığı özgürlük olmuştur. İnsan artık kendi kafasını ve yüreğini, kendi olanaklarını ve becerilerini ilk ve tek başvuru kaynağı olarak benimsediğinde, işte o zaman, gerçek iç özgürlüğüne kavuşmuş olacaktır.(Bozkurt, 1998: 46)

Sanatı, duygu, tasarı veya düşünceyi herhangi bir araçla, herhangi bir yöntemle yaratıcı şekilde insanlarla paylaşma etkinliği olarak düşünürsek, genel eğitim yaşantısı içinde sanat eğitiminin ne kadar önemli ve gerekli olduğu bir kere daha ortaya çıkar.Yaratıcı düşünmenin özgür bir alan olan sanat ile geliştiriliyor olması, yaratıcılık ve özgürlük kavramlarının paralelliğinin göstergesidir.Böylece yaratıcı eğitim özgür eğitimidir de denilebilir. Birey ancak kendini özgür hissettiğine yaratıcı düşünme etkinliğini gerçekleştirebilir. Elbette burada özgürlükten kasıt sınırsız ve kuralsız bir başıboşluk ortamı değildir. Sanat eğitimi bilimi disiplinlerinin bugüne değin araştırıp, nesnel doğrulara ulaşarak geliştirdiği yöntem ve teknikler yardımıyla yaratıcı birey profiline ulaşıldığı görülmüştür.

Sanat eğitimi, yaratıcılık temelleri üzerinde yükselen belirleyici son derece önemli bir faktördür. Bilim ve teknoloji bir yana dünya sanat tarihinde yaratıcılık içgüdüleri primitiflerden günümüze kadar sürekli ayrıcalıklı olma, özgün ve farklı olanı yakalayabilme mücadelesi içindedir. Çünkü yaratıcı çaba gereksinimi, bütün insanların sahip olduğu bir içgüdüdür. Doğal olarak birey, kendisini ifade etmesinde bu dürtüye alet olacaktır. Bireyin; dokunma, keşfetme, araştırma, hayatın sorunlarını çözme arzusunun tatmin edilmesine yönelik güdülerin dışavurumuna olanak sağlayacak uygun koşullar yaratılmalıdır. (Artut, 2009:211)

Sanat eğitiminin amacı; toplumsal kesitler arasında bir iletişim kurmak, bireylere ruhsal güvence veren bir anlatım gücü kazandırmak, çevreyi daha zengin ve olumlu bir biçime sokmak, topluma öncülük eden aydın sanatçılar yetiştirmek, kültür birikimlerinin yeni nesillere aktarılmasını sağlamak ve yaygınlaştırmaktır. Tüm bu amaçları gerçekleştirmek için gerekli temel bilgileri sınırlı kurallara bağlı kalmadan vermek, özgür yaratıların doğmasına neden olacaktır. (Ersoy, 1996: 43)

Sanat eğitiminde bir diğer amaç da ‘güzel’i yaratma veya onu tanıyabilme ereğinin eğitime verilmesidir. Günümüzde sanattaki ‘güzel’ kavramından kasıt, Platonun mutlak güzel kavramına dayalı olmayan, klasik, ideal güzel tanımından çok farklı tanımlamalar içermektedir. Kısacası ‘estetik, güzelin bilimidir, sanat da bu bilimin uygulama alanlarıdır’ şeklindeki tanımlamalardan uzaklaşmıştır.

Read’e göre, ‘sanatın güzellik olması şart değildir: bunu ne kadar sık ve ulu orta tekrarlasak yeridir. Bu meseleye ister tarihi (sanatın geçen yüzyıllardaki durumunu düşünerek), ister toplumsal (sanatın bütün belirtileriyle bugünkü dünyadaki durumunu düşünerek) bir açıdan bakalım, sanatın çok defa güzellikle ilgili olmadığını görürüz.’ (aktaran,Doğan,1998: 33)

‘Sanatın yalnızca güzellikleri değil, kimi zaman çirkinlikleri de dile getireceğini ileri süren sanatçıların da olduğu düşünülürse, estetiği yalnızca –görece de olsa- ‘güzel’ kavramına bağlamanın eksikliği daha iyi ortaya çıkmış olur.’ (Doğan,1998: 21)

Sanat, yalnızca heykel, resim, senfoni demek değildir. Sanat hayatı anlayan zekanın, onu en ilgi çekici, en güzel biçimlere sokması demektir.(Erinç, 2004: 89)

Sanat eğitimi ister plastik sanatlar olsun, ister ses veya sahne sanatları olsun, genel sanat tanımı içerisinde sanat eğitimi almakta olan özneye yaşamı kavrama, tanıma ve sorunlar karşısında çözüm yolları üretebilme yollarını gösterir. Şüphesiz sanat eğitimi alan her bireyin sanatçı olacağı gibi bir durum söz konusu değildir. Sanat eğitimi kişinin kendine, topluma ve dünyaya bakışında onu tanımlama ve değerlendirmesinde, yargılarda bulunmasında, onun özgür, yaratıcı, bilgili ve tutal bir özne haline gelmesinde gerekli ve dahası zorunlu bir eğitimidir.

Sanat eğitimi insanın genel eğitimi içerisinde önemli bir yere sahiptir. Yaygın biçimde düşünüldüğü gibi, sanat eğitimi yalnızca yeteneklilerin eğitimi için bir lüks değil, herkes için gerekli bir kişilik eğitimidir. Burada sanat eğitiminden amaçlanan, sanatçı yetiştirmeye yönelik eğitim değil, bireyin sanat yolu ile eğitimi, yani bireyin estetik eğitimidir. İnsanın yaratıcı güçlerini ortaya çıkarmasına yardımcı olacak şartları hazırlayan ve bireyin kişilik kazanmasını amaçlayan bir etkinliktir. (Gençaydın’ danaktaran Buyurgan ve Buyurgan, 2012:9)

Sanat eğitimi bir organizasyon yöntemidir. Görsel algılamaya dayalı bir takım teoriler önderliğinde, çocuğu, madde yani malzeme ile düşünceleri arasında çeşitli bağlantılar kurmaya, buluşlar yapmaya alıştıran bir yöntemdir ve bu yöntem, böylece çocuğun elinde gelecekte de bilinçli olarak kullanabileceği bir araç olacak ve kişisel bir biçim kazanacaktır. (Gökaydın, 1990: 11)

Gördüklerini, işittiklerini rafine edebilmesi ise sanat eğitimiyle, sanatı sevdirmek ve sanatı sevmekle olanaklıdır; ancak bu yolla yaşam daha sağlıklı yorumlanabilir, yaşantılar daha aydınlık bir hal alabilir. Özellikle iletişim araçlarının dünle karşılaştırılmayacak ölçüde geliştiği çağımız teknolojisi içinde etkileşimin umulandan çok daha hızlı ve iz bırakıcı olduğu hesaba katılırsa sanat ve eğitiminin ve bu iki araç aracılığıyla insan potansiyelinin en verimli şekilde değerlendirilmesi kaçınılmaz görünmektedir.(Erinç, 2004: 89)

Bunun dışında sanat eğitimi, sanatçı olma isteği ve sanatın herhangi bir dalına ait yeteneği olan bireyler için de ayrıca bir zorunluluğa sahiptir.

Eğitim biliminin bir dalı olarak, sanat eğitimi, sanatın tüm disiplinlerini (estetik, sanat tarihi, felsefe, psikoloji vb.) de kapsayan bir alandır. Sanat eğitimi derslerinde tüm sanat dalları ve bunlarla bağlantılı diğer alanlar araç olarak kullanılır. Bu şekildeki kapsamlı programlarla çocuk ve gençlerin sanatla tanışmaları onu anlayıp kavrayabilmeyi kısacası ‘görme’ yi öğrenmeleri ve bunu yaşantılarına yayabilmeleri hedeflenmektedir. Bu alanda ehil ellerle ve ustaca hazırlanmış programlarla yetişen öğrencilerin zamanla estetik yargı düzeylerinin geliştiği çeşitli araştırmalarla sabittir.

Bütün bunların yanında sanat eğitimi ile kültür değerlerimizi ve sanatlarımızı sevdirebilir, sanatsal bir bilinç kazandırabiliriz. Sanat, toplumsal yaşamdan soyutlanamayacak bir kavram ve olgu olduğuna, toplumların kültür ve uygarlık düzeyi yetiştirdiği sanatçılar ve sanat eserleriyle ölçüldüğüne göre sanat eğitimi örgün eğitim içinde yeniden sorgulamak gereklidir. (Ünver, 2002:24)

Burada tek amaç sanat eserlerini anlama ve inceleme yetisini kazanmak değildir. Sanatın kişiliği geliştirici pozitif katkılarının yaşamın tüm alanlarına aktarılabilmesidir. Sanat eğitimi olarak yetişen bireylerinkendilerine ve çevrelerine karşı duyarlılık düzeyleri, yetişmeyenlere oranla çok daha farklı olacaktır. Bu

yetişmişlik belki ilk zamanlarda pek fark edilmeyebilir, ancak bu olumlu getirileri ileride üniversite, meslek veya sosyal yaşamlarında mutlak surette karşılına çıkacaktır.

Çağdaş sanat eğitimi, temelde sanatsal etkinlikler yolu ile bireylerin ve toplumun içinde yaşadıkları çevreye duyarlı olmalarını sağlamaya, çevresi ile yararlı bir etkileşim içine girebilmelerine, estetik ihtiyaçlarını karşılamaya, ürün ortaya koyabilme ve yorumlama güdülerini doyurmaya, yaşantılarını daha anlamlı hale getirebilmelerine imkanvermeye yönelik düşüncededir. (Buyurgan ve Buyurgan, 2012:9)

Modern eğitimin vazgeçilmez bir parçası olan sanat eğitimi amaçlarına ancak doğru şartlarla uygulandığında erişebilir. Bu şartlar içerisinde eğitimin her kademesinin ve öznelerinin üzerlerine düşen görev ve sorumluluklar vardır. Doğru, nitelikli, çağdaş, geliştirilebilir bir program içeriği, bu programı derinlemesine kavrayabilmiş ve gerekliliğine sonsuz inancı olan yönetim kadroları ve elbette ki alanında yetkin, yaratıcı ve bu işe gönül vermiş öğretmenlerin yetiştirilmesi ve görevlendirilmeleri ile mümkündür.

21. yüzyıl Türkiye’de endüstrileşmenin devam ettiği, aynı zamanda bilgi çağını da yaşadığımız bir çağdır. Bu arada sanat öğretmeni de görsel, işitsel tüm alanlarla ilgilenip, çocuğu ve ergeni bir bilinçlendirme sürecine katmanın görevi olduğunu bilerek yetişmelidir. Yeni sanat öğretim modellerinde; grup çalışması ve sosyal etkileşim, birbirinden öğrenme ve yardımlaşma, gerçeklikleri sorgulama (eleştiri), estetik eğitim ve sanat tarihsel boyutları irdeleyen proje çalışmaları önem kazanmıştır. Türkiye açısından okuldaki öğrenmeyi yaşamla birleştirebilen yaratıcı drama yöntemlerinin gerekliliği yadsınamaz. (Pasin, 2002: 165)

‘Ortaöğretim Görsel Sanatlar (Resim) Dersi Programı , ‘görsel sanat kültürü’, ‘görsel sanatlarda biçimlendirme’, ‘tarihî çevre ve müze bilinci’ olarak üç öğrenme alanı altında yapılandırılmıştır. Bu öğrenme alanlarında ‘sanat eleştirisi’, ‘sanat tarihi’, ‘estetik’ ve ‘uygulamalı çalışmalar’ danoluşan dört sanat disiplini birleştirilerek uygulanmıştır. Öğrenci kazanımları ve etkinlik örnekleri bu doğrultuda hazırlanarak sunulmuştur.

Birleştirmede her sanat disiplininin oranı dengeli bir şekilde ele alınmaya çalışılmıştır. Alt öğrenme alanlarında öğretilecek bilgi ve deneyimin içeriğine göre her sanat disiplininin oranları ayarlanabilir. Kimi zaman bir çalışmada sanat eleştirisi, kimi zaman da sanat tarihi ağırlık kazanabilir. Öğrencilerin sınıf düzeyi de oranın sınırlarını belirler.’ (MEB Ortaöğretim Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı, 2009: 30)

1.2.Görsel Sanatlar Eğitiminin Anlamı

Genel sanat eğitiminin bir dalı olan görsel sanatlar eğitimi; kapsam olarak resim, heykel, mimari yanı sıra bunların tarihçelerinin ve niteliklerinin eğitim bilimi ilkeleri doğrultusunda çocuk, genç ve yetişkinlere öğretilmesidir.

Plastik sanatların bu çok yönlü ve çeşitli dalları da sanat eğitimprogramlarında yerlerini almıştır. Ancak bu programların yürütülmesinde kimi olumsuz etkenler mevcuttur. Bunlardan ilki ve en önemlisi ders saatinin program içeriği ve uygulanabilirliği açısından son derece az olması, teorinin yanı sıra uygulamaya da dayalı olan görsel sanatlar eğitimi dersleri, haftalık 1 ders saatiyle sınırlıdır.

Görsel sanatlar eğitimi bireyde estetik görgü ve sanatsal yaratıcılığı ortaya çıkaran, geliştiren ve yaşamının her alanında, giyimden dekorasyona, sosyal ve kültürel faaliyetlerden, toplumsal konulara kadar çok geniş bir çerçevede yansımalarını bulabileceğimiz bir alandır.

Bu açıdan bakıldığında örneğin bir ortaöğretim öğrencisinin öğrenim yaşamı boyunca haftada 1 ders saati, üstelik seçmeli ders olarak bu derse katılımı yeterli olmamaktadır. Bu açıdan bakıldığında sanat derslerinin seçmeli olmaları da ayrı bir sorun teşkil etmektedir. Genel sanat eğitimi açısından müzik dersleri de görsel sanatlar dersleri ile aynı kaderi paylaşmaktadır.

Çocukların ve gençlerin yetişme sürecinde; beynin sol yarım küresinin aktif olduğu düşünme biçimlerinin (matematik ve fen dersleri) ağırlıkta verildiği okul programları, çocukların ve gençlerin yetişmesinde, hangi alanda olursa olsun

ilerlemede ve yaratıcılıklarının gelişmesinde yeterli değildir. Okul programlarında, matematik ve fen dersleri kadar sanat dersleri de amacına uygun içerikte ve ders saatinde zorunlu ders olarak yer almalıdır. Eğitim sürecinde beynin sağ yarım küresini de aktif kılan ve geliştirmeye yönelik, sözel olmayan, somut, sezgisel düşünme biçimlerine de yer verilmelidir. O zaman okul programları, her alanda, yaratıcı bireylerin yetişmesine uygun hale gelir.(Buyurgan-Buyurgan, 2012, 3)

Dahası görsel sanatlar ve müzik derslerinin fiziki koşulları da dersin niteliğini etkileyecek derecede olumsuzluk göstermektedir. Ortaöğretimde üniversiteye giriş sınavına odaklanan öğrenciler için, adıyla dahi ayrımcılığa yol açan ‘temel dersler’ denilen fizik, kimya, matematik ve sosyal bilimler derslerinin gerek ve yeter dersler olarak görülmesi, bu tutumun tavandan tabana, yöneticiden öğretmene, öğrenciden veliye eğitimin tüm özneleri tarafından benimsenmiş olması ayrıca bir zorluk getirmektedir.

Sanat dersleri boş zamanların değerlendirilmesine ortam sağlayan süsleme amaçlı bir ders değildir. Özellikle okul öncesi ve ilköğretimde resim dersleri çocuğun coşkulu ve canlı, dış etkenlere açık duygusal nedeniyle bu eğitimi alabileceği en iyi dönemdir. Bu derste çocuk, içinde yaşadığı çevreyi ve ortamı tanır, çizdiği resimlerle (ben de varım..)kendini çevresine kanıtlamaya çalışır, bir değer olduğunun bilincine vararak kendisini tanımlamada önemli bir faktör olarak görür. Bu anlamda çocuğun sanatsal etkinlikleri kendini rahatlatmasına, yaratıcı, insani duygu ve düşüncelerinin gelişiminde etkili olan önemli, sonsuz bir kaynaktır. (Artut, 2009, 225)

Sanat eğitimi, örgün eğitim alanı içinde, yüksek öğretim kurumlarına kadar, zincirleme olarak, kopmayan halkalar şeklinde devam ede gelir; ara vermeksizin, artan bir etkinlikle... Eğer ilk ve orta öğretimde resim-müzik gibi dersleri horlayan bir eğitim sistemi varsa ve öğrenciye ‘roman, şiir okuyacağına, resim yapacağına dersini çalış’ diyen bir velilik ve öğretmenlik sistemi egemen ise yüksek öğretimdeki sanat dersleri de not alıp geçilmesi gereken darboğazlar olmadan öte gidemez.(Erinç, 2004, 104)

Görsel sanatlar eğitiminde temel amacın resim veya heykel yapan bireyler yetiştirmek olmadığı konusunda hemfikir olan eğitim bilimciler, dersin genişletilmiş amaç ve kazanımları doğrultusunda teorik konulara da sıklıkla yer verilmiştir. Tüm sanat dallarının okul öncesinden itibaren çocuklarla tanıştırılıp, doğru ve temel alışkanlıkları kazanan bireylerin, sanatlardan tat alabilmelerini sağlamak amacıyla ülkemizde 1997'den beri yeni öğretim yöntemleri ile sanat öğretimi yapılmaktadır. Bu öğretimde dört disiplin bir arada işlenmektedir; sanat eleştirisi, sanat tarihi, estetik ve uygulama alanları birlikte verilmektedir.

Öğrencilerin estetik yaşantılarını ve çevreye duyarlılıklarını geliştiren, sorumluluk duygularını arttıran, genel kültür düzeylerini yükselten konulardan biri olan tarihi çevre ve müze bilinci konuları dersin olanakları doğrultusunda programlanmıştır. Milli Eğitim Görsel Sanatlar Dersi Programında da yukarıda sözü edilen amaçlar çerçevesinde çalışmalar planlanmıştır.

Bu nedenle Ortaöğretim Görsel Sanatlar (Resim) Dersi Öğretim Programı'nda "Tarihî Çevre ve Müze Bilinci" adı altında bir öğrenme alanı oluşturulmuştur. Bu öğrenme alanında başta arkeoloji ve etnografya müzeleri olmak üzere tüm tarihi çevre, müze ve sanat galerileri, görsel sanatlar eğitimi için duvarsız derslikleri yada atölyeleri oluşturmaktadır. Müze ve galeriler ayrıca sahip oldukları zengin koleksiyonlar ve sergileme etkinlikleri yoluyla üzerinde yaşadığımız topraklardayemiş olan farklı kültürlerin kuşaktan kuşağa aktarılmasına, farklı kültürlerin tanınmasına ve farklı insan ve topluluklarına yönelik hoşgörü geliştirilmesine, dolayısıyla dünya barışına önemli katkılar yapmaktadır. (Buyurgan'dan aktaran MEB Ortaöğretim Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı, 2009: 36)

'Bu öğrenme alanında öğrencilerin;

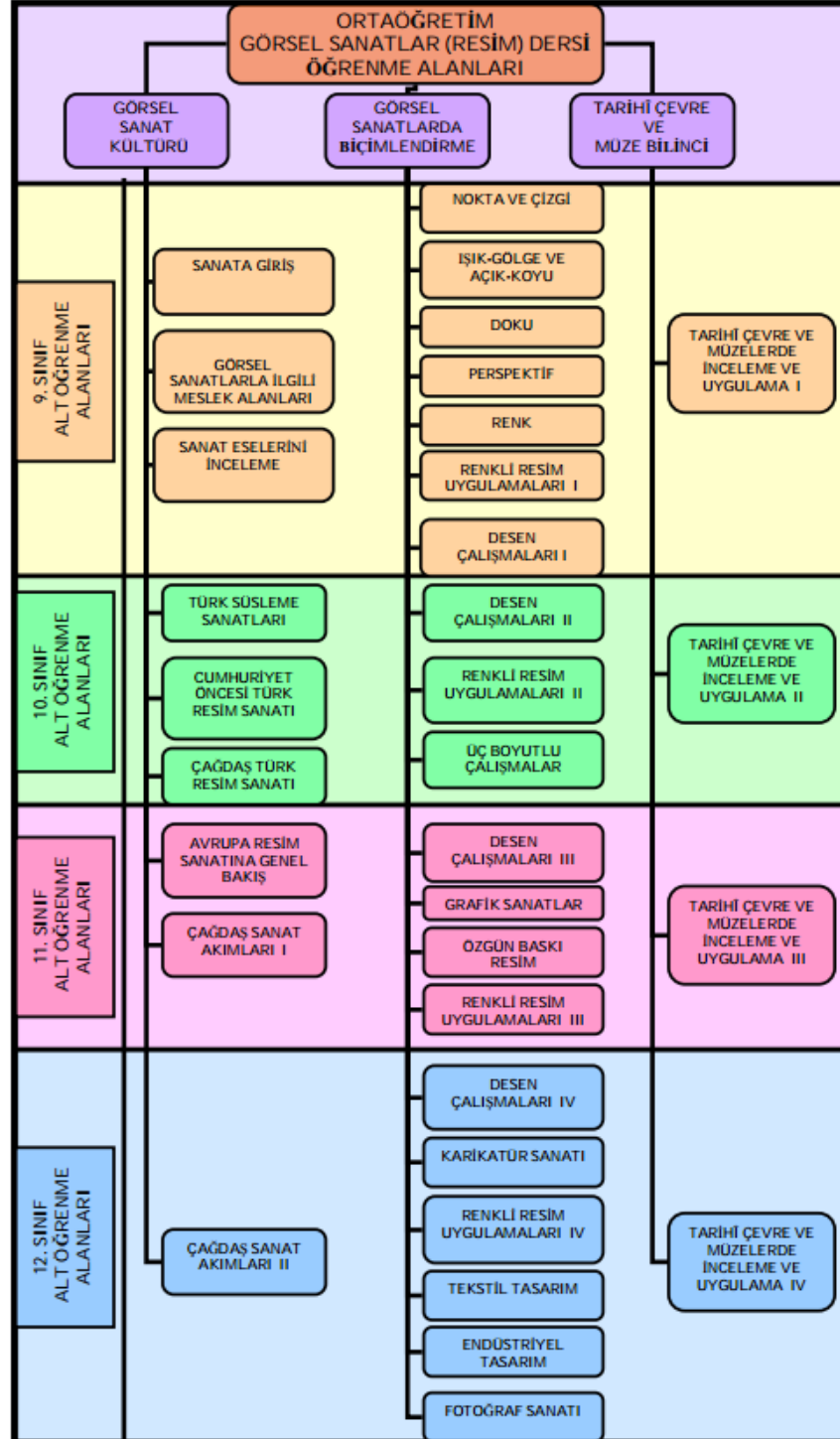
- Tarihi yerinde görüp o atmosferi soluyarak yaratılan kültür mirasına duyarlılık geliştirmeleri,
- Farklı kaynaklardan araştırma yapabilmenin yollarını keşfetmeleri,

- Bakmayı değil, görmeyi öğrenmeleri için müzedeki eserleri yakından inceleyerek eseri oluşturan unsurları sorgulama ve keşfetmeleri,
- Eserlerle duyuları aracılığı ile iletişim kurabilmeleri,
- Hayal güçlerini kullanarak, kendilerini yaratıcı bir biçimde ifade etmeleri, estetik bir bakış açısı kazanmaları,
- Eğitim ortamlarına (tarihî çevreler, müzeler, sanat galerileri vb.) pasif değil, aktif olarak katılmaları hedeflenmektedir.(MEB Ortaöğretim Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı, 2009: 37)

Tarihi çevre açısından son derece zengin olan ülkemiz toprakları, binlerce yıldır bünyesinde sakladığı kültürel zenginlikleri ülkemiz insanına çok şeyler kazandırması mümkündür. Bu kazanımların altyapısının görsel sanatlar eğitiminde veriliyor olması da ayrıca önemlidir.

Şekil 1

Ortaöğretim Görsel Sanatlar (Resim) Dersi Öğrenme Alanları

1.3. Müze ve Müzecilik

1.3.1. Müze Nedir?

Bugün kullanılan şekliyle ‘müze’ sözcüğü, Grekçe ‘mouseion’ kelimesinden türemiştir. Yunan mitolojisinde, ‘Musalar’ (ilham perileri) adı verilen tanrıçalara adanan tapınak ve ‘Atina’da Musalara ayrılan tepe’ anlamına gelmektedir. Aynı kelime ‘museum’ şeklinde Latince’ye ve diğer dünya uluslarının dillerine geçmiştir. (Buyurgan ve Mercin, 2010: 31)

Milletlerarası Müzeler Konseyi (ICOM) Türkiye Milli Komitesi; yönetmeliğinin 4. Maddesinde belirtildiği üzere ‘Kültür eserlerini koruyan ve bu eserleri etüd, eğitim ve bedii (estetik) zevki yükseltme amacıyla toplu halde teşhir edilen, kamu yararına çalışan, sanata, ilme, sağlığa, teknolojiye ait koleksiyonları bulunan müesseselere müze adı verilir.

5. maddesinde ise; ‘Daimi teşhir bölümü bulunan kütüphaneler ve arşiv merkezleri resmi şekilde halkın ziyaretine açık bulunan tarihi anıtlar, tarihi anıtlara ait binaların kısım ve müştemilatı, tarihi, arkeolojik, tabii önemi haiz mevkiiler ve parklar, nebatat ve hayvanat bahçeleri, akvaryumlar ve benzeri teşekküller bu tarife girer.’ denilerek tarifi yapılmaktadır. (ICOM) Türkiye Milli Komitesi yönetmeliği, (25.10.2012) <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44442/icom.html>

İnsanoğlunun varoluşundan itibaren gördüğümüz, biriktirme ve saklama davranışı, tarih öncesi dönemin vahşi doğal yaşamın zorlu yaşama koşulları sonucunda, doğaya rağmen yaşamını sürdürebilme içgüdüsüne karşı ürettiği bir çözüm arayışı sonucunda gelişmiş bir davranış olarak karşımıza çıkmaktadır. Zamanla insanın bu zorunlu davranışı insan için alışkanlık halini almıştır.

Temelde yaşamın her alanında karşılaştığımız bu alışkanlık sonra kültür ve sanat eserlerini biriktirme ve saklama, sonrasında da bir çeşit koleksiyonerliğe dönüşmüştür. Dinsel amaçlara hizmet eden koleksiyon oluşturma ve sergileme faaliyeti, değerli eşyaların tapınaklarda, mezarlarda ve saraylarda devam etmiştir. Bunun yanı sıra savaşlarda galip gelen hükümdarlar da bir güç ve kuvvet gösterisi olarak elde ettikleri ganimetleri, halkın görebileceği mekanlarda sergilemişlerdir.

Sanatsal ağırlıklı koleksiyonculuk ise ilk olarak Eski Yunan'da görülmektedir. Dönemin sosyal ve kültürel koşulları doğrultusunda insanlar 'güzel'e sahip olma ve diğer insanlara gösterme amacıyla özel mekanlar yapmışlardır. Örnek olarak Atina Akropolü'nün büyük tören kapısının sol kanadına bitişik 'pinakothek' denilen ve içerisinde dönemin ünlü sanatçıların eserlerinin bulunduğu, halka açık bir galerinin yer alması gösterilebilir.

Romalılar, Eski Yunan eserlerini kopyalama konusunda usta idiler. Çeşitli nedenlerle sahip olamadıkları Yunan eserlerini kopyalayarak, sahip oldukları ile beraber pinakotheklerde büyük gururla sergilemişlerdir.

Ortaçağda kiliselerde sergileme amacı taşımayan yalnızca korunup saklanan dinsel eşyalardan oluşankoleksiyonlar vardı. Buralar Antik dönemlerdeki tapınakların işlevlerini sürdürmüşler denilebilir.

Rönesans'ta da durum benzer şekilde devam etmiştir. Farklı olarak zengin ve soylu ailelerin sanat koruyuculuğuna soyunmaları özel koleksiyonerliğin temellerinin atılmasına neden olmuştur.

1789 Fransız Devrimi ise birçok alanda getirdiği toplumsal değişiklikleri müzecilik alanında da getirmiştir. 1793'te, Fransa'daki Cumhuriyetçi hükümet, kralların özel koleksiyonlarının yer aldığı Paris'teki Louvre' un bir halk müzesi haline getirileceğini bildirdi. Fransız Devrimi ile oluşan ulusal değerler, ulusal müze kavramının oluşmasını da sağlamıştır ve Louvre Müzesi, Avrupa'nın ilk ulusal müzesidir.(Karabıyık, 2007:9)

Louvre, 13. yüzyıl başlarında (1204), PhilippeAuguste tarafından ilk şekliyle inşâ ettirilmiştir. Adını İngilizcede kuvvet, güç anlamına gelen "Lower" kelimesinden alan saray, daha sonra 14. Yüzyılda Kraliyet merkezi olmuştur. 15. yüzyılda isesaray, Loire'nin kıyısına taşınınca Louvre bakımsız kalmış ve 1564'te sarayın Tuileriesbölümünün yapımına başlanmış fakat, III. Napolyon zamanında tamamlanabilmiştir. 1793'te müze hâline gelen saray,1871'de büyük bir yangın geçirmiştir. Yapılan tamirat ve değişikliklerle zamanımıza kadar gelen bina 1932'de son şeklini almıştır.[http://tr.wikipedia.org/wiki/Louvre Müzesi](http://tr.wikipedia.org/wiki/Louvre_Müzesi) (18.10.2012)

Şekil 2

Louvre Müzesi, Paris

19.yüzyılda dünya çapındaki sosyal, ekonomikve siyasal değişimler sonucunda sanat eserlerini ve toplumların o zamana dek taşıdıkları kültürel ve sanatsal birikimlerini, sahip olmanın ötesinde izlemenin de, toplum için öneminin kavrandığı dönem olmuştur.

Günümüzde ise yalnızca kültür ve sanat eserlerini değil, bilimsel gelişmelerin aşama, sonuç ve getirilerini de yansıtan sergileme faaliyetine dönüşerek ‘müze’ kavramı insanlık tarihindeki yerini almıştır. Bilim ve teknolojinin ilerlemesiyle gelişen dünyada insanlar yalnızca içinde buldukları toprakların değil, tüm dünyanın kültürel ve sanatsal mirasını tanıyabilme şansına sahip olmuşlardır. Bu değişimlerin sonucunda müzeler saklama, koruma ve sergileme misyonlarına eğitimi de eklemiştir.

1.3.2. Tarihi Çevre

Tarihi çevre; geçmiş uygarlıklardan kalan, taşınamayan kalıntıların olduğu, çoğunlukla yerleşim alanlarını kapsayan yerlerdir. İnsanlık tarihinin yerleşik yaşama geçtiği tarih öncesi dönemlerden bu yana, insanlar yaşadıkları yerde mutlak surette bir iz, bir kalıntı, taşınabilir veya taşınamaz nesnelere bırakmışlardır. Taşınabilir olanlar müzelerde sergilenmiş, taşınamaz olanlar da yine müze ve kültür varlıklarının sorumluluğunu alan yetkili birimlere bağlı olarak koruma altına alınmış özel sergileme ve gezi alanları şeklinde düzenlenmiş tarihi yerleşim yerleridir. Arkeolojik kazılarla ortaya çıkarılmış ya da halen varlığını sürdüren bu alanlar tarihi dokunun

korunması amacıyla devlet tarafından derecelendirilerek ‘sit alanı’ kapsamına alınmıştır. Tarihi eser kaçakçılığı amacı ile kaçak kazı çalışmaları yapılmasını ya da insanların bilinçsizce zarar vermelerini önlemek amacıyla bu uygulamaya gidilmektedir.

Ayrıca halen yerleşimin devam ettiği, yakın tarihli kimi yerleşim yerleri de tarihi ve kültürel dokunun korunması amacıyla, restorasyon ve iyileştirme çalışmalarının dışında her türlü imar işlerinin yasaklandığı yerler de ‘tarihi çevre’ kapsamına girer. Örneğin Safranbolu, Şirince, Bodrum gibi yerlerdeki tarihi evlerin bulunduğu sokak ve mahalleler bu kapsamdadırlar.

Tüm bu yaptırıma dayalı uygulamaların yanı sıra tarihi çevrelerin korunabilmesi için toplumun tüm bireylerine kazandırılması gereken ulusallık bilinci, tarih ve kültür bilinci gibi değerlerin de önemi büyüktür. Bunları toplumun tüm bireyleri tarafından özümsemesi ile tam bir koruma gerçekleştirilebilir.

Tarihi çevre konusunda son derece zengin bir birikime sahip olan ülkemiz toprakları ancak bilinçli, çağdaş, tarafsız, öngörülü kültür, eğitim, güvenlik ve yerel yönetim politikaları sayesinde korunarak sahip olunan zenginlikler gelecek kuşaklara aktarılabilir.

1.3.3. Müzelerin Amaç ve Görevleri Nelerdir?

Müze kavramının yaşantımıza dahil olduğu ilk dönemlerde temel amaçları, geçmişe ait eserleri veya nesnelere toplama, koruma, belgeleme ve sergileme olmuştur. Sonraki süreçte bu amaçlar gelişip dönüşerek müze kavramına yeni perspektifler getirilmiştir. Bireylerin eğitimi, estetik olguların yerleşmesi, geçmişin belgelendirilerek toplumsal bilincin geliştirilmesi, sosyal ve kültürel yaşantının çeşitlendirilmesi ve zamanın verimli kullanılması ve daha birçok amaca hizmet eden müzelerin amaçlarını beş ana grup altında değerlendirebiliriz.

Toplama

Müzenin çeşidi toplanacak olan eserlerin özelliklerini belirleyici rol oynar. Müze bilim, sanat ve sanatçı, arkeoloji, etnografya vb. hangi alanı kendisine amaç edinmişse o alana yönelik araştırma, tarama ve inceleme çalışmalarına yönelir. Toplama işi de satın alma, takas, bağış veya arkeolojik kazı sonucu bulunan eserler yoluyla gerçekleştirilir.

Hemen her müze toplama işlevlerini, müzenin niteliğine, politikalarına, programlarına ve fiziki altyapısına göre kendi uzman personeli tarafından yürütür. (Buyurgan ve Mercin, 2010: 64)

İyi bir müze koleksiyonlarını içerik ve amacına uygun, adeta ahenkli diyebileceğimiz bir karakter doğrultusunda sergilemelidir. Amacının dışındaki bir eser hibe yoluyla elde edilmiş olsa dahi sergilemede kullanılmamalıdır. Böyle eserler onlar için uygun olan müzeye nakledilmelidir. Sergilemede olumsuzluk yaratacak, seyircinin kafasında soru işaretlerinin oluşmasına neden olacak eser veya objelerden kaçınılmalıdır.

Bir müze yönetimi, bünyesinde bulunan koleksiyonları iyi bilmelidir. Bu bilgiler ışığında hangi kısımda hangi objenin eksik olduğu tespit edilmeli ve temin edilecek eserler bu doğrultuda araştırılarak koleksiyonlara dahil edilmelidir. Ayrıca müzeler temin edecekleri eserlerin kalitesine dikkat etmelidir. İyi bir müze yöneticisi nadir koleksiyonların ve objelerin nerede buldukları hakkında bilgili olmalıdır. (Allan' dan aktaran, Buyurgan ve Mercin, 2010: 64)

Belgeleme

Hiçbir müze koleksiyonunun tümünü sergileme olanağına sahip değildir. Bu nedenle elinde bulunan eserlerin tümünü korumak ve ileriki dönemlere sağlıklı bir şekilde aktarabilmek amacıyla arşivleme çalışması yapmak zorundadır.

Belgelemede eser hakkındaki bilgiler, yazılı, görsel ve işitsel yöntemlerle, belli bir sistematik (kronolojik sıralama veya dönemseller ciltler halinde) doğrultusunda arşivlenirler. Numaralandırılan eserler de ayrıca her yönüyle korunaklı bir depoda muhafaza edilirler.

Müzelerin belgeleme işlevini Rona (1999) şöyle ifade etmiştir: Belgelemeyi hem tespit etme, hem de kolay ulaşabilme aracı olarak düşünürsek, kişisel ya da kuramsal bağlamda belli süreçlerin, yazılı, görsel ve işitsel olarak kaydedilmesi; arşivlenmesi, bu belgelerin sistematik bir biçimde sınıflandırılması; envanter çıkartma işlemi ise, belgelenmiş ve sınıflandırılmış malzemenin dökümü anlamındadır. Bu anlamda düşünüldüğünde belgeleme, eseri kaydetme; arşivleme, araştırma ve diğer amaçlar için sistemli sıralama; envanter ise tamamının dökümünü çıkartarak kayıplara karşı önlem almak amaçlıdır, denebilir. (aktaran,Buyurgan ve Mercin,2010: 65)

Koruma

Müzelerin koleksiyonlarında yer alan eski ve yeni eserlerin, zamana karşı direncini arttırmak amacıyla yapılan araştırma ve uygulamalar koruma işlevi olarak değerlendirilir.

Yüzyıllar önce yapılmış eserlerin doğal süreçte bozulma, eskime hatta çürümeye maruz kalmaları kaçınılmazdır. Özellikle de kağıt, tekstil ürünleri, ahşap, deri vb. doğal malzeme kullanılarak yapılmış olanları için zaman çok daha acımasızca ilerler. Altın dışındaki diğer madenler de oksitlenme nedeniyle deformasyona uğrayabilmektedirler.

Elbette ki müzeler ellerindeki değerli parçaları kaybetmek istemezler. Bu amaç doğrultusunda da çeşitli bilimsel ve teknolojik yöntemler kullanılarak, eserler detaylı bir ön araştırma, belgelendirme, onarım, sağlamlaştırma ve restorasyon aşamaları uygulanarak, eserlerin zamana meydan okumaları sağlanmaya çalışılır. Bu aşamalardan sonra eserlerin korundukları mekanlar özel olarak incelenmeli, bozulmaların en aza indirilmesi için geçerli koşullar,yönetim tarafından sağlanmalıdır.

Sergileme

Amacına hizmet eden fonksiyonel bir müzenin en önemli kriterlerinden biri de sergilemedir. Sergileme mekanları izleyici ile birebir ilişkiye girilen, izleme ve öğrenmenin aktif bir şekilde gerçekleştiği yerdir.

Kimi müze koleksiyonlarında eşsiz eserler barındırabilir, ancak o eserlerin izleyiciye sunumunda, göz ardı edilmiş olan hatalar nedeniyle, rahatsız edici ve izleyici-eser bağlantısını kopartan bir tarz yaratabilir.

Kimi müze de, kısıtlı imkanlarına, dar koleksiyonuna rağmen sergilemedeki ustaca yöntemlerle eğitici ve çekici bir hale gelebilir. Yani müzeler görselliği işlevsellikle birleştirerek, kendilerini herkese hitap edebilecek, ilgi çekebilecek mekanlar haline getirebilirler.

Sergilemedeki nesnel koşullar, eserin çevresindeki esere göre konumu, ışık, fon rengi, tanıtıcı kartları, bilgi tabelaları vb. daha birçok durum uzmanlar tarafından hesaplanmalıdır. Her yaş grubu ve her konumdaki insana zorluk çektirmeden hitap edebilecek duruma getirilmelidir.

Eğitimi, bilgilerin aktarılması, muhakeme etme yetisinin kazanılması ve hayal gücünün kuvvetlendirilmesi olarak tanımladığımız takdirde, müzedeki nesnelere sergilenmesinin ötesinde, o nesnelere hakkında yazılı ve görsel bilgilerin verilmesi ve diğer pedagojik yöntemlerin bu amaç doğrultusunda tasarlanması gerekir. Eğitimin amaçladığı anlatım ve bilgi iletişimi nesnelere sunuşundaki tasarımın bütünlüğünden güç alır. Hayal gücünün, yaratıcılığın gelişimi ise sunulan nesnenin kendi bünyesindeki güçten kaynaklanır. Bilinçli tasarımlarla bu güç, vurgulanır. Eğitimde ilk adım nesnelere algılandığı sergi düzenidir. Takip edilebilen bir düzen, bölümler, yönlendirme, salonlar arası akış, açıklamalar ve tekdüze olmayan sunuş bu anlayışın vazgeçilmez koşullarıdır. (Atagök, 1999: 225)

Müzelerin sürekli olabilmelerinin ön koşullarından biri olan, ulaşabildiği kitlenin büyüklüğü, ziyaretçi sayısının çokluğu ve bulunduğu yerin halkın ilgisi ve sahiplenişidir. Bu nedenle müze yönetimleri planlamalarını bu yönde de titizlikle yapmalıdırlar.

Eğitim

Günümüzde müzelerin süregelen sorumlulukları arasında eğitim alanındaki sorumluluklar da eklenmiştir. Eğitim biliminin gelişim sonucunda eğitim anlayışının okul veya kitaplarla sınırlı olmaması gerektiği kanıtlanmıştır.

Modern eğitimde çok yönlü etkinliklerle tüm duyu organlarına hitap eden, hareketli, çok merkezli yöntem ve teknikler kullanılmaktadır. Öğrencinin ne kadar çok duyu organına hitap edilirse, öğrenmenin de o derece verimli ve en önemlisi kalıcı olduğu bilimsel olarak kanıtlanmıştır. Bu noktada müzeler eğitimde görerek, duyarak, hissederek ve hatta tadıp, koklayarak aktif bir şekilde öğrenmeye katkıda bulunan ortamlar olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Sanat, bilim, tarih, çocuk vb. hangi çeşit olursa olsun, ziyarete rehberlik eden öğretmen tarafından belirlenen amaçlar ve kazanımlar doğrultusunda tüm müzeler eğitim için vazgeçilmez hale gelmişlerdir.

Eğitimde müzeden verimli bir şekilde yararlanmanın ilk şartı, ziyaretin planlı projeli bir hazırlık aşamasından sonra gerçekleştirilmesidir. Öğrencilerle ön bilgilendirme ve araştırma çalışmaları yapıldıktan sonra ziyaretin gerçekleştirilmesi en doğru uygulamadır. Toplanan bilgiler ziyaret sırasında sunum, tartışma, görüş bildirme vb şekillerde paylaşılarak, bilginin kalıcılığı ve etkinliği artırılmış olur. Ziyaret sonrasında da sınıf içerisinde değerlendirmeler yapılarak konu peçinlenmiş olur.

Müze ziyaretleri yalnızca okul çağı çocukları için değil, her yaştan insan için öğretici ve bilgilendiricidir.

’Müzelere ziyaret, bireye sanatsal eseri, sanatçı, sanat akımı hakkında bilgi vermekle kalmıyor, ona üst düzeyde bir yaşanmışlık ortamı sunarak onu dürtüyor, onun insan olarak yaşam düzeyini geliştiriyor ve sadece bireyin değil aynı zamanda toplumdaki çoğu bireylerin estetik ve düşünce düzeyinde buluşmasına, toplum olarak gelişmişlik düzeyinin yükselmesine neden olmaktadır.’ (Atagök, 2000: 83)

1.3.4. Müze Çeşitleri Nelerdir?

Yüzyıllardır süregelen müze geleneği, zaman içinde gelişip, çeşitlenmiştir. Bunun doğal sonucu olarak da müzeler belli bir sistematik doğrultusunda sınıflandırılmıştır. Çeşitli araştırmacılar, çeşitli kategorilerde; koleksiyonlarına göre, hitap ettikleri kitleye göre, işlevlerine göre, bağlı oldukları yönetim birimlerine göre vb. müzeleri sınıflandırmışlardır.

En genel ve geçerli gruplandırma şekli koleksiyonlarına göre yapılan gruplandırma şekli olarak karşımıza çıkmaktadır.

Arkeoloji Müzeleri

“Arkeoloji” sözcüğü, Yunanca arkheos (eski) ve logos (bilim) sözcüklerinin birleştirilmesiyle türetilmiş bir sözcüktür ve "eskinin bilimi" anlamını taşır. Türkçe'de ise bu bilim tarihî yapıtların bulunma yöntemine atıfta bulunarak, "kazı bilimi" adını almıştır. Eskiyaıtibilimi de denilebilir.” (wikipedia sözlük, tr.wikipedia.org/wiki/Arkeoloji 05.10.2012)

Temelde insanlığın kültürel geçmişini, kültürlerin değişimini ve birbirleriyle ilişkilerini inceleyen arkeoloji bilimi, tarih sahnesinden silinmiş uygarlıkları çeşitli yöntemler kullanarak araştıran bir bilim olarak düşünüldüğünde, arkeoloji müzelerini de bu bilimin çalışmaları sonucu elde edilen buluntuların sergilendiği mekanlar olarak tanımlamamız olanaklıdır.

Ülkemizdeki arkeolojik zenginlikler nedeniyle neredeyse her ilimizde bir arkeoloji müzesi bulunmaktadır.

Şekil 3
İstanbul Arkeoloji Müzesi

Etnografya Müzeleri

Toplumların geçmişlerine dair gelenek, görenek, gündelik yaşam tarzları, vb. etnografik ürünlerinin değerlendirildiği, sergilendiği müzelerdir. Müzenin bulunduğu yerin ve yakın çevresinin ürünlerini kapsar. Bu bölgelerdeki gelenekler, özel günler, törenler vb. etkinlikler, günlük yaşamdan kesitler çoğunlukla bir mizansen yaratılarak gerçeğine çok yakın şekilde yansıtılmaya çalışır. Burada kullandıkları eser ve objeler dönemin folklorik ve geleneksel el sanatlarını yansıtan birebir, orijinal eski eserlerdir. Etnografya müzelerindeki eserler, çeşitli şekillerde (satın alma, bağış vb.) elde edilebilen ürünler olduğundan daha yakın geçmiş belgelerler.

“Yurdumuzun her yöresinde, o yörenin sosyal yaşantısına ait nesnelere sergilendiği bir etnografya müzesi bulunmaktadır.” (Abacı, 2005: 21)

Ülkemizdeki etnografya müzelerinde buldukları yerlerin, Osmanlı ve Selçuklu dönemlerine ait eserleri sergilenmektedir.

Şekil 4
İzmir Etnografya Müzesi

Sanat Müzeleri

"Sanat değeri taşıyan, ancak bilimsel değeri de ihmal edilemeyecek sanat eserlerinin gruplar halinde toplanıp; birkaç yüzyılın birikimini veya bir sanat akımını ya da sadece bir sanatçıyı kronolojik olarak koleksiyonlarında sergileyen ve gelişmeleri izleyen müzelerdir. Sanat müzeleri içerisinde sanat tarihi, çağdaş sanat müzeleri ile resim, heykel, fotoğraf, grafik sanat, geleneksel el sanatları, sinema gibi diğer görsel sanatlarla ilgili müzeleri de koymak mümkündür." (Buyurgan – Mercin 2010: 37)

Sanat müzeleri, resmi veya özel kuruluşlar tarafından oluşturulabilir. Sanat müzeleri, sanat eserlerini koruma ve geleceğe taşıma misyonlarının yanı sıra, görsel sanatlar eğitiminin de vazgeçilmez bir parçasıdır.

Şekil 5
Arkas Sanat Müzesi, İzmir

Tarih Müzeleri

Tarih müzeleri, arkeoloji ve etnografya müzeleri ile bazı ortak özellikler taşır. Ancak; özelde tarih müzeleri belirlenen bir temayı tüm yönleriyle, kronolojik olarak inceleyip koleksiyonlarını bu doğrultuda oluşturan müzelerdir. Örneğin, bir kurumun, kurulduğu tarihten itibaren kurumla ilgili her türlü yazılı ve görsel materyalin kronolojik olarak sergilenerek oluşturulmasıdır.

Tarih müzelerinin görevi, mümkün olduğunca yansıttığı durumu tarihi belge ve nesnelere destekleyerek sergilemektir. Tarihi gerçekleri, elindeki her tür kayıt, bilgi, belge vb. ile gün ışığına çıkartıp yansıtmalıdır.

Şekil 6
Askeri Tarih Müzesi, Ankara

Doğa Tarihi ve Jeoloji Müzeleri

Yeryüzünün milyonlarca yıllık geçmişine tanıklık etmiş her türlü fosil, maden, taş vb. malzemeleri içinde barındıran müzelerdir.

Bitki ve hayvanlar, madenler ve minareler, fosiller v.b. bu tür müzelerin içeriğidir. Müzede modeller, maketler ve dönemi yansıtan peyzajlar bulunabilmektedir.

Öğrenciler ve bilimin bu alanlarıyla ilgilenen insanlar için son derece önemli yerlerdir.

Şekil 7
Doğa Tarihi Müzesi, Paris

Bilim Müzeleri

Bilimin tarihsel serüvenini, tüm dalları veya seçilen belli alanlarındaki ilerleme ve değişimleri yansıtan, insanlara bilimi sevdirmeyi amaçlayan yerlerdir.

Bilimsel icatların yapılışını, neden ve sonuçlarını gösteren, dönemi ile birebir örtüşen nesnelere düzenlemiş mekanlardır.

Bilim müzeleri geçmişini anlamaya çalışan, bilime ve teknolojiye meraklı gençlere ve yetişkinlere yönelik düzenleme ve etkinlikleriyle kendilerine olan ilgiyi

arttırabilmektedir. Aktif öğrenmenin yapılabileceği, insanların bazı icatları bizzat deneyerek öğrenip anlayabilecekleri yerler olarak da düzenlenmektedir.

Şekil 8

Karşıyaka Belediyesi Bahçeşehir Koleji Bilim Müzesi

1.3.5. Dünyada Müzeciliğin Gelişimi ve Geline Nokta

Müze kavramının açıklanacağı bölümde, yukarıda ana hatları ile ifade edilen müzecilik kavramı ve müzecilik tarihi daha ayrıntılı bir şekilde incelenecektir.

Çağdaş müzecilik tanımının içeriğinde, koruma veya sergileme amacıyla oluşturulmuş, kapalı veya açık mekanlarda, geniş bir kullanım alanında seçilmiş, doğal ya da yapay eser ve objelerin koleksiyonlarının korunduğu, sergilendiği, geleceğe aktarıldığı yapı ya da yer şeklinde kavramlar vardır.

Tarihte ilk olarak Paleolitik çağdaki mezarlarda, doğal nesne ve bunun yanında el yapımı objelerin bir araya getirildiğini görüyoruz. Büyük olasılıkla yeniden doğuş imgesinin ve insanların doğa karşısındaki savunmasızlığına bir karşı duruş olarak görülen bu davranış, yalnızca insanın bir anlam atfederek biriktirme eyleminin başladığı dönemdir denilebilir.

Daha sonraları Eski Mısır ve Mezopotamya Uygarlıklarında da benzer davranışlar görülmektedir. Ölümden sonra yaşama ve tanrı- krala inana bu uygarlıklar kapalı mezarlarda olduğu kadar, halka açık tapınak ve saraylarda da değerli eşya ve eserleri her ne kadar tapınma amaçlı da olsa düzenleyip sergileme eylemini gerçekleştirmişlerdir.

Eski Yunana gelindiğinde müze kavramına bir adım daha yaklaşılmıştır. Müze kelime olarak Latince'deki 'museum' kelimesinden türemiştir. 'museum' un Yunanca karşılığı da 'mouseion'dur. İskenderiye şehrinde antik çağda kurulmuş olan Mouseion Tapınağı çok bölümlü ve işlevsel yapılar topluluğu olarak karşımıza çıkmaktadır. İçerisinde İskenderiye Kitaplığı'nında bulunduğu eğitim, bilim ve araştırma merkezi idi. Ayrıca sanat dallarının her birinin birer temsilcisi sayılan 9 ilham perisine (muz) adanmış bir sanat merkezi olarak da kullanılmıştır. Müzecilik kavramını ilk olarak bu örneklerde de gördüğümüz gibi daha ziyade toplama ve sergileme amaçlı olarak karşımıza çıkmaktadır. Müzeciliğin asli görevi olan toplama ve geleceğe aktarma bu dönemlerde pek söz konusu değildi.

Müze kavramına bir derece daha yaklaşılan yerler olarak Atina da ünlü ressamın eserlerinin halka açık olarak sergilendiği 'Pinakothek' denilen mekanları gösterebiliriz.

Ayrıca Eski Yunan'da çok tanrılı inanışın getirdiği gelişmiş bir tapınak kültüründeki adak ritüeli, değerli eşyalar mücevherler, resim ve heykellerin buralarda biriktirilmesi sağlanmıştır. Tanrıların betimlendiği devasa heykeller, kralları ve tanrılar adına kazandıkları zaferleri betimleyen resimler, paha biçilmez mücevherler, üstün zanaat eserleri bu tapınakların koleksiyonlarını oluşturuyordu.

Hellenistik dönemle birlikte, ideal insan kavramına ulaşabilmenin yolunun, fiziksel eğitimle birlikte verilen zihinsel eğitimden de geçtiği düşüncesi yaygınlaşmıştır. Gymnasium ve mouseion' larda çeşitli sosyal etkinlikler düzenlenmiş, zaman içerisinde buralar felsefi tartışmaların yapıldığı entelektüellerin bir araya geldiği kültür merkezleri haline gelmiştir. Dolayısı ile yapıların içi de

işlevine uygun şekilde düzenlenmiş orijinal sanat eserleri ile dekore edilmiştir. Okul (ekol) kavramı da buralarda gelişerek antik yunanbilim ve felsefesinin temellerinin atıldığı yerler olmuştur.

Roma' da eski eser koleksiyonu oluşturma ve kopyalama faaliyeti kültür yaşantılarının önemli bir parçasıydı. Koleksiyon sahibi olmak bir ayrıcalık ölçütü idi. Bu açıdan çağımıza en yakın şekliyle, koleksiyonerlik Roma döneminde başlamıştır denilebilir.

Orta çağda her alanda olduğu gibi koleksiyonerlik ve sergileme anlayışında da değişiklikler olmuştur. Bu dönemde kiliseler dini kaynaklı eser ve objeleri koruyup saklamakla görevliydi. Belli bir müze veya koleksiyon anlayışından söz edilmiyordu. Bu yönü ile kiliseler antik çağın tapınaklarının görevlerini üstlenmişlerdi.

Rönesans döneminde yeniden ortaya çıkarılan ve değerleri anlaşılan antik Yunan ve Roma eserleri toplanmaya başlamıştır. Toplumun üst tabakalarında da bu eserleri toplama merakı yeniden başlamıştır. İlk olarak küçük objelere karşı duyulan bu merak, zaman içerisinde sanat eserlerinin toplanması yönünde artarak devam etmiştir. Böylece üst sınıf merakı sonucu başlayan koleksiyonculuk ileridemüzeciliğin doğmasına zemin hazırlamıştır.

16. yy müze teriminin ilk kez kullanıldığı dönem olarak karşımıza çıkar. Bu dönemde özellikle ikonalar, kutsal eşyalar, heykeller, kabartmalar, lahit mezarlar ve sanat eserleri koleksiyonlara alınmıştır. Bu durum koleksiyonculuğun yaygınlaşmasını doğurmuştur. Bu koleksiyonlardan biri dePaoloGiovio' ya ait antik eser koleksiyonudur. Giovio' nun bu eserleri sergilemesi ve sergilediği mekana 'müze' adını vermesi 'müze' teriminin 16. yy ortalarında ilk kez kullanıldığını göstermiştir. (Madran'dan aktaran, Buyurgan- Mercin,73)

Batıda çağdaş anlamda müzecilik 18. yy da soylu ve elitlerin ellerindeki koleksiyonların kamulaştırılması ile başlamıştır. Büyük izleyici kitlelerinden yani

halktan uzak kalmış, her türlü sanatsal ve kültürel değer müzeciliğin kurumsallaşması ile her kesimden insanın görebileceği yerlere hale gelmiştir.

‘Medici’ ailesinin son ferdi olan Toscana eyaleti büyük düşesi Maria Ludovica’nın 1737 de koleksiyonlarını eyalete bağışlamasını, Dresden koleksiyonunun topluma açılması izlemiştir, Londra’ da 1753 ‘ de kurulan British Museum, 1759 da; Kassel’ deki resim galerisi (Gamaldegalerie) 1760 da halka açılmıştır. (Eczacıbaşı Sanat Ans. C.2 s: 1322)

Bu gelişmelerin ardından Fransa İngiltere ve Almanya da günümüze kadar devam etmiş büyük müzeler açılmıştır. 1797 de Berlin de KaiseFredrich müzesi adıyla Büyük Müze, 1824 de Londra da Ulusal Galeri, 1830 da Münih de Heykel Galerisi, 1852 de st. Petersburg da Ermitaj Müzesi, 1897 de Londra da Tate Galerisi ile Avrupa genelinde yaygınlaşan müzeler 19. ve 20. yy.larda ABD ve diğer ülkelerde de gelişme göstermiştir.

Şekil 9
British Museum, Londra

1929 yılında New York Modern Sanat Müzesi (Museum of Modern Art) kuruldu. Bu müze modern sanat müzesi alanında bir ilk olarak müzecilik tarihinde yerini almıştır. Kitle iletişim araçlarını son derece etkili bir şekilde kullanarak sayısız ziyaretçiye ulaşmayı başarmıştır. Ayrıca farklı etkinlik ve sergilemelerle de, dünya sanatının merkezi haline gelen New York' un sanat yaşamında belirleyici bir yere sahip olmuştur.

21. yüzyıla gelindiğinde müzeler pek çok değişikliğe uğramışlardır. Hızla gelişen teknoloji ve kitle iletişim araçlarının getirdiği kolaylıklar yanında globalleşen dünyanın bireylerinin kültür ve sanatı öğrenmeye açık hale gelmeleri, ekonomik anlamda kalkınan ülkelerin artışı ile doğru orantılı olarak müzecilik de gelişmiştir. Yalnızca arkeoloji ve sanat müzeleri değil, bilim, çocuk, teknoloji vb. birçok içerikte müze açılmıştır. Bu mekanlarda sergilemenin yanı sıra düzenlenen etkinlikler de çeşitlenerek artmış müzeler, şehirlerin çekim noktaları haline gelmiştir.

Müze sadece belli bir sınıfın hizmetinde olan bir şey değil. Aslında bugün müzeler kitle kültürünün gözde iletişim araçlarından biri konumunda. Uyguladıkları sergileme ve seyretme politikaları geçmişe ait hazinelerin ve kutsal nesnelerin sadık bekçileri olma ideallerinin çoktan gerilerde kaldığını gösteriyor. Yani müzelerin belkemiğini oluşturan koleksiyon, bugün tek başına bir şey ifade etmiyor. Bugünün müzesinde koleksiyonun etrafında yerleşmiş pek çok birim var. Bugün büyük müzeler bütçelerinin önemli bir bölümünü iletişim alanına aktarıyor. Açıkçası bu müzeler öyle sadece bir grup seçkin uzmanın veya seçkinci birkaç kişinin çalışma sahası gibi durmuyor. Eskiden yanına yaklaşmadığın şeyler bugün farklı şekillerde, izleyicinin dokunabileceği nesnelere dönüştürülebiliyor. Dolayısıyla bugün müze kitle kültürünün gözde iletişim kanallarından birisine dönüştü. Son 20 yılın yeni görev tanımları, ekipler vs. müzeyi esin perilerinin tapınağı olmaktan çıkardı. Bu açıdan da bence aslında pedagojik bir tarafı var bu işin. Mesela doğa ve bilim tarihi üzerine, tamamen genç kitle kültürüne, çocuklara yönelik müzeler var. Bu müzelerde nesnelere sadece yerlerinde dönmüyorlar, çocuklara nasıl çalıştıklarına dair uygulamalı olarak pek çok enformasyon veriliyor, hatta çocukların uygulama yapmalarını öngörüyor.(Akay ve diğerleri, 2006: 47)

Müzelere karşı küresel düzeyde artan bu ilginin sonucunda 1926 yılında Milletlerarası Müzeler dairesi kurulmuştur.

1947 yılında UNESCO'nun yardım ve teşviğiyle ABD Buffalo Bilim Müzesi Başkanı Chauncey J. Hamlin ve Fransa Müzeler Müdürü Georges Salles'in önderliği ile Meksika'da toplanan uzmanlar 'Uluslararası Müzeler Konseyi' ICOM (International Council of Museums) ni kurar. UNESCO'ya bağlı olarak kurulan bu konseye 67 ülke ile birlikte Türkiye de aynı yıl katılır. Uluslararası Müzeler Konseyi'nin tüzüğüne göre hazırlanmış bulunan ICOM Türkiye Milli Komitesi Talimatnamesi 24.08.1956 tarih 4/7862 Sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile kabul edilir. (Gerçek,1999: 182-183)

1.3.6. Türkiye’ de Müzeciliğin Gelişimi ve Geline Nokta

Türk toplumunun geleneksel yaşayış tarzında ve kültür anlayışında, sergileme koleksiyon oluşturma gibi etkinlikler yer almamıştır. İslamiyet’ten önceki göçebe Türk toplumlarında yaşam tarzının getirdiği zorluklar nedeni ile müzecilik kavramından söz etmek bile mümkün değildir. İslamiyet’ten sonrada tasvir yasakları nedeni ile yalnızca günlük yaşantıda kullanılan nesnelere, üstün zanaat eseri kapsamındaki örnekleri ve kutsal emanetler olarak adlandırılan eserler belli zamanlarda halkın ziyaretine açılmıştır. Kısacası batılılaşma sürecine kadar Türk toplumu adına müze kavramından söz etmek mümkün değildir.

Batıya açılma hareketlerinin ardından kimi aydınların müzeciliğe ilgi duyup benimsemesi ile ilk müzecilik çalışmaları başlamıştır. Nitelikli ve orijinal el sanatları eserleri ve bunların yanında arkeolojik eserler toplanarak koleksiyonlar oluşturulmuştur. Eserler o an var olan mekanların yeniden düzenlenip müzeye dönüştürüldüğü yerlerde sergilenmiştir. İlk müzecilik çalışmaları, harbiye nazırı ve tophane müşhiri Fethi Ahmet Paşa’ nın (1801- 1857) İstanbul’ un fethinden o güne değin yapılmış ve ganimet olarak alınmış silahlar ile,kazılardan gelen tarihi yapıtları st.Irene Kilisesi’ ndetoplatmasıyla başlamış, bu hareketle Mecma-yıEslaha-yıAtika ve Mecma-yı Asar-ı Atika Müzelerinin çekirdekleri oluşturulmuştur. (Eczacıbaşı Sanat Ans, Cilt 2: 1322).

1869 yılında Sadrazam Ali Paşa tarafından Müze-i Hümayun yani İmparatorluk Müzesi kuruldu. Şubat 1869’da yedi maddeden oluşan ilk Asar-ı Atika Nizamnamesi yani Eski Eser Yönetmeliği yürürlüğe konuldu. Bu yönetmeliğin en önemli maddeleride bundan böyle ülke topraklarında eski eser arayışı kesin izne tabi olması ve buluntularında yurt dışına çıkarılamayacağı kesin olarak hükme bağlanmış olmasıdır.

Safvet Paşa’nın Maarif Nazırlığı sırasında kurulan ve başına Galatasaray Lisesi öğretmenlerinden İngiliz Gold’un getirildiği müze müdürlüğü makamı Mahmut Nedim Paşa döneminde kaldırıldı.

1872’ de Sultan Abdülaziz, Mahmut Nedim Paşa’ yı görevden alarak yerine Mithat Paşa’ yı getirdi. Maarif Nazırlığına’ da Ahmet Vefik Paşa getirildi. Ahmet Vefik Paşa müze müdürlüğünü yeniden kurdu. Başınada alman asıllı Dr. Philip AntonDethier getirildi. Dethier dokuz yıllık müdürlük görevinde birçok yeniliğe imza attı. Olumsuz koşulları nedeni ile müze binasını Çinili Köşk’e taşıdı. Yeni bir Eski Eser Nizamnamesi yürürlüğe koydu ve arkeoloji okulunu açtı.

Ancak bu yönetmelikte, ülkede kazı yapan yabancıların buluntuların üçte birlik bölümünü yurt dışına çıkarmalarına olanak sağlayan kimi açık noktalar vardı. Yasa ile legal hale getirilen tarihi eser kaçakçılığı, Dr. Dethier’ in ölümünden sonra müze müdürlüğü görevine getirilen Osman Hamdi Bey tarafından önlenmeye çalışılmıştır. Onun müze müdürlüğü döneminde toprak altından çıkartılan eserlerin buluntuların yurt dışına çıkartılması kesinlikle yasaklanmıştır.

‘Osman Hamdi Bey; Nemrut Dağı Tümülüs’ünde, Lagina’da bulunan Hekate Tapınağı’nda kazılar yapmıştır.En önemli arkeolojik kazısı Sayda (Sidon-Lübnan) kazısından kral mezarlığı kazılarıdır. Bu lahitlerin arasında İstanbul Arkeoloji Müzesi’nde sergilenen dünyaca ünlü İskender Lahdi’nin bulunması, Osman Hamdi Bey’e de uluslar arası bir ün kazandırmıştır. Arkeoloji alanında yaptığı çalışmaları ile yurtdışında tanınmaya başlayan Osman Hamdi Bey; Fransız, Alman, Yunan, İspanyol çevrelerince madalya ve nişanlarla ödüllendirilmiştir.

Osman Hamdi Bey’in 1881 yılında Müze-i Hümayun’a müdür tayin edilmesiyle Türk Müzeciliğinde yeni ve verimli bir devre açılmıştır. Müzeciliğimizi ilk kez modern anlamda ele almaya başlayan Osman Hamdi Bey’in Müze-i Hümayun’da gerçekleştirdiği ilk işlerden birisi, yabancıların yaptığı kazılarda ortaya çıkan eserlerin yurt dışına götürülmesini yasaklamayı planladığı tüzük hazırlığı olmuştur. Paris’te yarım bıraktığı hukuk eğitiminin yararları burada ortaya çıkmıştır. Yürürlükte bulunan ‘1874 Asar-ı Atika Nizamnamesini’ 1883 yılında yeni baştan düzenleyerek eserlerin yurt dışına çıkarılmasını yasaklayan maddeler koydurmuştur.

Eserlerin kaydedilmesi, onarılması, nem ve rutubetten uzakve sağlıklı bir şekilde korunup sergilenebileceği gerçek anlamda bir İmparatorluk Müze Binası yapılması için dönemin yöneticilerinden aldığı destekle, bugünkü İstanbul Arkeoloji Müzesinin ilk kısmını 1889’da, ikinci kısmını 1903’te ve üçüncü kısmını 1907 yılında tamamlayarak ziyarete açmıştır.’(<http://www.osmanhamdibey.gov.tr/belge/1-88473/eski2yeni.html>(02.12.2012)

Bu dönemden sonra bulunan tüm eserler devlet müzesine ait olacak, yabancılar sadece eserlerin resim veya kalıplarını alabileceklerdi. Bu sayede yurtiçinde çıkartılan tüm eserler İstanbul’ a getirilmeye başlandı. Didim, Efes, Milet, Sart vb.

yerlerde çıkartılan tüm eserler başkente geldi fakat zamanla toplanan eserlerin konulacakları bina, sergilenmesi, korunması vb. bir sorun oluşturmaya başladı. Çözüm olarak da eserlerin buldukları yerlerde sergilenmesi amacı ile çeşitli müzeler kurulmaya başlandı.

Cumhuriyetin ilanı ile birlikte her alanda olduğu gibi müzecilik alanında da gelişmeler hızlanmıştır. Bu gelişmeler öncelikle müze binalarının inşası ve kazı çalışmalarının nitelikli bir şekilde artması ile devam etmiştir. Kazılarda mümkün olduğunca Türk uzman personelin yetişmesi hedef alınmış ve bu çerçevede Türk Tarih Kurumu, beraberinde de Ankara Dil Tarih Coğrafya Fakültesi kurulmuştur. Ahlatlıbel, Alishar, Boğazköy bu dönemde başlayan kazıların bazılarıdır. Buradan çıkarılan eserler ile Ankara Hitit Müzesi kurulmuştur.

‘1924 yılında Topkapı Sarayı onarılarak içindeki mevcut eşyaları ile ziyarete açılmasına karar verilmiştir. Süleymaniye’deki Evkaf-ı İslamiye Müzesi, Vakıflardan alınarak Müzeler Müdürlüğüne bağlanmış ve 1927 yılında Türk İslam Eserleri Müzesi adı ile yeniden düzenlenerek ziyarete açılmıştır. Ayasofya 1934 yılında bakanlar kurulu kararı ile müze olmuştur. Ankara Etnografya Müzesi binası tamamlanarak 1928 yılında hizmete girer. 1925 yılında tekke ve zaviyelerin kapanması ile buralarda bulunan değerli eser ve nesnelere bağlı oldukları yerlerdeki mahalli müzelere taşınırlar. Konya Mevlana Dergahı ve Türbesi 1927 yılında müze olarak düzenlenir. Bursa, Adana, Manisa, İzmir, Kayseri, Afyon, Antalya, Bergama, Edirne’ de yeni müzeler kurulur.(Önder, 1999: 14).

1950 yılında Türkiye, uluslar arası Müzeler Birliğine katılmış ve Türkiye Milli Komitesi’ ni kurmuştur. 1960’lı yıllardan itibaren müze binalarının yapımı hızlanmıştır. Bu binalar tasarım olarak aynı olmasına karşın, sergileme ve ışıklandırma olarak farklılıklar göstermektedir.

Oysa çağdaş yaşam ve toplum, her gün artan baş döndürücü bir tempoyla, dinamizmi ve günü yaşamakta geçmişe fazla itibar etmemektedir. Bu nedenle müzeler, çağdaş yaşamın içine katılabilmek için yeni yöntemler bulmak ve çoğu kişinin kafasındaki “sanat mezarlığı” imajından kurtulmak ve bir bakıma yaşadıklarını kanıtlamak zorundadırlar (Sönmez’ den aktaran, Keleş,12)

Ülkemizde müzeciliğin gelişiminde son 30 yıllık sürece bakıldığında devlet eli ile açılan müzelerin yanı sıra çok sayıda özel, müzelerde kurulmuştur. Özel müzeleri, sanat müzeleri ve belli bir tema doğrultusunda planlanmış müzeler olarak iki grup altında değerlendirebiliriz. Eczacıbaşı grubu tarafından 2004 yılında kurulan İstanbul Modern Sanat Müzesi, sanat müzelerine, Koç grubunun bünyesinde 1994 yılında kurulan Rahmi M. Koç Müzesi'ni örnek olarak verebiliriz.

1.4. Müze ve Eğitim

Modern toplumlarda müzelerin eğitim işlevleri diğer işlevlerine oranla daha etkili ve önemli bir şekil almıştır. Müze eğitimi doğrudan ve şekil itibari ile alıcının tüm duyu organlarına hitap ettiğinden görerek, yaparak ve hatta yaşayarak öğrenme dediğimiz son derece aktif bir öğrenme sürecini bünyesinde taşır.

Ayrıca bu öğrenme süreci insan yaşamının çok geniş bir zaman dilimine yayılabilmektedir. Okul öncesi çocuktan yaşlılık dönemine dek insan bu faaliyete dahil olabilir.

‘Müzeler, okullar, üniversiteler ve kütüphaneler ile karşılaştırıldığında, öğrenene farklı öğrenme olanakları sunmaktadır. Müzelerin bir avantajı geniş bir yelpazede ziyaretçi potansiyeline sahip olmalarıdır. Müzeler, kimliğin oluşması için fırsatlar sunarlar. Müzede yer alan nesnelere ve bilgi ile ilgilenirken, ziyaretçiler kendilerini ve kendi kültürlerinin yansımalarını da keşfederler. Bu süreç öğrenenin yeni bağlantılar kurmasını, anlam oluşturmasını ve öğrenmesini sağlar. Müzelerin her zaman eğitimsel bazı amaçları olmuştur. Müzeler, serbest seçeneğe ya da informal öğrenme ortamları olarak tanımlanabilir. Serbest seçeneğe kavramı; kendini yönlendiren, gönüllü ve kişisel ihtiyaç ve ilgilerle kılavuzlanan ve öğrenmenin, bireyin yaşamını genişletmek amacıyla yöneldiği öğrenme ortamları için kullanılabilir. (Kelly, 2004; Rabley, 2005; Grant, 2005’den aktaran, Oruç ve Altın, 2008)

Müzeler çeşitli nedenler ile kısıtlı eğitim almış insanların kendi kendilerini eğittikleri, bilinçlendirdikleri kurumlar olmanın yanı sıra, sınıf içi öğrenme etkinliğini destekleyici nitelikleri ile de eşi bulunmaz bir eğitim ortamıdır. Müzeler sanatsal ve bilimsel alanlardaki öğrenmeyi koşulları nedeni ile en üst seviyelere çıkartan mekanlardır. Öğrencilerin görerek, duyarak, dokunarak, ve yaşayarak nitelikli ve kalıcı bir öğrenme yaşamaları söz konusudur. Müzedeki öğrenme süreci müze öncesi hazırlıkla başlar, müzede devam eder müze dönüşü sınıf etkinlikleri ile daha kalıcı hale getirilerek tamamlanır. Müze eğitiminde temel amaçlardan biri öğrenmenin kalıcılığıdır. Bilindiği üzere öğrenmeye ne kadar çok duyu organı eşlik ederse öğrenmede o derece etki ve kalıcılık sağlanır.

“Geleneksel okul eğitiminde soyut kavramlar sürekli tekrarlanarak öğrencilerin zihinlerinde bilgi yığılmakta ve bu bilgiler bir süre sonra unutulmaktadır. Ancak öğrencinin kendi katılımının olduğu, yaptığı, yaşadığı öğrenme ve sürece doğrudan katıldığı öğrenme biçimi daha kalıcı olmaktadır. Bilindiği gibi yapılan araştırmalar zaman sabit tutulmak kaydı ile insanların okuduklarının % 10’ nu, duyduklarının % 20 sini, gördüklerinin % 30’ unu, hem görüp hem duyduklarının % 50’sini, görüp, duyup, söylediklerinin % 80’ ini, son olarak da görüp, duyup, yapıp, söylediklerinin % 90’ını hatırladıklarını göstermektedir. (Üstündağ ’dan aktaran, Baykan, 2007:28).”

Çağdaş eğitim sistemlerinin her aşamasında, öğretene ve öğrenen öznelere yaratıcı etkinliklerini mümkün olduğunca geliştirerek kalıcı öğrenmenin önündeki engellerin kaldırılabilmesi doğrultusunda görüşler hakimdir. Bu anlamda yaratıcılık, hangi alanda olursa olsun, sanat yapımı oluşturma veya yeni teknik, araç ve yöntemler kullanarak, sorun çözme becerisi olarak tanımlanabilir. Bu perspektiften bakıldığında müzeleri, eğitimde bu koşulları sağlayabilecek yeni bir alan olarak değerlendirebiliriz.

Yaşam boyu eğitim sürecinde çok yönlü öğrenme ve yaşam alanları olarak müzelerin, yaşantılara dayalı etkin kullanımını içeren müze eğitimi, tarihi ve kültürel zenginlikleri ile Türkiye için yeni ve ihtiyaç duyulan bir alandır. Müze eğitimi, amacı

ve konuları, sergileri, objeleri, ortamı, çevresi, insanı merkez alan ve disiplinler arası yönleri ile müzenin, temel eğitim kuramları ve ilkeleri ışığında aktif bir öğrenme ve gelişme alanı olarak kullanılmasını içermektedir. (Şahan, 2008: 3)

Müzedede uygulanan her etkinlik eğitici bir değer taşır. Buradaki eğitim, bireye zengin yaşantılar, yeni ufuklar açar. Onu yaşamın tüm alanlarında yaratıcılığa iter. Ayrıca bilgi birikimini geliştirmesi açısından da bireyin öğrenim yaşantısının en önemli tamamlayıcısıdır.

Müzedede yapılan eğitim, okuldaki eğitimi zenginleştirici, destekleyici ve tamamlayıcı bir potansiyele sahiptir. Müze eğitimi zihinsel kavrayış yanında empatik bağlar kurmayı, merak etmeyi, eleştirel bakmayı ve pratik beceriler kazanmayı da sağlayabilmektedir. (Seidel ve Hudson 1999:9)

Eğitim alanındaki temel sorunlardan biri olan; eğitim süreci etkinliklerinin, ortam ve materyallerin günlük yaşam ile ilişkilendirilememesidir. Bu durum öğrencilerin öğrenme süreçlerini olumsuz olarak etkilemekte, bilgiye ulaşma seçenekleri, yaratıcılık, öğrenileni yaşanılır hale getirme gibi aktif bir süreçten uzak, hazır bilgiyi alıp ezberci bir şekilde depolamaktan öteye gidilememektedir.

Süzen' e göre; 'Müze, tarihsel, müzecilik ve eğitimsel işlevlerinin yanında başlı başına bir öğrenme ortamı olarak da değerlendirilebilir. Müzenin sahip olduğu içerik eğitim açısından yerinde bir eğitim anlayışına yönelik olarak önemli bir fırsattır. Bu gerekçeye dayalı olarak müzenin temel işlevlerinden birinin eğitim olduğu görülmektedir. Bu eğitim ister doğrudan bilime ve bilgiye, ister duygu ve sezgilere yönelsin, bireye kattığı yaşantısal zenginliklerle ona yeni ufuklar açar, bilişsel ve duyuşsal açıdan donatır, daha yaratıcı bir yaşama yöneltir, bireye gerekli tarih ve çevre bilincini verir. Bu nedenle müzeler bilişsel öğrenmenin yanı sıra duyuşsal ve yaşantısal öğrenmenin de sağlanacağı bir ortamdır. Müzedede nesnelere sergilenmesinin yanında sergilenenlerin pedagojik amaçlar açısından da tartışılması gerekir. Müzelerin eğitsel açıdan değerlendirilmesinde ilk olarak nesnelere algılandığı sergi düzeninde sağlıklı ve amaca kolay ulaşma açısından sıkıcı olmayan bir sunuşun göz ardı edilmemesi gerekir.'(aktaran Metan, 2007: 22)

Müzelerde öğrenme aktivitelerinin karşılık geldiği alanlar çok çeşitlidir. Örneğin, bir arkeoloji müzesinde sergilenmekte olan takılar o çağın teknik ve kültürü hakkında izleyeni bilgilendirirken, üzerlerindeki motif ve desenler sanat odaklı bir derste kaynak olarak değerlendirilebilir. Aynı zamanda işlevsel olarak, diğer kullanım eşyaları ile karşılaştırılabilir. Sonuçta nesnelere gerçek olmaları izleyen ve özelden öğrencilerin dikkatinin yoğunlaşmasını ve nesne ile birebir bağlantı kurmasını sağlar. Bu da öğrenmede varılabilecek en üst düzeye ulaşılmasına olanak sağlar.

1.4.1. Dünyada ve Ülkemizde Müze Eğitimi

Dünyada müzelerin eğitim ortamı olarak kullanılması temelleri ilk olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde atılmıştır. Sonraları Avrupa'ya geçerek özellikle İngiltere ve Almanya müze eğitimi alanındaki çalışmalarını geliştirerek öncü konuma gelmişlerdir. Zaman içerisinde ABD ve Avrupa ülkelerinde hedef kitlesi öğrenciler, birincil işlevi de eğitim olan özel müzeler kurulmuştur.

20. yüzyıldan itibaren eğitim alanında müzelerden en üst seviyede yararlanmayı amaçlayan programlar geliştirilmeye başlandı. Bu programlar hedefledikleri kitlelere göre, yaygın halk eğitimi, çocuk ve gençlere yönelik eğitim ve meslek eğitimi başlıklarında gruplara ayrılmıştır. Özellikle 1917 yılından itibaren müzenin bir öğrenme mekanı olarak kullanılabilmesi düşüncesi yaygınlaşmaya başlamıştır. Müzede öğrenmenin bir gereklilik olduğu düşüncesi açıkça ifade edilmiştir. Bu görüşler doğrultusunda bazı müzeler kadrolarında alanlarında uzman eğitimciler çalıştırmaya başlamışlardır. Sonraki birkaç yıl içerisinde de müzelerin tıpkı üniversiteler gibi araştırma ve inceleme merkezleri olmaları gerektiği tartışmaya açılmıştır.

Bilgi aktarımının temel alındığı ezberci bir anlayıştan, öğrencinin araştırmasına dayalı, analiz-sentez yolu ile daha yaratıcı bir sonuca ulaşan eğitim sistemlerine geçiş, hiç kuşkusuz, öğrencinin önce kütüphane, daha sonra laboratuvar, hatta müzelere gitmesine, gerçeğin belgeleri ile dolaysız olarak karşı karşıya gelmesine neden oldu. Böylece, kütüphane, laboratuvar ve müze, öğrencinin araştırması için bir

eğitim alanı olarak önem kazanırken, değerli nesnelerin uzmanı ve koruyucusu mzeci de toplumla yakınlaştı, topluma daha bilinçli bir Şekilde nesneyi tanıtılmak, halkı bilgilendirmek, bilinçlendirmek hatta sevdirmek yöntemlerini araştırdı. (Atagök, 1999, 224)

ocuk müzeleri; çocuklar için değişik deneyimlerin yaŐandığı mekanlardır. Ziyaretçilerin Şimdiye dek karŐılaŐmadığı yeni etkinliklerin, hareket ve keŐfetmenin mekanlarıdır. Bu nedenle ocuk müzeleri; sergi içeriklerini tüm yaşam alanlarından seçerler. (Zilcioğlu, 2008, 11)

‘İlk ocuk müzesi kurulma çalışmaları uzun sürmesine ve Pestalozzi’nin fikirlerinin yansımalarıyla 1917 yılında Őekillenerek temellerinin atılmasının tasarlanmasına rağmen, ancak 1925 yılında Indianapolis ocuk Müzesi adıyla bir okulun sanat direktörü ve bir kütüphaneci tarafından kurulmuştur. Bu müzede gerçekleştirilen eğitim aktiviteleri ise genellikle Montessori, Dewey en son olarak Piaget ve Bruner’in fikirlerinin etkileriyle biçimlenmiştir.(Buyurgan ve Mercin, 2010: 76)

1920’li yıllarda müzelerin sergileme ve eğitim amaçlı rolleri birbirinden ayrılmıŐ ve özellikle eğitim işlevini geliştirmeye yönelik eğitim uzmanları müzelerde görevlendirilmiŐtir. Örneğin kuratrler, müzenin koleksiyonlarının seçimi, düzenlenmesi ve geniş kitlelere ulaşabilme amaçıyla müzenin çekim merkezi olabilmesi hedefine yönelik çalışmalar yapmışlardır.

Müze eğitimcileri ise müzenin eğitim imkanlarını araştırıp geliştirmeye çalışır. Ayrıca bulgularını çevresindeki eğitim kurumları ile paylaŐarak, bu kurumların müze eğitimi etkinliklerine yönlenmelerini de sağlamaya çalıŐmak birincil görevleri arasındadır. Müze-okul işbirliği programlarının hazırlanması ile bu andaki sıkıntılara çeşitli çözümler retilenbilmiŐtir.

1950’li yıllarda eğitim bilimleri alanındaki yeni bulgular ve gelişmeler, öğrenmenin ğrenci merkezli bir yaklaşımla olması gerektiği sonucunu ortaya

çıkarmıştır. Burada bilim insanları öğrencinin araştırarak, bilgiye ulaşma yollarını deneyerek, bulduğu bilgileri kendisinin analiz ve sentez etmesi sonucunda yaratıcı düşüncesini geliştirdiğini ve daha etkili bir öğrenme süreci geçirdiğini kabul etmişlerdir. Bu düşünce sonucunda, bilginin toplandığı, sergilendiği, insanlara sunulduğu kütüphane, müze ve laboratuvarların kullanımının gerekliliği kaçınılmaz hale gelmiştir.

II.Dünya Savaşından sonra da müzeler eğitim etkinliklerini geliştirerek sürdürmüşlerdir. Bu dönemde özellikle sanat ve sanat tarihi eğitimi alanlarında vazgeçilmez kurumlar haline gelmişlerdir. Müzeler, uygulamalı plastik sanatlar derslerine kapılarını açmışlar, alan öğrencilerine kendilerini geliştirebilmeleri için tüm olanaklarını sunmuşlardır. Sanat tarihi alanında da müzeler ve özellikle de arşivleri arkeoloji ve sanat tarihi öğrencilerinin, detaylı inceleme ve araştırma ihtiyaçlarını gidermelerine birincil derecede kaynaklık etmişlerdir.

Bu tarihlerden sonra müzeler hedef kitlelerini arttırmak amacıyla çeşitli etkinlikler düzenlemişler, toplumun ilgisini en üst düzeye çekebilecek çalışmalarda bulunmuşlardır.Toplumu eğlendirerek eğitmeyi hedefleyen projeler veya halk tarafından gizemli olduklarına birtakım yapı veya mekanlarda içlerindeki objelerle birlikte müze haline getirilmeleri gibi projeler dahi hayata geçirilmiştir.

Özellikle1970’lerden sonra müzelere farklı toplumsal rollerin biçilmesiylemüzelerin gerçekleştirdikleri faaliyetler ve uzmanlık alanları çeşitlenmiş,bu doğrultuda yalnızca konu odaklı disiplinlerden gelen kişilerin, müzenin toplumsalişlevinin yerine getirilmesinde yeterli olmadığı görülmüştür: JürgenRohmeder, 1977yılında yayımladığı “MethodenundMedien der Museumsarbeit” adlı eserinde, “tarihmüzeleri tarihçiler tarafından, doğa tarihi müzeleri biyologlar tarafından, sanatmüzeleri ise sanat tarihçileri tarafından yönetiliyor, ancak tüm bunlar müzeyi birkamu kurumu yapmaya yetmiyor” diye yazar. Rohmeder, müzenin aynı zamanda bireğitim kurumu olduğunu vurgular ve öncelikle iletişim bilimiyle olan ilişkisinin birkırılma noktası olarak yeniden gözden geçirilmesini önerir. (Rohmeder ve Mensch’den aktaran, Çınar, 2009: 14)

Gelişen bilim ve teknoloji sonucunda da yeni türlerde çok sayıda müze açılmıştır. Bilim, teknoloji ve çocuk müzeleri, ekonomi ve endüstri müzeleri gibi müzeler açılmıştır.

1960 ve 1970’li yıllarda ABD ve Avrupa’da müzecilik ve müze eğitimi alanındaki gelişmeler hızla ve yaygınlaşarak devam etmiştir. Çok amaçlı müze kültür kompleksleri kurularak müzenin insanların günlük yaşamlarına dahil edilmeye çalışılması, müze-okul işbirliğinin öneminin artırılması, müzelerin yönetim ve işletim birimlerinde, halkla ilişkiler, sosyal gönüllülük çalışanları gibi yeni kadroların açılması ve özellikle çocuk ziyaretçilere yönelik müze turları, gezici müzeler, drama etkinlikleri vb. farklı ve yaratıcı etkinliklerin düzenlenmesi bu sürece rastlar.

1980’li yıllardan itibaren 21.yüzyıla hazırlanmakta olan dünyanın, müzecilik alanında da gelişme ve yeniliklerle konuya yaklaşımı bir tür zorunluluk haline gelmiştir. Özellikle Amerika’daki Müzeler Konseyi, 1984 yılında ‘Eğitim, Amerikan müzelerinin öncelikli misyonudur’ açıklamasını yaparak, diğer Avrupa ülkelerinin müze-eğitim ilişkisine yaklaşımlarını da etkilemiştir. Müze eğitiminin yalnızca okul öğrencilerine değil, bu olanaklardan yararlanamayan tüm çocuk ve gençlere de verilmesinin gerekliliği vurgulanmıştır. İngiltere’deki müzelerin çoğunda son derece deneyimli ve uzman personelin rehberliğinde, kalıcı müze eğitimi bölümleri oluşturulmuştur. Yine bu yıllarda müze türlerindeki çeşitlilik artmış, özel bir amaca hizmet eden, hedef kitlesi sınırlı olan, son derece farklı içerikte müzeler açılmıştır.

21.yüzyıla gelindiğinde müze içi ve dışı eğitim etkinlikleri çeşitlenerek artmış, teknolojinin günlük yaşamın içerisindeki önemi ve vazgeçilmezliği değerlendirilerek müze eğitimi alanında, bu olanaklardan da yararlanma yoluna gidilmiştir. İnternet aracılığıyla yapılan sanal müze ziyaretleri, müzelerin etkinliklerinden anında ve kapsamlı bir şekilde haberdar olabilme olanakları, müze içerisinde kullanılan bilişim sistemleri ile sergilenen materyallerin etkileyciliğinin artırılması gibi pek çok etkinlik, müze-eğitim ilişkisinin pekiştirilmesine zemin hazırlamıştır.

Eğitim açısından günümüz gelişmelerine bakıldığında müze eğitimi daha çok okul-müze işbirliğine dayalı programlar şeklinde gerçekleştirilmektedir. Bu işbirliği programı sadece bir ziyaret şeklinde değil, ğretmen ve eğitimcilerin ortak kararlaştırdıkları uzun ve kapsamlı bir birlikteliği zorunlu kılmaktadır. Özellikle okul öncesi çağda başlayan müze eğitimi, okul ve okul sonrası yılları da kapsayacak programlar şeklinde gelişmiştir.(Buyurgan ve Mercin, 2010: 81)

Ülkemize gelindiğinde müze eğitimi açısından oldukça yetersiz bir seviyede olduğumuzu görmekteyiz. Ancak bu olumsuz bakışa rağmen son dönemlerdeki iyi niyetli ve gayretli çabaların da takdirle karşılanması gerektiğini söyleyebiliriz.

Eğitimde bu kadar önemli olanaklara sahip olan müzelerin ülkemizde çok da etkin kullanılmadığı ve müze eğitiminin bira müze dışında, müzeyi tanıtan afiş ve broşürlerle sınırlı olduğu görülmektedir. Buna ek olarak bazı büyük şehirlerde yer alan müzeler, ziyaretçilere çoklu ortamı kullanarak sunumlar yapmakta ya da konferans, seminer vb. etkinliklerle daha geniş bir kitleye ulaşmaya çalışmaktadır. Mzelerimizde, müze eğitimi sınırlı çabalar olarak kalmakta ve geniş kitlelere ulaşan, iyi hazırlanmış programlar ve etkinlikler haline dönüşmemektedir. Bu konuda daha ciddi çalışmalar yürüten bir müze olarak Ankara'da bulunan Anadolu Medeniyetleri Müzesi rnek verilebilir. Müze, okullara yönelik olarak, randevu ile müze eğitimi programları düzenlemektedir. Müze içerisinde çocukların farklı etkinlikler içerisinde bulunmasını sağlayacak bir atölye oluşturulmuştur ve gelen gruplara yaratıcı dramasında kullanıldığı bir program ile eğitim verilmektedir.(Erdoğan, 2003:)

Ülkemizde müze eğitimi alışmaları Cumhuriyet sonrası dönemde başlamış ve son otuz yıllık süreçte olumlu gelişmeler göstermiştir. Temellerinin 1950'de ICOM'a ye olunmasıyla atılan, müze eğitimi konusunda, bu kurumun teşvik ve rehberliği ile çalışmalar ilerletilmiştir.

1973 yılında İzmir Resim ve Heykel Müzesi açılmış ve bu müze kültür ve eğitim etkinlikleri yapmış ve yapmaktadır. 1980 yılında İstanbul Resim ve Heykel Müzesi

Derneği tarafından eğitim amaçlı ilk müzede atölye çalışmaları başlatılmıştır. Yine aynı yıl içerisinde özel müzeciliğin ilk temelleri (Vehbi Koç Vakfı tarafından kurulan Sadberk Hanım Müzesi) atılmıştır. Arkasından Rahmi M. Koç Sanayi Müzesi, Ali Üstay Av Müzesi, S. Yaşar Resim Müzesi ve Sanat Galerisi, Malkara Eğitim ve Kültür Müzesi kurulmuştur.(Erbay,1999)

1989 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsünde, Müzecilik Yüksek Lisans Programı başlatılmış, 1990 yılında da Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans dersi olarak Müze Pedagojisi Dersi okutulmaya başlanmıştır.

1990'lı yıllara gelindiğinde, önce 1990'da Antalya Arkeoloji Müzesi'nde, 1995'te de İstanbul Arkeoloji Müzelerinde çocuk bölümleri faaliyete geçirilmiştir. Bunlara ek olarak 1993 yılında İstanbul Resim ve Heykel Müzesine ait bir internet sitesi hazırlanıp kullanıma sunulmuştur.

İstanbul Arkeoloji Müzesi 1995 yılında, müzede müze eğitimi amacıyla çocuk bölümünü oluşturmuştur. Amacı; çocukların oynarken oyun içerisinde öğrenebilmelerine, tarihi yaşamalarına ve eğlenmelerine yöneliktir. Bu amaçlamüzede farklı salonlar oluşturulmuştur. Truva Atı Salonu bunlardan birisidir. Müze, çizgi filmlerin gösterildiği bir TV- Video köşesinde yer vermiştir. (Buyurgan ve Mercin, 2010:93)

Müze eğitiminin akademik eğitim içerisinde yer almaya başlaması da 1980' li yıllara rastlar. Çeşitli üniversitelerin güzel sanatlar eğitimi veren bölümleri ve sınıf öğretmeni yetiştiren bölümlerine müze eğitimi ile ilgili dersler eklenmiştir. Ayrıca yüksek lisans ve doktora düzeylerine de bu çerçevede dersler konulmuştur.

1997-1998 Eğitim Öğretim yılından itibaren Yüksek Öğretim Kurumu tarafından yeniden yapılandırma çalışmaları içerisine giren eğitim fakülteleri, güzel sanatlar eğitimi, resim-iş öğretmenliği bilim dalı çerçeve ders programlarına üçüncü sınıfların 1. döneminde ' müze eğitimi ve uygulamaları dersi' konmuştur.

Müzeler ile okullar arasında oluşturulabilecek işbirliği sayesinde okullarkopya nesnelere öğrenmenin uygulama kısmını gerçekleştirerek öğrenmeyikalıcı hale getireceklerdir. Müzelerin okullarla işbirliği programları; eğitimamaçlı okul ziyaretleri, gezici müze kamyonu, sergi ve müze eğitim paketi, ödünç verme, kiralama, konferanslar ve seminerler düzenleme, öğretmenkursları gibi uygulamaları kapsayabilir.(Baykan, 2007: 38)

Okul-müze işbirliği alanına girebilecek bir anket çalışmasında, müze-okul ilişkisinin planlı olmadığı, müzelerin okullara eğitim ve tanıtım amacıyla gitmediği, müzelerde özel rehber olmadığı, öğrenciler için özel eğitim programlarının olmadığı, müzelerin tanıtıcı yayınlarının eksikliği, öğrencilerin eserlere dokunma olanaklarının olmadığı tespit edilmiştir. Başka bir araştırmanın sonuçlarına göre Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde öğretmenler yöneticilere oranla müzelerin sanat eğitimi amaçlı kullanımına daha fazla katılmaktadırlar. Yine müzelerin sanat eğitimi amaçlı kullanılmamasının nedenlerini; öğretim programlarının uygun olmayışına, konuyla ilgili deneyimlerinin olmayışına, kendilerine rehberlik edecek uzmanların olmayışına, yeterli zamanlarının olmayışına ve müzelerin sanat eğitimine uygun olmamasına bağlamışlardır. (Mercin, 2002: 72)

Ülkemizde Müzecilik alanında başlayan yeni anlayışlara paralel olarak yaşam boyu öğrenme anlayışı ile müzeleri eğitimin bir parçası haline getirmek, çocuklarda, toplum ve tarih bilinci oluşturma, sanatsal yetenek ve yaratıcı güçlerini ortaya çıkarmak amacıyla Çorum Valiliği ve Orta Karadeniz Kalkınma Ajansınca desteklenen "Herkes Müzeye" projesi kapsamında Çorum Müzesi'nin bir bölümünde "Çocuk Eğitim ve Uygulama Merkezi" kurulmuştur. Çorum Müzesinde gerçekleştirilen eğitim çalışmalarının diğer müzelerimizde yapılan eğitim çalışmalarından ayıran en önemli özelliği müzede gece kalma uygulamasının başlatılmasıdır. Öncelikli olarak söz konusu programın bilimsel yönden desteklenmesi amacıyla Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ile işbirliği yapılarak bu çerçevede fakültenin müfredatında bulunan müze eğitimi derslerinden bazıları Çorum Müzesi Eğitim ve Uygulama Merkezinde gerçekleştirilmekte ve müzece yürütülen projelere de destek verilmektedir.

www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44050/muzelerimizde-egitimcalismalari.html
(26.03.2013)

Sonuç olarak ülkemizde müze eğitimi alanında ilerleme kaydedildiğini ancak bu ilerlemenin yeterli düzeye ulaşamadığını söyleyebiliriz. Müze eğitimi etkinliklerinin belli başlı merkezi yerlerde yoğunlaştığını, tüm bölgelere yayılamadığını, dolayısı ile geniş halk kitlelerine ve özellikle öğrencilere ulaşmada sıkıntılar yaşandığını söyleyebiliriz. Buna ek olarak okul müze işbirliğinin istenilen seviyeye getirilemediğini görmekteyiz. Bu durumun pek çok nedeni vardır. İlk ve en önemlisi müzelerin kısıtlı finans kaynaklarının oluşu, devletin ve özel kuruluşların müzelere desteğinin olmayışı gösterilebilir. Bu zincirleme aksaklıklar sonucunda müzelerin, halkın ilgisinden yoksun kalmaları özellikle Anadolu'da yerel bazdaki birçok müzenin nerede ise depo işlevi görmesi gibi sorunlara da yol açıyor olması şeklinde özetlenebilir.

Ülkemizdeki müzelerin eğitimsel yönü-işlevi henüz yoktur. Halkla ilişkiler, eğitim birimleri, tanıtım ve eğitim amaçlı donanımlara henüz sahip değildir. Müze görevlileri devlet memurudur. Açılış ve kapanış saatleri genellikle (08:30- 17:00 veya 16:30) bellidir. Bu zamanlama genellikle ülkemizin her yerinde yaz-kış aynıdır. Oysaki yaz mevsiminde, özellikle turizmin en yoğun olduğu bölgelerde kapanış geç saatlere sarkacak şekilde ayarlanabilir. Müze yönetiminde görevlendirilen elemanların Sanat Tarihçisi, Arkeolog veya bu alanda pedagojik eğitim almış kişilerden oluşması beklenmesine rağmen, özellikle küçük illerdeki bazı müze yönetici ve görevlileri bu niteliklerden yoksun, ülkemize özgü klasik devlet memuru anlayışı ile istihdam edilmektedirler. (Artut, 2009: 110)

1.4.2. Müze Eğitimi Yöntemleri ve Etkinlikleri

İnsan yaşamının oldukça geniş zaman diliminde uygulanabilen müze eğitimi, çoğunlukla müze içerisinde verilebildiği kadar, müze dışındaki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında da verilebilmektedir. Ayrıca her yaşta insana hitap edebilecek

pek çok farklı etkinlik birtakım özel organizasyonlarla da insanlara müze eğitimi bağlamında kazanım ve alışkanlıklar kazandırabilmektedir.

‘Müzelerin dışında gerçekleştirilecek eğitim etkinliklerinde farklı öğretim yöntem, araç-gereçleri kullanılabilir. Bunların başında müzeleri ve eserleri tanıtıcı CD, slayt, katalog, eser kopyaları, gerçek objeler, röprodüksiyonlar olabileceği gibi gezici müze kamyonları veya tırları ile geniş halk kitlelerine ulaşılabilir. Ayrıca, müze uzmanları tarafından okullarda veya insanların yoğun olarak bulunduğu (tatil yeri vb.) mekanlarda verilecek konferans, seminer, uygulama çalışmaları yaptırma vb. etkinlikler de müze eğitiminin bir parçası sayılabilir. Bu etkinlikler, müzede gerçekleştirilecek etkinlikler kadar yoğun olmasa bile müzeye gelmeyen veya gelemeyen insanlara ulaşılması bakımından önemli sayılabilir.’ (Buyurgan ve Mercin, 2010: 111)

“Koleksiyon Avı” dediğimiz müzeden seçilmiş eserlerin ara-bul yöntemi ile çocuklartarafından keşfedilip, tanınmasına yönelik çalışmalar, müze gezilerini eğlencelikılmaktadır. Müzelerde sergilenen eserler bağlamında hazırlanacak eğitim programları,okulların öğretim programlarıyla örtüşmelidir. Okullarla işbirliği yapılarak, öğretmenler veöğrencilere müze eserleri hakkında ön bilgi aktarımı yapılmalıdır. Okullarda ya da müzedefotoğraf, slayt, video destekli söyleşi ve konferanslardan sonra müze gezisigerçekleştirilmelidir. Ayrıca müzelerdeki eserlerden seçilerek hazırlanan replik, model,maket gibi yardımcı materyal ve etütlük eserler yardımıyla, müzelerde erişilemeyen eserlerin tanınması sağlanır. Müze gezilerinin, müze eğitim programı çerçevesinde ve bireğitmen veya rehber eşliğinde düzenlenmesi gerekir. Müze gezisi sonrasında ve müzeeğitim programları çerçevesinde uygulanacak atölye çalışmaları, çağdaş eğitimde etkin roloynamaktadır. Müzedeki nesnelere ilişkin, resim, desen çizimi, model-maket yapımı,kompozisyonla ifade biçiminde gerçekleştirilecek etkinliklerle yaratıcı öğrenme olanağısağlanır (Yavuzoğlu ve Atasoy’dan aktaran, Salbacak, 2011: 15)

Son zamanlarda yapılan araştırmalar, görsel sanatlar eğitimi derslerinde müzeleri kullanmanın, yaşayarak öğrenmeyi sağladığını,kapalısınıf ortamındanhareket imkanı

daha rahat bir ortam sunduğunu, yaratıcılığı teşvik ettiğini ortaya koymaktadır. Eğitim psikolojisinde, pasif bir öğrenimden aktif bir anlayışa doğru ilerleme kaydedilmiştir. Müzelerde ise uygarlığın her tür belgesini öğrenciye sunup öğrenciyi hem yaratıcılığa hem eyleme yönlendirmektedir. (Metan, 2007:22)

Müze ziyareti öncesinde, ziyareti planlayan eğitimcinin, temel bir ön hazırlık çerçevesinde öğrencilerine ziyaretin amaçlarını, öğrencilerin konu ile ilgili bilgi düzeylerini ve beklentilerini belirleyerek etkinliği ana hatları ile planlaması gereklidir. Ziyaretin ilk ve en önemli amacı olan, öğrencilerin bilgi, hayal gücü ve yaratıcılıklarının geliştirilmesi ve derse ilgilerinin artırılması yönünde ilk adımlar bu şekilde atılır.

Eğitimde, önemli fonksiyonlara sahip olan müzelerin etkin olarak kullanılabilmesi için öncelikle müze-okul işbirliğinin artırılması gereklidir. Bu işbirliğinin sağlanmasında şu basamakları göz önünde bulundurmak yararlı olabilecektir. (Pierce'denaktaran Şahan:131)

1. İşbirliğinin Başlangıcı: Bu aşamada ilk yapılması gereken hem müzenin hem de okulun önceliklerinin ve bu ortaklık ile ilgili görev ve sorumluluklarının belirlenmesidir.

2. İşbirliğinin Oluşturulması: İkinci adım ortaklığın oluşturulmasıdır. Öğretmenler ve müze personeli arasında güçlü bir iletişimin kurulması gereklidir.

3. Müze-Okul Programının Ön Taslağı: Müze-okul ortaklığında programları planlamaya başlamadan önce öğretmenlerin müze eğitimi konusunda hizmet içi eğitimden geçmeleri yararlı olabilecektir.

4. Müze-Okul Programının Planlanması: Dördüncü aşama programın planlanması aşamasıdır. Bu aşamada müze personeli ve öğretmenler birlikte programın hedeflerini ve süreçte uygulanacak etkinlikleri planlar ve programı oluştururlar.

5. Müze-Okul Programının Uygulanması: Programın uygulanması aşamasında, hazırlanan program uygulamaya konulur ve değerlendirilir. Gerekli durumlarda programda değişiklikler ve düzeltmeler yapılabilir.

6. Öğretmen Desteği: Müze, öğretmene, müze ziyareti ile ilgili olarak sınıfta kullanabileceği destek kaynaklar sunar.

7. Müze-Okul Programının Değerlendirilmesi: Öğretmenlerin dönütlerine bağlı olarak programın etkililiği değerlendirilir.

8. Müze-Okul İşbirliğinin Sürdürülmesi: Kurulan ortaklığın gelecekte farklı etkinliklerle de sürdürülmesi, istenen bir sonuç olacaktır.

Müze ziyaretleri sırasında öğretmenler, Görsel Eğitim, Teorik Eğitim, Sunuş Yoluyla Eğitim ve Uygulamalı Eğitim tekniklerini kullanarak etkili bir ziyaret geçirilmesini sağlamalıdır.

Görsel eğitim yönteminde öğretmen öğrencilere, varsa müze eğitimcisi ile işbirliğine de giderek, müzedeki eser, obje ve diğer görsel materyaller ile ilgili hazırlanmış belgesel dokümanlar veya eser kopyaları ile ziyaret edilecek müze hakkında kapsamlı bir şekilde bilgi edinmelerini sağlamalıdır.

Sunuş yolu ile eğitimde de, müzelerdeki veya ören yerlerindeki rehberlerin uyguladıkları sunum tekniği örnek alınabilir. Müze ziyareti sırasında, öğretmen veya müze eğitimcilerinin uyguladığı bu teknikte, açıklama, yorumlama, soru-cevap uygulamaları ile öğrencilerin birebir karşılaştıkları eser ya da objeler hakkında uzun süreli kalıcı bilgiler edinmeleri sağlanmalıdır.

Uygulamalı eğitimde ise müze ziyareti sonrası uygulanacak atölye çalışmaları ile ziyaret öncesi ve sırasında edinilen bilgi ve gözlemler değerlendirilir. Yapılan ziyaretin ve diğer etkinliklerin, planlanan amaçlara ne derece ulaşıldığını belirlemeye yardımcı olur. Müzedeki nesnelere ilişkin resim, model-maket vb. yapımı, heykel, modelaj çalışmaları ile her türlü sanatsal ifade yöntemleri kullanılarak, bilginin pekiştirilmesi sağlanır. Ayrıca drama etkinlikleri de bu çalışmaların önemli bir ayağını oluşturmaktadır.

Teorik uygulamalarda ise yine müze uzmanlarından veya alan ilgili uzman kişilerden yardım alınarak, ders, konferans, panel, seminer gibi sözel etkinlikler düzenlenerek öğrencilerin bilgi düzeyleri ve farkındalıklarının artırılması yoluna gidilmelidir.

Müzedeki nesnelerin farklı yönleri, farklı bilgi düzeyinde ve yaşamlarının farklı evrelerinde olan insanların öğrenme tarzları ve yeterlikleri hakkında da bilgilenmek suretiyle aktarılmalıdır. Öğrenmede nesnelerin kullanımına ilgi gösterilmesinin müzelerine eğitim kurumları olarak algılanması üzerinde derin bir etki yarattığı görüşü yaygındır. (Salbacak, 2011: 17)

Hooper-Greenhill tarafından hazırlanan “Eğitim Açısından Müzeler” raporunda, müzelerin eğitim rolünün açık biçimde ortaya konduğu ifade edilmekte ve aşağıdaki üç unsura yer verilmektedir.

-Nesnelerin bilgi verecek şekilde seçilip düzenlendiği ve aynı amaçla etiketleri yazıldığı dikkatle planlanmış sergiler.

-Ödünç verilen nesne koleksiyonlarının bakımı ve müzelerde ders verilmesi de dahil olmak üzere okullarla yapılacak çalışmalar.

-Yetişkin halk için konferanslar ve gösteriler.

-Her daldan öğrencilerle (araştırma öğrencileri, üniversite öğrencileri koleksiyoncular) yapılacak çalışmalar. (Hooper-Greenhill, E, 1999:53)

Tüm bu etkinlikler genel müze eğitimi alanının yanı sıra, görsel sanatlar eğitimi alanında da son derece etkili bir şekilde uygulanabilmektedir. Görsel sanatlar dersi kapsamında düzenlenecek müze ziyaretleri ile çocuk ve gençlerin bilgilerini geliştirme, kitaplarla karşılaştırabilme ve sonucunda da sağlam bir tarih bilincine ulaşabilmelerinin önü açılmaktadır. Tarihsel olay ve nesnelerle birebir temas geçerek geçmiş ve günümüzü türlü yönleri ile değerlendirebilme olanağı edinirler.

Ayrıca müze ziyaretleri ile pekiştirilen müze eğitimi etkinlikleri, çocuk ve gençlerin gözlem, mantık, yaratıcılık, hayalgücü ve beğeni duygularının gelişiminin yanı sıra çok boyutlu düşünebilme becerisini kazanmalarına da olanak sağlar.

Tarihsel çevreye yapılan eğitim gezilerinin; öğrencilerin gözlem, değerlendirme, sınıflama becerilerini, kavramlar bilgisini geliştirdiği, görsel kanıt değerlendirmeyi kolaylaştırdığı, değişimi ve sürekliliği algılamaya yardımcı olduğu ve tarihsel okullara çevreyle empati kurabilme gibi kazanımlar sağladığı ifade edilmektedir. (Safran ve Ata, 1998: 91)

Müzelerde uygulanabilecek okul-müze, müze-okul kaynaklı sayısız etkinlik çeşidi bulunmaktadır. Okullardan gelen talep üzerine düzenlenecek etkinliklerin yanı sıra, müzelerin eğitim işlevlerini gerçekleştirebilme amaçları doğrultusunda okullara yönelik düzenleyebilecekleri etkinlikler de vardır.

Okul kaynaklı etkinliklerden en önemlisi elbette okulların müzelere gerçekleştirecekleri planlı ziyaretlerdir. Ziyaretlerde öncesinde, sırasında ve sonrasında yapılacak etkinlikler, organizasyondan sorumlu olan öğretmen veya idareciler tarafından ulaşılması istenen amaçlar doğrultusunda planlanarak gerçekleştirilmelidir.

Öğretmenler, ülkemizde oldukça zayıf olan müze-okul arasındaki işbirliğini geliştirme konusunda önemli bir yere sahiptirler. Özellikle de içeriği sanatın çeşitli dalları olan ders öğretmenleri, alanları ve ilgileri gereği yaşadıkları yerleri tarihi ve kültürel açıdan tanımaya çalışan, bilgi sahibi olmak isteyen meraklı insanlardır.

Çevrelerindeki müze ve öğren yerlerinin özelliklerini, koleksiyonlarını, içeriklerini vb. tanıyan ve bu birikimini çevresindeki insanlara ve elbette öğrencilerine ne şekilde aktarabileceğini bilen eğitimciler, okullarındaki sanat eğitimi uygulamalarını da kullanarak, okul-müze entegrasyonunu gerçekleştirmede öncü rol oynarlar.

Ayrıca sanat eğitimcisi, okulunu bu alana teşvik edecek ve en üst seviyede yararlanılmasını sağlayacak kişidir. Okul ve müze yöneticileri ile iletişimin sağlanması, öğrencileri müze eğitimine motive edecek, müze ziyareti öncesi ve sonrası etkinlikleri belirleyip uygulamaya koyacak kişi de kendisidir. Ziyaret edilen müzede, müze eğitimcisinin olmadığı durumlarda öğretmenin sorumlulukları daha da artmaktadır. Bu bağlamda öncelikle ziyaretin ön hazırlık çalışmaları yani planı son derece önemlidir. Müze yöneticileri ile görüşme, resmi prosedür doğrultusunda gerekli izinlerin alınması ve koşulların yerine getirilmesi, gezi planı ve müze rehberinin hazırlanması, müzede özellikle incelenecek eserlerin belirlenmesi gibi çalışmalar ziyaretin verimliliğini arttıracak çalışmalardır.

Öğretmenin müze ziyareti öncesi yapması gereken hazırlık çalışmalarını aşağıdaki şekilde özetlemek mümkündür;

İlk etapta belirlenen bir amaç doğrultusunda gidilecek müzeye veya öğrenme yerine karar verilmesi gereklidir. Ulaşım koşulları, öğrencilerin taşınması vb. bu aşamada organize edilmelidir. Ziyaret tarihinin belirlenmesinde de belirli gün ve haftalar dikkate alınabileceği gibi, trafiğin ve müzenin yoğun olabileceği dönem veya saatler, verimliliği azaltabilecek bir olumsuzluk olarak düşünülmesi ve tarih ve süre planı bu yönde yapılmalıdır. Müze yetkilileri ile görüşülerek ziyaret için uygun şartlar birlikte belirlenerek, ziyaret sırasında oluşabilecek olumsuzlukların önüne geçilebilir.

Müze yetkililerinin haberdar olduğu ziyaretler, aksi duruma oranla daha verimli bir şekilde gerçekleştirilebilir. Şöyle ki; ziyaretçisinden haberdar olan müze özellikle de müze eğitimcisi veya arkeoloğu bulunan müzeler, sizin gidişinizden önce ziyaretinizi verimli ve ilginç hale getirebilecek etkinlikler planlayabilirler. Sizin gidiş amacınızdan haberdar olduklarından, o konularla ilgili farklı kaynaklar size sunulabilir. Yakından incelenecek eser veya objelerle ilgili, orijinalleri ya da kopyaları ile, gözetimleri ve izinleri çerçevesinde sizlere yardımcı olabilirler.

Sonuç olarak öğretmen müzenin olanakları ve etkinlikleri hakkında müze personeli ile ayrıntılı olarak görüşmeli ve bilgi alışverişinde bulunmalıdır.

Bir sonraki aşama öğretmenin görev yaptığı kurumu bilgilendirmesi ve gerekli izinleri alması ile ilgilidir. Öğretmen ziyaret ile ilgili açıklamaların yer aldığı bir izin dilekçesini kurumuna sunmalı ve bu doğrultuda gerekli planlamaları yapmalıdır.

Öğretmen kurumunun yanı sıra öğrenci velilerini de konu hakkında bilgilendirmeli ve izin talebinde bulunmalıdır. Onsekiz yaşın altındaki öğrenci grupları ile yapılan müze ziyaretlerinde bu nokta özellikle önem taşımaktadır. Bunlara ek olarak öğretmen müze ziyareti öncesi gezi giderlerini belirlemeli, ulaşım olanaklarını planlamalıdır. Gidilecek müze veya öğrenme yerine önceden gidilerek mekanın fiziksel

özellikleri hakkında bilgi sahibi olmalıdır. Park yerleri, dinlenme ve yemek olanakları, tuvaletler gibi unsurlar önceden bilinerek gidilmelidir.

Yukarıdaki aşamalar geçildikten sonra ziyaretin nitelik boyutu ile ilgili çalışmalara sıra gelmektedir. Öğretmen gidilecek müze ile ilgili bilgi toplamalı, ziyaret etmeli ve müzede geçirilen zamanı planlamalıdır. Müzede eserler hakkında, gerçek ya da mitolojik hikayeleri öğrenerek ziyaret sırasında yeri geldiğinde öğrencilere aktarmalıdır. Bu sayede öğrencilerin ilgi ve dikkatini sürekli canlı tutmayı başarabilir.

Görsel sanatlar öğretmenleri kurumlarındaki tarih, coğrafya, felsefe gibi branşlardaki arkadaşları ile işbirliğine giderek ziyareti daha verimli ve ilgi çekici hale getirebilirler. Ayrıca ziyaret sırasında amaç ve olanaklar doğrultusunda müzenin bölümlerine veya tek tek eserlere ayrılacak sürelerin de belirlenmesi planlama açısından gereklidir. Bazı durumlarda müzenin büyüklüğü veya öğrencilerin dikkat seviyeleri ile orantılı olarak tüm eserlere zaman ayırmak mümkün olmayabilir. Bu durum eserlerde seçiciliği zorunlu kılar.

Müze ziyaretinin öncesinde, öğrencilere müzelerin özellikleri ve müzede uyulması gereken kurallar hakkında bilgi verilmelidir. Öğrencilerin konu ile ilgili merak ettikleri noktalar cevaplandırılarak, bilinçli bir ziyaret gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır. Gerekli durumlarda, müzede dikkat edilmesi gereken durumlar hakkında bir form da öğrencilere dağıtılabilir. Ziyarete az bir zaman kala da, öğrenciler ziyaretin süresi, yanlarına almaları gereken malzemeler vb. konularda bilgilendirilmelidirler.

Öğretmen, öğrencileri için amacına, gidilecek müzenin türüne ve yaş gruplarına uygun anketler ve çalışma kağıtlarından oluşan müze rehberi hazırlamalıdır. Bunların bir kısmı müze ziyaretinden önce, bir kısmı müzede, bir kısmı da müze ziyaret sonrasında kullanılacaktır. Öğrencilerin dikkatini daha fazla toplamak, onların akıcı, esnek ve özgün düşünme şemalarını geliştirmek için hazırlanacak çalışma kağıtlarında öğrencilerin seviyeleri, dikkat süreleri, müze ziyaretinin amacı ve

gidilecek müzenin türü ve öğretisi mutlaka göz önüne alınmalıdır.(Buyurgan ve Mercin, 2010: 167)

Müze ziyareti sırasında, ziyaretin verimliliğini ve etkinliğini arttırabilecek bir tarz benimsenmelidir. Bu açıdan bakıldığında, öğretmen veya müze eğitimcilerinin öğrencilere yaklaşımı, gezinin amacının onlara aktarımı ve gezide uygulanacak yöntemler konusunda net ifadeler kullanılarak öğrencilerle iletişimin üst seviyede tutulmasına özen gösterilmelidir.

Bu konularda dikkat edilmesi gereken noktaları belirtmek gerekirse; ilk olarak incelenecek eserlerin dikkat ve ilginin odaklanmasını sağlayan nitelikte olanlar arasından seçilmesi, öğrenci veya izleyici için daha olumlu sonuçlar doğuracaktır. Dolayısıyla müzedeki her şeyi en ince ayrıntısına kadar göstermek gerektiği duygusuna kapılmadan, ziyareti ağır ve yorucu bir şekilde sokmamak gerekir. Elbette bu durum müzenin büyüklüğü ve içeriği ile de doğrudan ilgilidir.

Bir diğer önemli nokta da, ziyaret sırasında bireysel veya grup çalışmaları yapmanın önemidir. İzlenimlerin bireysel değerlendirmeleri yansira, grup çalışmalarının kolektif ve yaratıcı düşünmeyi ön plana çıkaran özelliği de kullanılabilir. Karşılıklı fikir alışverişinde bulunmak ziyaretin akılda kalıcılığını olumlu yönde etkilemesi açısından da önemlidir.

Ziyaret sırasında etiketleri veya bilgi panolarını okuyup alelacele esere bakıp geçmekten kaçınılmalıdır. Eser önünde yeterince bir süre geçirip inceleyip yorumladıktan sonra etikete bakılmalı ve az önce yürütülen fikirlerin ve duygusal yaklaşımların etiket bilgisi ile ne derece örtüştüğü gözlemlenmelidir. Etiket veya bilgi kartlarının hemen okunması izleyicinin yaratıcı ve analitik düşünmesini kısıtlayıcı bir davranış olarak değerlendirilmelidir.

Gezide dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta da öğretmen, müze eğitimcisi veya rehberlerin kendilerine ait yargılarını, tek doğru gibi kesin yargılarda bulunarak karşısındaki kitleye iletmemeleri gerekir. İzleyicinin eserle ilgili kendi yargılarını

oluşturmasına ve bilgisi doğrultusunda zihninde yer ayırmasına fırsat verilmelidir. Özellikle izleyici kitlesi öğrenci olan gruplarda, onların serbest ve yaratıcı düşüncelerine olanak tanınmalı ve bu yönde desteklenmeleri önemlidir.

Müze ziyareti sonrası uygulanacak etkinlikler en az ziyaret sırasındakiler kadar önem taşımaktadır. En önemli ziyaret sonrası etkinliği olarak, önceden hazırlanmış olan son anket formlarının öğrencilere dağıtılıp, işlenmesi ve değerlendirilmesini gösterebiliriz. Değerlendirmede ilk ve son anket formları incelenerek, ziyarethakkındaki kazanımlar veya eksiklikler belirlenir. Bu da sonraki ziyaretler için yol gösterici ve en iyiye doğru bir adım daha ileri bir yaklaşımı belirlemede önemli rol oynar.

Ziyaret sırasında uygulanan çalışma kağıtları tekrar gözden geçirilerek, müzede ki yaşantılar hatırlatılır ve yeni yorumlara açılır, karşılıklı soru- cevaplarla öğrencilerden olumlu veya olumsuz dönütler alınır.

Öğretimde nesnelere kullanılması en önemli etkilerinden biri nesnelere yol açabileceği tartışmalardır. Bu tartışmalar sözcük dağarcığı, açıklık, görüş alışverişi, dinleme ve yanıt verme, bulgu bulma gibi becerilerin geliştirilmesi için müzede ya da daha sonra okulda kullanılabilir. Tartışmalar sırasında kültürler arası bakış açılarının gözden geçirilmesi ve kültürel kalıp yargıların analiz edilmesi olanağı da doğar. Bazı müze nesnelere verilen cevaplar çoğu zaman bilinç dışı değerleri ve görüşleri ortaya çıkarır.(Hooper- Greenhill'den aktaran Buyurgan ve Mercin,2010: 173)

Müzede edinilen izlenimler diğer derslerle de ilişkilendirilerek pekiştirme sağlanabilir. Gidilen müzenin çeşidine göre Sosyal Bilgiler, Tarih, Fen ve Teknoloji, Felsefe gibi derslerin öğretmenleri ile işbirliğine gidilerek ziyaretin sonuçları daha geniş alanlarda değerlendirilebilir.

Ayrıca öğrencilere müze hakkındaki izlenimlerini aktarmaları amacıyla resim, şiir, kompozisyon biçimlerinde betimleyici çalışmalar da yaptırılabilir. Müze izlenimleri ve orada yapılan çizimler hayal gücü ve yaratıcılıkla birleştirilerek, çeşitli

tekniklerde orijinal kompozisyonlar oluşturulabilir. Yüzeysel çalışmalarının yanı sıra üç boyutlu çalışmalar da bir alternatif uygulama olarak çalışılabilir. Özellikle küçük yaş grupları bu çalışmalarla, eğlenceli bir şekilde ifade becerilerini yansıtabilirler.

Tüm bu çalışmalar, müze ile ilgili materyallerle (fotoğraf, afiş, broşür vb) birlikte okul içerisinde bir panoya asılarak, etkinliğin daha geniş bir alana yansımaları sağlanabilir. Bu şekilde tüm okul öğrencileri konuyla ilgili ve meraklı bir bakış açısına kavuşturulabilir. Öğrencilerin ve dahası ailelerinin bireysel olarak müze ziyareti gerçekleştirmelerinin önü de açılabilir.

Müze ziyareti sonrası uygulanabilecek bir diğer etkinlik de grup çalışmaları ile projeler geliştirme etkinliğidir. Birlikte çalışabilme, sorumluluk alabilme, görüş alışverişinde bulunabilme gibi kazanımlar da bu yöntemle sağlanabilir. Her yaş grubundan öğrencilere uygulanabilecek bir çalışma olan grup çalışmaları farklı teknik ve malzemelerle özgün, yaratıcı ve eğlenceli bir şekilde uygulanabilir.

Hikaye Oluşturma: Müze ziyareti sonrasında öğrencilerden müzede çok beğendikleri eserin ne olduğu ve nedenini yazmaları istenebilir.

Mektup Yazma: Öğrenciler müze ziyareti sonrası müzede gördüğü eserlerle ilgili bir mektup yazma çalışması yapabilir. Bu çalışma, müzede etkilendiği nesneyi öven bir tanıtım yazısı, arkadaşına müzede yaşadığı duyguları anlatan bir mektup vb. şeklinde olabilir.

Nesne Çizimi: Müze eğitimi sırasında da yapılabilecek bir çalışmadır. Bu çalışma, müze ziyareti sırasında veya sonrasında müze içinde sergilenen eserlerden öğrencinin en ilgisini çeken birini seçip çizimleri istenebilir.

Kopya Nesne Yapımı: Öğrenciler müzede gördükleri ve beğendikleri seramik örneklerinden edindikleri izlenimlerle kil, oyun hamuru gibi yoğurma maddeleri ile vazo, tabak, çömlek, bardak vb. biçimlendirmeler yapabilirler.

Karşılaştırma: Müze ziyareti sonrası öğrencilerden günlük yaşamda gördüğü nesnelere müzede gördüğü benzer nesnelere karşılaştırmaları, benzer veya farklı yönlerini anlatarak birbirleriyle tartışmaları istenebilir.

Testler: Müze eğitimi öncesi ve müze eğitimi sırasında kullanılan çalışma yapraklarında yer alabilecek bazı testler müze ziyareti sonrasında da bırakılabilir. Yine burada amaç, özellikle ziyaret edilecek müzedeki koleksiyonları oluşturan medeniyetler ya da milletler, kültürler, sanat eserleri ve sanatçılar ile ilgili kavramları aktarabilmektir. (Baykan, 2007: 36)

Son olarak müze ziyareti sonrasında yapılacak çalışmaların en az ziyaret süreci kadar önemli ve gerekli olduğu söylenebilir. Kazanımlar açısından bakıldığında, ziyaretin amaçlarına ulaşılması, etkili ve kalıcı öğrenme sürecinin yaşanması, sosyal etkinlik kapsamında öğrenciye kazandırdığı davranışlar ve daha birçok olumlu sonucun elde edilmesi mümkün olmaktadır.

Sayıtlar

-Örneklem olarak seçilen İzmir Seferihisar Anadolu Lisesi 10.sınıf öğrencilerinin, Türkiye'deki tüm Anadolu Lisesi öğrencilerini temsil edeceği varsayılmıştır.

-Araştırmanın çalışma yöntemi ilgili literatür doğrultusunda yapılan incelemelerle yürütülmüştür.

-Araştırmaya katılan öğrenciler belge, anket ve formları samimi ve gerçek bir şekilde doldurmuşlardır.

-Kaynak ve kurumlardan elde edilen bilgilerin gerçeği yansıtacakları kabul edilmiştir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma İzmir Seferihisar Anadolu Lisesi 10.sınıf öğrencilerinden bir grup ile sınırlıdır.

Araştırmanın örneklemini oluşturan öğrenciler, görsel sanatlar ve sosyal etkinlik derslerini almakta olan öğrencilerden seçilmiştir.

Tanımlar

Arkeoloji:is. Fr. Tarih öncesi ve eski çağlardan kalma eserleri tarih ve sanat açısından inceleyen bilim. (Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, Milliyet Basım, İstanbul, 1992)

Eğitim:is. 1.Belli bir konuda, bir bilgi ve bilim dalında yetiştirme ve geliştirme,eğitme işi.2. Çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme, terbiye. (Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, Milliyet Basım, İstanbul, 1992)

Ekol:is. Fr. Okul(Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, Milliyet Basım, İstanbul, 1992)

Estetik:is. Fr. Sanatsal yaratının genel yasalarıyla sanatta ve hayatta güzelliğin kuramsal bilimi, güzel duyu, bediiyat. (Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, Milliyet Basım, İstanbul, 1992)

Etnografya:is. Fr. Kavimleri karşılaştırarak inceleyen, kültür oluşumlarını araştıran bilim, budun betimi, kavmiyat. (Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, Milliyet Basım, İstanbul, 1992)

Küratör:Fr. Müze, kütüphane, sergi, hayvanat bahçesi ve benzerlerini yöneten ve etkinliklerini düzenleyen yetkili kimse.(<http://tdkterim.gov.tr/bts/>)

Müze:is. Fr. Sanat ve bilim eserlerinin veya sanat ve bilime yarayan nesnelere saklandığı, halka gösterilmek için sergilendiği yer veya yapı.(Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, Milliyet Basım, İstanbul, 1992)

Sanat:is. Ar. Bir duygunun, tasarımın veya güzelliğin anlatımında kullanılan yöntemlerin tamamı veya bu anlatım sonucunda ortaya çıkan üstün yaratıcılık.(Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, Milliyet Basım, İstanbul, 1992)

Sanatçı:is. ve s. Güzel sanatların herhangi bir dalında yaratıcılığı olan, eser veren (kimse), sanatkar.(Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, Milliyet Basım, İstanbul, 1992)

Kısaltmalar

ICOM: International Council Of Museums (Milletlerarası Muzeler
Konseyi)MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

UNESCO: United Nations Educational, ScientificandCulturalOrganization
(BirleşmişMilletler Eğitim Bilim ve Kültür Organizasyonu)

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

2.1. Müze Ziyareti Öncesinde, Ziyaret Sırasında ve Sonrasında Öğretmenin Yapabileceği Uygulamalar

MÜZE ZİYARETİ ETKİNLİK FORMLARI

FORM 1

ÖĞRETMENİN HAZIRLIĞI

1. Müze veya tematik sergiyi önceden görünüz.
2. Müze yetkilileri -varsa müze eğitimcileri ya da küratörleri ile tanışınız.
3. Gezi için müzeden ve diğer ilgililerden izin alınız.
4. Müze dâhilinde yapılacak gezi ve incelemenin tarih, saat ve süresini karşılıklı olarak belirleyiniz.
5. Gezi giderlerini karşılıklı olarak tespit ediniz.
6. Müze veya sergi ile ilgili bilgi toplayınız.
7. Ulaşım aracını sağlayınız.
8. Gezi ile ilgili anketler hazırlayınız.
9. Öğrenciler için müze ve gezi planı ve diğer çalışma yapraklarını hazırlayınız.
10. Müzedeki birkaç eserle ilgili hikâyeler araştırıp öğreniniz.

FORM 2

ÖN ANKET

Tarih

Adı ve Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

Müze ne demektir?

.....

Hangi tür müzeler vardır?

.....

Müzelere eserler nerelerden gelmektedir?

.....

Daha önce hiç müze gezdiniz mi? Hangilerini?

.....

Müzeler ne işe yarar?

.....

Cevaplarınız için teşekkür ederim.

FORM 3

SON ANKET

Tarih

Adı ve Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

1. Gezdiğiniz müzenin türü nedir?

.....

2. İncelediğiniz eserlerin türü nedir?

.....

3. Eserler nasıl ve nereden sağlanmıştır?

.....

4. Daha çok hangi tür eserlerden hoşlandınız?

.....

5. Bu müze gezisinde önemli olarak neleri ilk defa öğrendiniz?

.....

6. Müzede neleri görmek isterdiniz?

.....

7. Gezide sizce eksik ve aksayan şeyler nelerdi?

.....

8. Bu gezi sizce daha iyi ve yararlı nasıl olabilirdi?

.....

Cevaplarınız için teşekkür ederim.

Müzelerde sanat öğretiminde sanat tarihi, sanat eserlerini inceleme, estetik gibi derslerden yararlanılacağı gibi teşhir edilen eserlerden yararlanarak öğrencilere özgün sanatsal çalışmalar da yaptırılabilir. Öğrencilere yönelik olarak düzeyi ayarlanmış aşağıda sunulan “sürece yönelik” genel bir “Sergi Değerlendirme Formu” gezi sırasında öğrencilere dağıtılabilir. Ayrıca “sanat eleştirisi” yöntemi müzelerde yapılacak bir ders için yararlı olabilecektir. Bunlar aşağıda sunulduğu gibi ve ayrı ayrı formlar şeklinde olmalıdır.

FORM 4

SANAT SERGİSİNİ DEĞERLENDİRİNİZ

1. Hangi parça veya eser en iyi biçimde işlenmiş veya çalışılmıştır?
 2. En çarpıcı olan hangisidir?
 3. En kavramsal olan ya da sizi en fazla düşündüren hangisidir? Neden?
 4. En zekice düşünülmüş olan hangisidir?
 5. En iç karartıcı olan hangisidir?
- Şimdi kendi sorularınızı oluşturunuz:
- 6.
 - 7.
 8. Serginin, gösterinin en iyisi hangisidir? Neden?

FORM 5

YENİ BOYUTLARIN KEŞFİ

TANIMLAMA:

Sanatçının Adı: _____

Sanat Eserinin Adı: _____

Bu hangi sanat formudur?

Ne görüyorsunuz? Konuyu adlandırınız

Eserde neler olmaktadır?

Hangi teknikler kullanılmıştır? (Oyma, suluboya, asamblaj=montaj)

ÇÖZÜMLEME:

Çizgiler daha çok (düz, eğri, kırık, hepsi de) ?__

Şekiller daha çok (geometrik, organik, her ikisi de) ?__

Renkler daha çok (sıcak, soğuk, her ikisi de) ?__

Mekân daha çok (düz, üst üste biçimler olarak; derin bir alan olarak, her ikisi de)?

Doku daha çok (kaba, yumuşak, her ikisi de) ?__

Değer (valör) daha çok (açık, koyu, orta ayar ya da yüksek kontrast) ?__

YORUMLAMA:

_____ gibi kokuyor?

_____ gibi tadı var?

_____ gibi ses veriyor?

_____ gibiymiş hissi (duygusu) uyandırıyor?

_____ gibi görünüyor?

Hangi sembolleri fark ettiniz? _____

Hangi renkler sembolik olarak kullanılmıştır? (örneğin, kırmızı aşk veya ölüm)___

Niçin bu çalışmayı seçtiniz? _____

YARGILAMA:

Bu çalışma önemlidir çünkü:

Eser yansıtmacı=taklitçidir—bir gerçekçi olayı ifade etmektedir.

Eser biçimcidir—belirgin çizgiler, renkler, şekiller vb.

Eser anlatımcıdır— çeşitli duygular veya sembolik mesajlar taşıyor.

Eser işlevseldir— uygulama, dini, politik, eğitsel, diğer amaçlı.

Eserde iyi bir işçilik var mı?

Bu çalışmaya yeni bir ad veriniz:_____

MİNİ UYGULAMA

(Bu kâğıdın arka yüzeyine incelediğiniz eserin kendinize özgü bir desenini çiziniz)

(güzel sanatlar ve spor lisesi müze eğt dersi öğretim programı sf30-36 2009)

MÜZE GEZİLERİNDE ÖĞRETMENİN MÜZE ZİYARETİ SONRASI DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

Yapılan uygulamaların ve anketlerin sonrasında incelenmeleri ve değerlendirmeleri aşağıdaki gibi yapılmalıdır.

ÖĞRETMENLER İÇİN SANAT SERGİSİİNCELEME, BİLGİVE ÇALIŞMA YAPRAĞI

Bir serginin belli başlı yönlerinde yoğunlaşmak için, sergi bir bütün olarak ele alındığında,aşağıdaki başlıklar altında notlar alınabilir:

- Çalışmaların sayısal ve tür olarak dağılımı
- Özel ilgi çeken kişisel çalışmalar
- Yas dağılımı itibariyle gelişim özellikleri
- Serginin sunuluşu

a) Çalışmaların nicel ve tür olarak dağılımı:

Konu: Konuların tekrarı, ilk andaki gözlem sırasında dikkati çeken çalışmalar, fantastik konular.

Araç, Gereç ve Materyaller: 2 Boyutlu ve 3 Boyutlu çalışmaların oranları; kullanılan materyaller, karışık malzemeler, alışılmış (geleneksel) malzemeler, yeni malzemeler, kullanılan renklerin kalitesi, atık araç, gereç ve materyaller (media-medium)/ fabrikasyon sanat malzemeleri, vs.

Teknikler: Yağlıboya, desen, özgün baskı, heykel, tekstil, seramik, geleneksel sanatlar vb. kullanılan belirli teknikler; bu çalışmaların ağırlık derecesi (skalası, ölçüsü).

- Ayırt edilebilir nitelikte her hangi bir yaklaşım var mıdır? Ör: Dikkatle gözlenerek yapılmış çözümleyici (analitik) çalışma ya da nesnelerin veya çevrenin önceden araştırılıp incelenmesine dayalı olarak geliştirilmiş hayali (imajinatif) çalışma.

- Sergilenen çalışmalarda sanatçıların ve tasarımcıların eserleriyle, sanat akımlarıyla vb. ilgili bilgi birikimine ilişkin deliller var mı?

- Kayda değer veya şaşırtıcı çalışmaların dağılımı hangi oranda olmuştur?

- Konu, araç, kullanılan malzeme ve teknik vb. açısından karşılaştırma yapılacak olursa ilköğretim düzeyindeki buradaki çalışmaların diğerleriyle kıyaslandığında (ör. Kendi okulunuzla) derece veya düzey sıralanışı nasıldır?

- Sergi bir kültürel zenginlik yansıtıyor mu?

b) Kişisel başarılar:

Sizi özellikle etkileyen birkaç çalışmayı farklı niteliklerini belirterek not edebilirsiniz.

Size herhangi bir okuldan tanıdık gelen bazı çalışmalar ortaya çıkıyor mu ve onları sergi kataloğunu incelemeyen önce farkedebiliyor musunuz?

c) Yaşadığına bağlı olarak gelişim özellikleri:

Çocuğun güzel sanatlara yaklaşımında gelişimini, değişimini ve okul dönemi boyunca başarılarını gösteren -eğer varsa- hangi bulgular vardır?

d) Serginin sunuluşu

Serginin amaçları açık ve net mi?

Sergilenen eserlerin seçiminde ve asılmasında uyulmuşgibi görünen ilkeler var mıdır?

Sergi ziyareti sanat öğretmenleri, sınıf öğretmenleri veya aday öğretmenler için hangiaçılardan kayda değer bir deneyimdir? Nasıl daha iyi hale getirilebilir, geliştirilebilir?

Sanat ve tasarımın, sayıları sınırlı olan yetenekli çocuklardan ziyade bütün çocuklarınöğretim programının (müfredat) değerli bir tarafı olarak sunulmasında - eğer oluyorsa- busergi hangi yollarla yardımcı olmaktadır?

Ziyaretiniz esnasında, diğer ziyaretçilerin davranışları ve tepkileriyle ilgili olarak –eğerolduysa- ne tür gözlemlerinizi oldu?

Gözden Geçirme:

Okuldaki kendi uygulamanızla ilgili olarak sergi size neler hissettiriyor? Yeni fırsatlar veyaklaşımalar gösteriyor mu? Eğer öyleyse, onlar nelerdir?

Sergiyle ilgili sizde -eğer varsa- hangi sorular oluştu?

Sergiyi ziyaret ederken böyle bir çalışma yaprağı edinmişolmanızı yararlı buluyormusunuz? Çalışmalardaki bazı nitelikler ve zevk almanız açısından size daha faydalı olmasıiçin bu çalışma yaprağının içeriği nasıl geliştirilebilir?

Öğretmenlerin bir sergiyi yukarıdaki formdaki gibi incelemesi ve bilgi edinmesi, daha sonraöğrencilerine müze gezisi yaptırırken kolaylık sağlayabilir.” (Milli Eğitimi Dergisi Sayı 153-154 Kıs-Bahar 2002)

MÜZE ZİYARETİ ÖNCESİ HAZIRLIK DÖKÜMANLARI

1-Veli izin belgesi

2-Müze ve diğer ilgililerden alınacak izin için belge

3-Örnek çalışma yaprağı, ‘Söz Dağarcığı’

4-Gidilecek müze ile ilgili ön araştırma

SAYIN VELİ,

Aşağıda belirtilen gün ve saatlerde öğrencilerimi İzmir Arkeoloji Müzesi'ne götürmek istiyorum. Müze ziyareti ile ilgili bilgilendirme yazısının altında yer alan izin dilekçesini doldurarak en geç 8 Mart tarihine kadar göndermenizi rica ediyorum. Saygılarımla,

4 Mart 2013

Özlem HACISALİHOĞLU

Görsel Sanatlar Öğretmeni

MÜZE ZİYARETİ İLE İLGİLİ BİLGİLENDİRME

-Müzeeye gidiş tarihi: 15 Mart 2013

-Gidiş yeri ve saati: Okul,09: 00

-Dönüş yeri ve saati: Okul,13: 00

-Müze ziyaretimizin amacı: Geçmiş uygarlıklara ait bilgileri o dönemlere ait eserler karşısında görerek, hissederek, yaşayarak öğrenmek. Arkeoloji ve etnografya müzesi kavramlarını öğrenerek, müzelerin önemi ve gerekliliği konusunda bilinçlenmek.

-Gezi giderleri: 7 Ytl

-Müze ziyaretinde öğrencinin yanında bulundurabilecekleri: Su, defter, kalem, fotoğraf makinesi, kişisel malzemeler

SEFERİHİSAR ANADOLU LİSESİ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

İZMİR

Okulunuz Sınıfıno' lu öğrencisi'ın İzmir Arkeoloji ve Etnografya Müzesi gezisine katılmasını istiyorum. Gereğini bilgilerinize arz ederim.

.... Mart 2013

SEFERİHİSAR ANADOLU LİSESİ MÜDÜRLÜĞÜ'NE
İZMİR

Okulumuz, 10.sınıf öğrencilerinden 20 kişilik bir grubu Sosyal Etkinlikler ve Görsel Sanatlar dersleri kapsamında aşağıda belirtilen gün ve saatte araştırma, inceleme ve bilgilendirme amaçlı İzmir Arkeoloji ve Etnografya Müzelerine götürmek istiyorum. Gereğini bilgilerinize arz ederim.

01.03.2013
Özlem HACISALİHOĞLU
Görsel Sanatlar Öğretmeni

-15 Mart 2013, Cuma
Saat: 09: 00 – 13: 00
Sınıflar: 10. Sınıf öğrencilerinden 20 kişilik grup

SÖZ DAĞARCIĞI TESTİ

- 1-Mozaik (5) Klasik dönem öncesi arkeolojik kültür.
- 2-Lahit (12) Tarımın, bereketin, mevsimlerin ve anne sevgisinin tanrıçası
- 3-Amfora (11) Mezarlık
- 4-Sfenks (10) Antik dönemde kralların başlarına taktıkları iki şeritli beyazkurdela
- 5-Arkaik (6) Kil vb maddelerin yüksek sıcaklıkta pişirilmesiyle elde edilen obje
- 6-Seramik (1) Küp biçiminde renkli taş, mermer veya cam gibi maddeler kullanılarak yapılan resim ve süsleme tekniği.
- 7-Antik dönem (8) Kazı bilimi. Kazı vb yöntemlerle ortaya çıkarılan eserleri kültürel, sanatsal ve tarihi yönden inceleyen bilimdir
- 8-Arkeoloji (9) En az bir yüzünde yazıt bulunan dar ve yassı küçük dikili taş.
- 9-Stel (4) İnsan başlı aslan vücutlu heykel.
- 10-Diadem (13) Basıldığı uygarlığa ait resmi yazılar olan madeni para
- 11-Nekropol (14) Eski Yunan ve Roma yapılarında taban kirişi ile çatı arasında kalan kabartmalarla süslü bölüm.
- 12-Demeter (3) Gövdesinden ince olan boyun kısmının altında dibe doğru daralan antik dönem çömleği.
- 13-Sikke (15) Ana tanrıça.
- 14-Friz (2) Taş,tuğla, mermer vb maddelerden yapılmış sanduka şeklinde mezar.
- 15-Kibele (7) İlkçağ medeniyetleri ve özellikle Yunan ve Roma medeniyetleri dönemi.

2.2.Türkiye’deki Müzelerin, Müze Eğitime Yönelik Uygulamaları

Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi

Uzun yıllar önce müze bünyesinde ve okullarda düzenlenen konferans ve seminerler ile başlayan Anadolu Medeniyetleri Müzesi eğitim etkinlikleri günümüzde, Müze Müdürlüğü’ne bağlı bir birim olarak çalışan “Eğitim Bölümü” tarafından müze eğitiminin amaç ve programları doğrultusunda çalışmalarını sürdürmeye başlamıştır.

Eğitim Bölümü rehberliğinde müze gezisi ve atölye etkinlikleri için randevu sistemi geliştirilmiştir. Salı ve Perşembe günleri kabul edilen randevulu her okul grubu ile iki eğitim bölümü üyesi ilgilenmektedir. Ayrıca daha büyük gruplar halinde müze ziyareti gerçekleştiren öğrenciler ve diğer ziyaretçiler için Müze Orta Salonu’nda Anadolu Medeniyetleri Müzesi’nde yer alan Dönem ve Uygarlıkların tanıtıldığı Türkçe ve İngilizce video CD gösterilmektedir.

Anadolu Medeniyetleri Müzesi’nde randevulu sistemde gerçekleştirilecek günlük müze gezi programı, kalabalık gruplar halinde ve geliş güzel olmaması açısından üç aşamadan oluşmaktadır.

Müze ziyareti öncesi müze gezisinden ve atölye çalışmasında yararlanacak öğrencilerin yaş grubu, sayısı, ziyaretin süresi ve yaptırılacak atölye çalışmaları hakkında öğretmenlerle yapılan ön görüşme, müzedeki eğitimin birinci aşamasını oluşturmaktadır.

Yaş gruplarının gereksinimlerine göre ve dikkat sürelerini aşmayacak şekilde gerçekleştirilen müze gezisi, müze eğitiminin ikinci aşamasını oluşturmaktadır. Müze ziyareti sonrası, Müze Eğitim Atölyesinde yaş gruplarına göre yaptırılan çeşitli atölye çalışmaları ise müze eğitiminin son aşamasını oluşturmaktadır.

Müzede gerçekleştirilen günlük programların dışında daha uzun soluklu çalışmalar ise belli bir proje kapsamında ele alınmaktadır. Belli bir temanın ele alındığı eğitim faaliyetlerinde öğrenciler, hem müzede daha fazla zaman geçirerek

Anadolu Uygarlıkları konusunda daha kalıcı bilgiler edinirken, hem de müze ve eğitim atölyesinde gerçekleştirdikleri çalışmaların ürünlerini Müze’de sergileme fırsatı bulabilmektedirler. (anadolumedenyetlerimuzesi.gov.tr/belge/1-55033/egitim-birimi.html 28.03.2013)

Şekil 10
Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Ankara

Tarihi yapıları, köklü geçmişi ile bugünlere gelen Anadolu Medeniyetleri Müzesi 19 Nisan 1997 tarihinde İsviçre'nin Lozan kentinde 68 Müze arasında birinci seçilerek "Avrupa'da Yılın Müzesi" unvanını elde etmiştir.

Rahmi M Koç Müzesi

1994 yılında ziyarete açılan Rahmi M. Koç Müzesi, Haliç'in kuzey yakasındaki Hasköy semtindedir. Günümüzde yaklaşık 27 bin metrekarelik alana yayılan müze, üç ana bölümden oluşmaktadır.

Tarihi Lengerhane Binası

Osmanlılarda gemiyi sabitlemek için denize atılan zincir ve ucundaki çapaya Lenger, bunların yapıldığı yere ise Lengerhane denilmiştir. Bizans döneminde başka maksatlar için inşa edilmiş bir binanın temelleri üzerine kurulmuş bu Osmanlı Lengerhanesi'nin geçmişi, Sultan III.Ahmet devrine uzanmaktadır.

Müzenin özel tarihi ise 1991 yılında tarihi Lengerhane binasının Rahmi M. Koç Müzecilik Vakfı tarafından satın alınmasıyla başlar. Vakıf tarafından, Dr. Bülent Bulgurlu koordinasyonunda titizlikle yürütülen restorasyon çalışmalarının ardından Aralık 1994'de müze ziyarete açılmıştır.

Yaklaşık 2 bin 100 metrekarelik dikdörtgen biçimli arsada tarihi Lengerhane binası, ahşap çatılı küçük bir bina ve taş duvarlar yer alır. Bunların oluşturduğu iç avlunun ve dış mekanın özüne dokunulmadan gerçekleştirilen müze tasarımında, sergilenecek objelerle birlikte binaların dokusunun ziyaretçilere hissettirilmesi amaçlanmıştır.

Tarihi Hasköy Tersanesi

Kısa süre sonra sergileme alanlarının, Rahmi M. Koç Müzesi koleksiyonuna yeterli gelmemesi nedeniyle Lengerhane'nin hemen karşısındaki, harap durumda olan Hasköy Tersanesi satın alınmış ve bu kısmın restorasyonu 2001 yılında tamamlanmıştır. Endüstriyel arkeoloji açısından, en az Lengerhane kadar büyük önem taşıyan tersane, 11 bin metrekarelik bir alana yayılmaktadır. Arsanın üç tarafını büyük bir U biçiminde çevreleyen 14 bina, asıllarına sadık kalınarak restore edilmiştir.

Hasköy Tersanesi, 1861 yılında Şirket-i Hayriye tarafından kendi gemilerinin bakım-onarımı için kurulmuştur. Başlangıçta atölye düzeninde birkaç binadan oluşan tersane, zamanla olanaklar oranında genişletilir. Önce tersaneye 45 metrelik bir ahşap kızak kurulur ve çekme gücü, istimle çalışan bir ırgattan sağlanır. Bu ırgat 1910 yılında elektrikle çalışır hale getirilirken, 1938'de ise 75 ve 76 baca numaralı şehir hattı vapurları Kocataş ile Sarıyer burada inşa edilir. İlerleyen yıllarda Hasköy

Tersanesi, deniz ulaşımına dair yapılanma değişikliklerine göre 1980'lere dek sık sık el değiştirmiştir.

Bir devre ışık tutan bu yapılar, Kasım 1996'da Rahmi M. Koç Müzecilik Vakfı tarafından satın alındığında ise terk edilmiş durumdaydı. Hasköy Tersanesi'nin Dr. Bülent Bulgurlu başkanlığında yürütülen restorasyonun ardından binaların alan ve yüksekliklerine bağlı olarak müze fonksiyonları belirlenmiştir.

Açık Hava Sergileme Alanı

Rahmi M. Koç Müzesi koleksiyonunun bir kısmı da Hasköy Caddesi'ndeki ana girişten Haliç'e uzanan açık alanda ziyaretçilerin ilgisine sunulmakta. Klasik otomobiller, devasa Turgut Alp Vinçi, B-24 Liberator ve diğer uçaklar, ve daha fazlası müze koleksiyonunun parçası olarak Haliç'e demirli durumdaki Fenerbahçe Vapuru ve TCG Uluç Ali Reis Denizaltısı'na dek uzanmakta.

Şekil 11 Rahmi M. Koç Müzesi, İstanbul

Çağdaş eğitime katkıda bulunmayı hedefleyen Müzemiz; 2002 yılında, VKV Koç Özel İlköğretim Okulu ile birlikte Türkiye'de bir ilke imza attı: "Müzedeki Eğitim" Bu kapsamda hazırlanan projeler ile öğrencilerin müzeyi alelacele, hiçbir şey anlamadan gezmek yerine, müze koleksiyonunun hangi müfredat konularına hitap ettiğinin bilincinde olarak gezmelerine fırsat verilmektedir.

Öğrencilerin müze koleksiyonundan verimli şekilde yararlanmalarını isteyen tüm öğretmenlerimize destek olmak amacıyla pek çok proje geliştirdik:Müzemizdeki eğitim faaliyetlerinden yararlanmak istiyorsanız lütfen Eğitim Bölümü ile görüşünüz.

- [İlköğretim Okulları Eğitim Projesi](#)
- [Anasınıfı Eğitim Paketi](#)
- [Fen ve Teknoloji Atölyesi Eğitim Projesi](#)
- [Renkli Matematik Dünyası](#)
- [Bakım-Onarım Atölyeleri Eğitim Projesi](#)
- [Hafta Sonu Eğitim Atölyeleri](#)
- [GeziciMüze-Müzebüs](#)

(http://www.rmk-museum.org.tr/rmk_muzede_egitim.htm(28.03.2013))

İstanbul Modern

İstanbul Modern Sanat Müzesi, Türkiye'nin sanatsal yaratıcılığını kitlelere ulaştırmak ve kültürel kimliğini uluslararası sanat ortamıyla paylaşmak amacıyla disiplinler arası etkinliklere ev sahipliği yapan bir müzedir.

Modern ve çağdaş sanat alanlarındaki üretimleri uluslararası bir yönelimle koleksiyonunda toplar, korur, belgeler ve sergileyerek sanatseverlerin erişimine sunar.

Türkiye'nin modern ve çağdaş sanat sergileri düzenleyen ilk özel müzesi olarak 2004 yılında, İstanbul Boğazı'nın kıyısındaki 8.000 metrekarelik bir alanda kurulmuştur.

Sürelili ve sürekli sergi salonları, fotoğraf galerisi, eğitim ve sosyal programları, kütüphane, sinema, restoran ve mağazası ile çok yönlü bir hizmet alanı sunar.

Müzenin koleksiyonları, sergileri ve eğitim programları, her kesimden ziyaretçiye sanatı sevdirmeyi ve onların etkin biçimde sanata katılımlarını sağlamayı hedefler. (http://www.istanbulmodern.org/tr/muze/hakkinda_3.html28.03.2013)

Şekil 12
Gezici Müze Etkinlikleri, İstanbul Modern

Orta Öğretim Kurumlarında Gerçekleşen Eğitim Programları

İstanbul Modern, İstanbul ve çevresindeki liseleri Gezici Eğitim ile ziyaret ederek öğrencileri sanat sergileriyle buluşturur. Müze uzmanlarıyla düzenlenen Gezici Eğitim, konuk olduğu okullarda müze benzeri paylaşım alanları yaratarak öğrencilerin sanat bilgilerini ve deneyimlerini geliştirmelerini, sanata ve kültürel değerlere duyarlılıklarını artırmayı amaçlar. Öğrencilerin sanat ve müze kavramlarıyla yakınlaştıran, görsel yorumlama becerilerini güçlendirmelerine aracı olan programın eğitim faaliyetleri, eğitim yılı boyunca rezervasyonlu okullarda hafta içi her gün uygulanır.

İstanbul Modern'in orta öğretim kurumlarında gerçekleştirdiği Gezici Eğitim programı ücretsizdir.

http://www.istanbulmodern.org/tr/egitim/sosyal-projeler/gezici-egitim_713.html

28.03.2013

Ücretsiz Eğitim Programları

Tablo 2

Ücretsiz eğitim programları, İstanbul Modern,

<http://www.istanbulmodern.org/tr/egitim/ucretsiz-egitim-programlari>

	<ul style="list-style-type: none"> • Okul Programları
	<ul style="list-style-type: none"> • Hafta Sonu Çocuk Atölyeleri
	<ul style="list-style-type: none"> • Ailece Sanat
	<ul style="list-style-type: none"> • Kütüphane Dedektifleri
	<ul style="list-style-type: none"> • Geleceği Aydınlatan Fenerler

	<ul style="list-style-type: none">• Genç İstanbul ModernÇocuk, Genç, Aile, Okul
	<ul style="list-style-type: none">• Gençlik Programları
	<ul style="list-style-type: none">• Sanatçıyla BuluşmaÇocuk, Genç
	<ul style="list-style-type: none">• Sizin Perşembeniz Sanatçı AtölyeleriYetişkin

**T.C. Kùltür Varlıkları ve Mùzeler Genel Mùdùrlùğü Tarafından
Dùzenlenen Mùzelerdeki Eğitim ve Kùltür Faaliyetleri**

Şekil 13

Çocuk Eğitim Atölyeleri, Anadolu Medeniyetleri Mùzesi

Şekil 14

Tablet Atölyesi, Anadolu Medeniyetleri Mùzesi

Şekil 15

Seramik Tanıma Atölyesi, Anadolu Medeniyetleri Müzesi

Şekil 16

Kalıp Atölyesi, Anadolu Medeniyetleri Müzesi

Şekil 17
Eğitim Çalışmaları, Muğla Müzesi

Şekil 18

Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencileri, Gaziantep Müzesi

Şekil 19

Seramik Restorasyonu Tanıtımı, Alanya Müzesi

Şekil 20

Kentler Çocuklarıdır Eğitim Çalışması, Diyarbakır Müzesi

Mardin Müzesi

Mardin Müzesi, çocukların doğal ve tarihi çevreyi koruyan buna duyarlı olan, kültürel mirasımızı tanıyan, koruyan ve yaşatan bireyler olarak yetişmelerini müzelerin sorumlulukları içinde görüyor. Çocuklara bir müze kültürü ve bilinci kazandırmanın yanı sıra müzeyi mekan ve içerik olarak tanıtır ve genç nesillere müzelere gitme alışkanlığını kazandırmayı amaçlıyor.

Bu çerçevede Arkeopark' ta oluşturulan Neolitik Dönem ev modeli ve çeşitli resimli bilgi panoları ile insanlık tarihi gözler önüne seriliyor ve çocuklara, müzede yer alan bu dönemlere ait materyalleri de kullanarak geçmişe yolculuk yaptırılıyor.(Erdoğan,2012: 13)

Mardin Müzesi, toplumun eğitiminin gelişmesi, estetik olgunun yerleşmesi, yaşanan anın, geçmişin ve geleceğin açıklanması, yorumlanması, kültürel mirası devam ettirme, geçmiş, bugünü ve geleceği anlamlı bir biçimde ilişkilendirme,

kültürel varlıklarını anlama, koruma ve yaşatma, kendi kültürünü ve farklı kültürleri çok yönlü ve hoşgörülü bir yaklaşımla tanıma ve anlama, kültürler arası anlayış ve empati geliştirme gibi hedeflere yola çıkarak aktif öğrenme ortamı olarak bir müze eğitim alanı olan Arkeoparkı oluşturulmuş ve bir müze eğitimi programı hazırlamıştır. Bugüne kadar müzemiz il merkezindeki ilköğretim okullarından 2000 öğrenci eğitime alınmış olup, İl genelindeki özellikle köy okullarının ilköğretim 4-5 sınıf 1500 öğrencimizin yukarıda belirtilen amaçlarla müze eğitimi alması ve "müze kültürlü" bireyler olarak yetişmesi için SODES (Kalkınma Bakanlığı Sosyal Destek Programı) projesi yazılmış ve bu projemiz kabul edilmiştir.

MÜZE VE EĞİTİM

Günümüzde öğrenme kitapla ya da okulla sınırlı değildir. Öğrenme her yerde gerçekleşir. Çağdaş öğrenme anlayışına göre öğrenme, bireyin aktif olmasını, dilini kullanmasını ve sosyal bir etkinlikte yer almasını içermektedir. Eğitim alanlarının farklı olması öğrenmeyi etkiler. Duvarsız sınıf olarak tanımlanan müzeler eğitimde önemli mekânlardır. Bünyesinde sergilenen eserler hakkında öğrencileri bilgilendirmesiyle tarihsel bilincin oluşmasında önemli rol oynarlar. Hayatı anlamlandırmaya çalışan çocuktan, yeni ufuklara açılmaya çalışan kadınlar, tecrübelerini başka tecrübelerle birlikte kullanmak isteyen yaşlılara kadar, müze; artık bir eğitim ve bilgi merkezi olmuştur. Çünkü müze; bulunduğu kentin yaşamında geçmişi ve temellerini ne kadar güçlü anlatırsa, kentin hafıza merkezi olursa o kentli de o kadar güçlü bir bilinçle yaşayacaktır. Müzenin “sanat eserlerinin sergilendiği yer” kimliğinden çıkarak kentteki bilim, bilgi ve eğitim merkezi olması tek seferlik ziyaretçiden sürekli ziyaretçi çeken kurumlara dönüşmesi gerekmektedir. Hem de kapısını o kentten çok önceki geçmişe kadar aralayarak... Müzeye gelen ziyaretçi; karşılaştığı eserlerin, çanak çömleğin kullanıldığı geçmiş döneme dair somut ve anlaşılabilir bir imgeyle, geçmişin bilgi ve tecrübelerinin aktarıldığını bir ortamı soluyarak oradan ayrılmalıdır.

Müze içerisinde çocuğu sürecin içinde tutacak, onun objelerle bağı kuracak, bütünleşmesini sağlayacak, objelerin dün, bugün ve gelecekteki yerini tartıştıracak etkinlikler yaptırmaktadır. Objelerle ilgili resimler yapma, boyama çalışmaları,

yaratıcı drama etkinlikleri, kilden heykel çalışmaları, objelerle ilgili şiir, masal, öykü, yazdırma etkinlikleri, yaşayan tarih ya da sözlü tarih çalışmaları, objelerle ilgili çeşitli duyu çalışmaları, objelerin koku ve seslerini düşünme, objeleri konuşurma, objeleri kendi bedenleri ile anlatma gibi birçok etkinlik planlanıp uygulamaktadır. Bu etkinlikler çocuklarda hayal gücünün ve yaratıcılığın, sanat ve estetik duygunun, elbecerisinin ve en önemlisi müze kültürünün geliştirmesini sağlayacaktır.

MARDİN MÜZESİ ARKEOPARK ALANI

Çocuklar Arkeolojiyi tanıyarak arkeologlar eşliğinde bilimsel kazı yaparak geçmişin bilgi kaynaklarına ulaşma, geçmişi öğrenme amacı ile kazı yapıldığını öğrenmekteler, oluşturulan eğitim atölyelerde çivi yazısı yazma, sikke basma, resim, heykel yapmak, kök boya ile baskı yapma, çarkta seramik yapma, restorasyon yapma, müzik yapma vb. faaliyetleri gerçekleştirmektedir. Arkeopark öğrenci merkezli çalışmaların kurgulandığı bir projedir. Müze bahçesinde 4 adet Arkeolojik kazı alanı hazırlanmıştır içerisinde taklit eserler gömülmüştür. Bilimsel yöntemlerle arkeolojik kazının izinleri dahil tüm süreçlerinin eğitim ve uygulanması yapılarak çıkan eserler müzede teşhir edilecektir. Mezopotamya’da yaşamış olan uygarlıklar, çocukları ve kıyafetleri tanıtılacaktır. Antik dönem kıyafetleri ile fotoğraf çekme stantlarında fotoğraf çekilecektir.

‘ARKEOPARK’TA BİR GÜN’ ATÖLYE FAALİYETLERİ

Arkeopark alanında öğrencilerin hoşça vakit geçirecekleri atölyeler planlanmıştır. Müzemize gelen sınıf gruplara bölünmekte ve atölye çalışmalarına bu gruplarla devam etmekteler. Bu şekilde öğrenciler atölyelerde daha fazla etkileşime girerek aktif hale getiriliyor hem de bizler amaçlanan hedeflerimize daha üst düzeyde ulaşmış oluyoruz. Arkeopark alanında planlanmış olan atölyelerimiz şunlardır:

.Sikke atölyesi	.Restorasyon atölyesi
.Yazı atölyesi	.Mühür baskı atölyesi
.Neolitik ev yaşantısını inceleme	.Oyuncak atölyesi
.Kazı çalışmaları	.Uçurtma atölyesi

- .Mask atölyesi
- .Eski çocuk oyunları atölyesi
- .Sanat atölyesi
- .Yaratıcı darama atölyesi
- .Tarih atölyesi.
- .Masal atölyesi
- .Bilim atölyesi:
- .Felsefe atölyesi:
- .Ebru atölyesi:
- .Müzik atölyesi
- .Resim atölyesi
- .Mezopotamya uygarlıkları atölyesi
- .Kök boya baskı atölyesi
- .Bakır işleme atölyesi
- .Dokuma atölyesi
- .Telkâri ve takı atölyesi
- .Taş işleme atölyesi
- .Heykel atölyesi
- .Seramik yapım atölyesi

ÖĞRENCİLERİN MÜZE EĞİTİMİNE BAŞLAMASI:

Milli Eğitim, Okul ve Müze işbirliği ile programlı bir şekilde 'Arkeopark' ta Bir Gün' ProjesiEğitim faaliyetlerine katılmak üzere öğrenciler hazır edilip kiralanen taşıma araçları ile Mardin Müzesi'ne getirileceklerdir. Planlı bir şekilde hazırlanmış atölyelere katılan öğrenciler yapmış oldukları tüm çalışmaları beraberlerinde götürebileceklerdir.Atölyeler sonrasında müze binası içinde yapılacak etkinliklerle müzedeki eserlerle etkileşime girecek, eser hakkında daha anlaşılır deneyimler kazanmış olacaklardır.Müze alanını hem eğleneceği hem de öğrenebileceği alanlar olarak düzenledik.Öğrenciler etkinlik aralarında oyunlar oynayabilecek, öğrendiklerini pekiştirecek yarışmalara katılabilecekler.

İHTİYAÇLARIN GİDERİLMESİ:

Ayrıca öğrenciler Müze eğitimi süresince yorulacak ve acıkacaklardır. Her öğrenciye sandviç ve meyve suyu ikram edilecektir.

PROJE ÇIKTILARI YAYGINLAŞTIRMA:

Proje süresince yapılan çalışmaların sonucunda elde edilen veriler fotoğraflar, geri-dönütler müze web sitesi üzerinden paylaşılacaktır. Arkeoparkta öğrencilerin kazı atölyesinde çıkardıkları eserlerin okullarında sergilenmesini sağlanacaktır. Projeye katılan okullaratölyelerde yaptıkları çalışmaları ve kazıda çıkarmış oldukları eserleri okullarında sergileyecekler. Sınıflarında kurulan sergi bir süre orada kalacak,başka şubelerin sergiyi gezmeleri sağlanacaktır. Sergilenen eserler hakkında gerekli tüm açıklamalar sınıf öğrencileri tarafından yapılacaktır. Projeye katılan öğrencilerin öğrendiklerini aktarma olanağı sağlanmış hem de sergiye giden öğrencilerde merak etme,müzeye gitme isteği oluşacaktır.

(mardinmuzesi.gov.tr/mardinmuzesi/detay.asp?id=287&kategori=ARKEOPARK)

(29.04.2013)

Şekil 21**Arkeopark alanı, Mardin Müzesi****Şekil 22****Arkeopark alanı, Mardin Müzesi****Şekil 23****Arkeopark alanı, Mardin Müzesi**

Şekil 24Seramik Yapım Atölyesi, Mardin Müzesi

Şekil 25Heykel Atölyesi, Mardin Müzesi

Şekil 26Restorasyon ve Konservasyon Atölyesi, Mardin Müzesi

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü Tabiat Tarihi Müzesi Eğitim Etkinlikleri

Şekil 27

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü Tabiat Tarihi Müzesi Eğitim Etkinlikleri

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama teknikleri, verilerin toplanması ve çözümleme teknikleri sunulmaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Ortaöğretim okullarında görsel sanatlar eğitiminde, tarihi çevre ve müze bilinci ile ilgili konuların incelenmesini, İzmir Seferihisar Anadolu Lisesi 10.sınıf öğrencilerinin müze ziyareti uygulamasına katılımları, görüş ve değerlendirmelerini içeren, betimsel modelde yarı deneysel oluşturulmuş bir araştırmadır.

Betimsel yöntemler, ilgilenilen ve araştırılmak istenen problemin mevcut var olan durumunu ortaya koymaya yöneliktir. Bu yöntemlerin en temel özelliği, mevcut hâlihazır durumu kendi koşulları içerisinde ve olduğu gibi çalışmaktır. Betimsel araştırma, çalışılan konunun mevcut durumuna ilişkin hipotezler test etmek için veya sorulara cevap bulmak için veriler toplamayı gerektirir. Betimleyici veriler, genellikle gözlem, anket, görüşme veya test gibi bilgi toplama yolları ile elde edilir. <http://notoku.com/betimsel-yontemler/#ixzz2WfMb3YFv>

Milli Eğitim Bakanlığının orta öğretim programlarındaki müze eğitimi ile ilgili konuların içerikleri, diğer derslerle olan ilişkileri, kazanımları, konuyla ilgili bakış açıları ve davranış değişiklikleri, Seferihisar Anadolu Lisesi 10.sınıf öğrencileri için hazırlanan anket ve formlarla belirlenmeye çalışılmıştır

3.2. Evren ve Çalışma Grubu

Bu araştırmanın evrenini, ortaöğretim okullarında görsel sanatlar dersi alan öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma grubunu ise İzmir Seferihisar Anadolu Lisesi'nde görsel sanatlar dersi alan, aynı yaş grubu içerisindeki 10. sınıf öğrencilerinden, amaçlı örnekleme oluşturulan 20 kişilik grup oluşturmaktadır.

3.3. Verilerin Toplanması

Çalışmanın kuramsal altyapısını oluşturmak amacıyla literatür taraması yapılarak ‘Ortaöğretim kurumlarında görsel sanatlar dersi kapsamında tarihi çevre ve müze bilinci konularının incelenmesi’ konusu ile ilgili olarak sanat eğitimi, dünyada ve ülkemizde müze müzecilik kavramları, müze eğitimi tanımı, yöntem ve teknikleri ile ilgili basılı yerli ve yabancı yayınlar ve internet kaynakları incelenmiştir. Tarihi çevre ve müze eğitimi konularının incelenmesi konusu, ortaöğretim 10. sınıf öğrencileri ile yapılan müze ziyareti ile ilgili görüşlerine dayalı nitel bir araştırma uygulanmıştır.

3.4. Verilerin Analiz ve Yorumları

Nitel araştırma yöntemi ile yapılan çalışmada elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Seferihisar Anadolu Lisesi 10. Sınıf Seçmeli Görsel Sanatlar Dersi Öğrencileri ile ‘ Tarihi Çevre ve Müze Bilinci ‘ Konularında Yapılan Çalışmalara Dair Bulgu ve Yorumlar

Araştırma sorusu

Orta öğretim görsel sanatlar dersi kapsamında, 10. Sınıf öğrencilerine yönelik ‘tarihi çevre ve müze bilinci konuları’ ile ilgili olarak yapılan müze ziyaretinin anket çalışmalarına dayalı olarak değerlendirilmesi.

Nitel araştırma yöntemi ile yapılan bu çalışmada uygulanan anketler aşağıdaki gibidir

FORM 2

ÖN ANKET

Tarih

Adı ve Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

1-Müze ne demektir?

2-Hangi tür müzeler vardır?

3-Daha önce hiç müze gezdiniz mi? İsimlerini yazar mısınız?

4-Müzelere eserler nerelerden gelir?

5-Müzeler ne işe yarar?

Cevaplarınız için teşekkür ederim.

*FORM 3**SON ANKET**Tarih**Adı ve Soyadı:**Sınıfı:**Numarası:*

- 1. Gezdiğiniz müzenin türü nedir?*
 - 2. İncelediğiniz eserlerin türü nedir?*
 - 3. Eserler nasıl ve nereden sağlanmıştır?*
 - 4. Daha çok hangi tür eserlerden hoşlandınız?*
 - 5. Bu müze gezisinde önemli olarak neleri ilk defa öğrendiniz?*
 - 6. Müzede neleri görmek isterdiniz?*
 - 7. Gezide sizce eksik ve aksayan şeyler nelerdi?*
 - 8. Bu gezi sizce daha iyi ve yararlı nasıl olabilirdi?*
- Cevaplarınız için teşekkür ederim.*

Betimsel Analiz

Anket yöntemi ile yapılan nitel araştırma formunda sonuçlar ön anket ve son anket sonuçları olmak üzere iki ana başlık altında değerlendirilmiştir. Ön ankette öğrencilerin müze ziyareti öncesi, müze kavramına dair bilgileri ve daha önceki deneyimleri hakkında görüşlerine başvurulmuştur. Son anket çalışmasında ise, yapılan müze ziyaretinin sonuçlarının ve kazanımlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Anketler, müze eğitimi konusuna kaynaklık eden çalışmalardan alınarak öğrencilere sunulmuştur. Müze ziyaretine katılan aynı yaş seviyesindeki 20 öğrencinin ziyaret ile ilgili öncesi ve sonrası düşünceleri, herhangi bir müdahale veya kısıtlama olmaksızın, kendilerini özgürce ifade etmelerinin şartları yerine getirilerek uygulanmıştır.

Öğrencilerin müze ile ilgili genel kültürlerini ölçme amaçlı ön anket uygulamasında, ‘müze ne demektir? Şeklindeki 1. Soruya, öğrencilerin tümü kültürel ya da tarihsel değeri olan nesnelerin sergilendiği yer, tarih, sanat ve güncel kültür öğelerinin sergilendiği yer, halkı bilinçlendirmek için yapılan faaliyetlerin sergilendiği yer, gibi ortak paydalı doğru cevaplar vermişlerdir..

Müze türleri konusundaki 2. soruyu da çoğunlukla sanat, arkeoloji, tarih ve bilim seçeneklerini kullanarak yanıtlamışlardır.

Bu çalışmanın öncesinde gittikleri müzeleri ve isimlerini soran 3. Soruya da %75lik bir çoğunluk ‘evet’ yanıtını vermiş ancak sorunun ikinci kısmıyla ilgili olarak 6 öğrencinin gittikleri müzeyi veya müzeleri hatırlamadıkları görülmüştür.

Müzelere eserler nereden gelir? Şeklindeki 4. Soruyu %10 luk bir kısım cevapsız bırakmış, kalan %90 lık bölüm, arkeolojik kazı yapılan yerlerden, eski uygarlıkların buldukları yerlerden, eserlerin düzenlenip bakım gördüğü yerlerden, tarihi kalıntılar veya kişilerin eşyaları, müzenin konusuna göre değişir, gibi ortak paydalı yanıtlar vermişlerdir.

Müzeler ne işe yararlar? Başlıklı 5. ve son soruya öğrencilerin %80’i ‘geçmiş öğrenmek ve bilgilenmek’ yanıtını vermişler. Kalan dört öğrenciden 3’ü ‘tarihi eserler sergilenir’ demiş, 1 tanesi de cevap vermemiştir.

Müze ziyaretinin amaçlanan sonuçlara ulaşıp ulaşılmadığının değerlendirildiği, ikinci anket olan 8 soruluk, son ankette de alınan sonuçların analizi aşağıdaki şekilde olmuştur.

Gezilen müzenin türünü soran ilk soruya öğrencilerin %90'ı arkeoloji ve etnografya diyerek doğru cevap vermiş, %10'u da benzer şekilde tarihi müze ve antik dönem müzesi diyerek yanıtlamıştır.

Eser türlerinin sorulduğu 2.soruya %50'lik bir grupetnografik ve arkeolojik eserler, %25'i tarihi ve sanatsal eserler, %10'u İyonya ve Osmanlı kültürü, kalan %15'lik dilimden de 'çeşitli türler, mezar ve eski eserler cevapları alınmıştır.

Eserlerin kaynaklarının sorulduğu 3. Soruda da, öğrencilerin %55'i kazılardan, %30'u kazılardan ve geçmiş yaşantılardan, %15'i de tarihi ve kültürel değeri olan yerlerden diyerek cevaplamışlardır.

Daha çok hangi tür eserlerden hoşlandınız? Sorusunun yanıtları kişisel farklılıkların ve ilgilerinin yansıdığı, çok çeşitli şekilde olmuştur. Osmanlı eserleri, lahitler, arkeolojik eserler, baş ve vücut heykelleri, bebek iskeleti, antik dönem eşyaları, koşan atlet, tarihi eserler, heykeller ve çömlekler, mitolojik kalıntılar, sikkeler, testiler, bardaklar, parfüm şişeleri, günlük hayatta kullanılan eşyalargibi cevaplar alınmıştır.

Geziden ilk kez öğrenilen şeyin ne olduğunun sorulduğu 5. Sorunun cevapları da çeşitlilik göstermektedir. Bu soruya %25'i cevap vermezken, % 25'i İzmir'de pek çok tarihi yer ve eser olduğunu, %10'u yeni hiçbir şey öğrenmediğini söylemiş.Diğerleri de uygarlık tarihini, yiyecek saklama şekillerini, mezarları, geçmişte yaşayan insanların kullandıkları aletlerin günümüzdekilerle benzerliklerini, Anadolu Uygarlıklarına olan ilgisinin arttığını, geçmişin kültürünü, çok farklı kültürler olduğunu, Osmanlı kültürünü ve eski paraları ilk kez öğrendiğini belirtmişlerdir.

Müzedede neleri görmek isterdiniz? Sorusuna %50 oranında 'görmek istediklerimi gördüm' şeklinde cevap gelmiştir. İlginç bir şekilde %20'si daha çok iskelet, kafatası, mumya ve mezar görmek istediklerini söylemişler. Kalan %30'luk dilimde de cevaplar şu şekillerde gelmiştir; 'ilkçağ aletleri', 'Cumhuriyet'in yeni kurulduğu dönem eserleri', 'Osmanlı dönemi eserleri', 'Milattan önceki dönem kıyafetleri', 'savaş aletleri' ve 'heykel'.

Müze ziyaretindeki eksik ve aksayan şeylerin sorulduğu 7. Soruya öğrencilerin %55'i 'yok' derken, %15'i 'yemek' cevabını vermiştir. %10'u da bu soruyu 'arkadaşlarımın saçma görüşleri ve yorumları' şeklinde cevaplamıştır. Diğer % 20'lik dilim ise, 'eğlence', 'zaman az geldi' ve 'cevap yok' demişlerdir.

Müze ziyareti daha iyi nasıl olabilirdi? Temelli 8. Soruya da, öğrencilerin %40'ı 'yeterli ve yararlıydı' derken, %15'i 'bazı arkadaşlarım gelmeseydi mükemmel olurdu' cevabını vermişlerdir. Yalnızca %10'luk bir bölüm 'müze rehberi' cevabını vermiş. %10'luk bir diğer dilim 'cevap yok' demiştir. Kalan %25'lik kısım da şu cevapları vermiştir; ilginç hikayeler, yemek, tanıtım, daha geniş zaman, daha çeşitli gezi durakları.

Son anketin öğrencilerden gelen dönütler doğrultusunda genel bir değerlendirmesi yapılacak olursa; yapılan müze ziyaretinin çoğunlukla amacına ulaştığı, öğrencilerin perspektiflerinin genişlediğini, müzeye ve yaşadıkları bölgeye dair farkındalıklarının arttığını söyleyebiliriz. Küçük çaplı kimi eksiklik ve aksaklıkların da olduğunu, öğrencilerin bunları objektif bir şekilde değerlendirdiklerini görüyoruz.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Müze eğitimi, çağdaş ve nitelikli olması amaçlanan eğitimin okul öncesinden, yüksek öğretime değin tüm aşamalarında uygulanması gereken bir eğitimidir. Günümüz modern toplumlarına baktığımızda kültür, sanat, spor odaklı eğitim programlarının son derece ciddi şekilde uygulandığını görmekteyiz. Bunlar, özellikle son yüzyılda önemi anlaşılan ve özel programlarla geliştirilen müze eğitimi, konularını da içlerinde barındırmaktadır. Çocuk ve gençlere yönelik kurulan müzeler, okul- müze işbirliğiyle yürütülen programlar, yazılı ve görsel materyaller ve bilişim teknolojilerinin yerinde kullanımının sağlanması ile bu alandaki gelişimlerini hızla sürdürmektedirler.

Ülkemize gelindiğinde, müze eğitimi ve hatta müzecilik kavramlarının oldukça yeni olduğunu görüyoruz. Son 20 yıllık sürece kadar müzecilik depolama ve sergilemenin ötesine pek fazla geçememiştir. Halktan ve kitlelerden uzak, alana ilgisi olan kişiler dışında kimselerin varlığından dahi haberdar olmadıkları kurumlardı. Bu duruma yol açan en önemli ve temel etkenin, ülkemizde sanat eğitime verilen değerin eksikliğidir. Bu süreçte Milli eğitim programlarındaki sanat eğitimi dersleri yıldan yıla giderek azalmış, amaç ve içerikleri konusunda çelişkili durumlar ortaya çıkmıştır. Toplumun sanat eğitimine bakış açısı bir türlü geliştirilememiştir. Ne olacak iki çizik işte, bunu ben de yaparım ya da yeteneğim yok söylemlerinden öteye geçilememiştir. Elbette benzer sorunlar diğer sanat dersleri için de geçerliliğini korumaktadırlar. Ortaöğretimde seçmeli ve 1 ders saati olan görsel sanatlar dersi programına zaman ve mekan yetersizliği gibi en temel sorunlardan dolayı uygulanabilirlikten oldukça uzak, yüklü bir teori ve uygulama konuları programa konulmuştur. Sanat eğitimcileri bu sıkıntıları göğüsleyerek çalışmalarını fedakarlıkla sürdürmeye çalışmaktadırlar.

Müze eğitimi çalışmaları, devlet müzelerinden ziyade, son yıllarda açılan özel kurum ve vakıf müzeleri eliyle gerçekleştirilmektedir. Bu özel müzeler belli başlı büyük

şehirlerde olduklarından, geniş kitlelere hitap edememektedirler. Ancak son derece özenli hazırlanmış sanal ortam sayfaları ile bir parça olsun bu olumsuzluğu aşmaya çalışmaktalar. Taşradaki çocuk ve gençlerin müzelere ulaşabilmelerinin tek yolu Devlet müzeleridir. Ülkemizde neredeyse her ilimizde bir arkeoloji veya etnografya müzesi bulunmaktadır. Bu müzelerde de çeşitli sıkıntılardan dolayı nitelikli müze eğitimi çalışmaları yapılamamaktadır. Sıkıntının en başında, bu iş için bütçe ayrılmayışı ve müzecilik ve müze eğitimi alanında yetişmiş personele kadro açılmayışı gelmektedir.

Ülkemizdeki sanat eğitimcisi yetiştiren yüksek öğrenim kurumlarında müze eğitimi derslerinin 2002 yılından bu yana verilmeye başlaması müze eğitimi çalışmaları açısından olumlu bir gelişme olarak gösterilebilir.

Öneriler

Öneri anlamında ilk olarak söylenilebilecek şey, okul öncesi eğitimden başlayarak eğitim sistemimizin tüm aşamalarına yayılmış, sürdürülebilir bir müze eğitimi programının geliştirilmesi gerekmektedir. Başta sanat eğitimcileri olmak üzere, ana sınıfı ve ilkokul öğretmenlerinin de müze eğitimi alanında kendilerini geliştirebilmelerini sağlayacak kurs, seminer vb. çalışmalar planlanmalıdır.

Sanat eğitimi alanı derslerinin ders saatlerinin arttırılmasının ve fiziki şartlarının iyileştirilmesinin, modern bir toplum olma yolundaki engellerin aşılabilmesinde önemli bir rol oynayacağı unutulmamalıdır. Sanat eğitimi almış bireylerin kendilerine ve topluma bakışlarının, algılayışlarının, farklı olacağı, toplumda sosyal anlamda öncü roller üstlenmede en önde ilerleyecekleri bilinen bir durumdur.

Müzelerimizin de şartlarının iyileştirilmesi amacıyla gerekli ekonomik tedbirlerin alınarak, sosyal yaşamın ayrılmaz bir parçası olma konumuna getirilmeleri gerekmektedir. Müze eğitimi alanındaki çalışmalara çeşitlilik ve hız verilmesi de ayrıca önemlidir. Bu konuda akademik çevrelerin katkıları da son derece önemli ve gereklidir.

Son olarak diyebiliriz ki, müze eğitiminin Milli Eğitim Bakanlığı, Kültür Bakanlığı, Yüksek Öğrenim Kurumları ve özel kuruluşlar arasında koordine bir çalışmaya gidilerek arttırılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Abacı, O. (2005) **Çocuk ve Müze**. İstanbul. Morpa Kültür Yayınları

Akay, A., Eldem, E., Zeytinoğlu, E., Çalikoğlu, L.,(2006). Müzecilik Üzerine Bir Tartışma. **Sanat Dünyamız Dergisi**, Sayı 99. 47-65

Artut, K. (2009). **Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri**. Ankara: Anı Yayıncılık

Atagök, T. (2000) Müzelerin Geçmişi, Bugünü ve Geleceği. **Sanat Dünyamız Dergisi**. Sayı 80. 83-93

Atagök, T. (1999) Yaşayan Müze ve Eğitim. **Sanat Dünyamız Dergisi**. Sayı 7.1223-227

Baykan, Z. Ö, (2007). **2005 ve 2006 İlköğretim Programlarının “Müze Eğitimi” Açısından Değerlendirilmesi**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Bozkurt, N. (1998). “Sanatlar Toplulukları Dönüştürebilir mi?” **Felsefelogos Dergisi**. (4), 45-50

Buyurgan, S. Buyurgan, U. (2012). **Sanat Eğitimi ve Öğretimi**. Ankara: Pegem Akademi Yayınları,

Buyurgan, S. Mercin, L. (2010). **Görsel Sanatlar Eğitiminde Müze Eğitimi ve Uygulamaları**. Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.

Doğan, M. H. (1998). **Estetik**.İzmir: Dokuz Eylül Yayınları,Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi; Cilt.2

Erbay, M. (1999) Plastik Sanat Eğitimi Üzerine.**Türkiye’de Sanat Plastik Sanatlar Dergisi**, (40)

Erdoğan, N. (2012) Mardin Müzesi. **Aktüel Arkeoloji Dergisi**.(26): 12-15

- Erdoğan, T. (2003). **Türkiye’deki Arkeoloji Müzelerinde Yapılan Eğitsel Faaliyetler**. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müze Eğitimi Anabilim Dalı Dönem Projesi
- Erinç, S. M. (2004). **Kültür Sanat Sanat Kültür**. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Ersoy, A. (1996). Sanat İçin Eğitim, Eğitim İçin Sanat. **Türkiye’de Sanat Plastik Sanatlar Dergisi**,(26), 40- 43
- Gerçek, F. (1999) **Türk Müzeciliği**, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Gökaydın, N. (1990). **Temel Sanat Eğitimi, Eğitimde Tasarım ve Görsel Algı**. Ankara: Sedir Yayınları Ltd.
- Hançerlioğlu, O. (1993). **Felsefe Sözlüğü**. İstanbul: Remzi Kitabevi
- Hooper, E_G, (1999). **Müze ve Galeri Eğitimi**. Çev. Meltem Öрге Evren, Emine Gül Gapçı. Ankara: A.Ü. Basımevi
- Karabıyık, A. (2007) **Çağdaş Sanat Müzeciliği Kapsamında Türkiye’deki Müzecilik Hareketlerine Bir Bakış**. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kartaler Ç. Y.(2009) **Müzecilik Eğitiminde Yeni Eğilimler Türkiye’de Müzecilik ve Mesleki Eğitim**. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Keleş, V. (2003) **Modern Müzecilik ve Türk Müzeciliği**, <http://e-dergi.atauni.edu.tr/index.php/SBED/article/viewFile/6/50> (01.04.2013)
- Madran, B. (1999) **Müze Türleri**.Yeniden Müzeciliği Düşünmek. Der: Atagök, T. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basım-Yayın Merkezi
- MEB Ortaöğretim Genel Müdürlüğü,(2009). **Ortaöğretim 9, 10, 11, 12 Görsel Sanatlar (Resim) Dersi Öğretim Programı**, Ankara

Mercin, L. (2002) **Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Müzelerin Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Yönetici ve Öğretmenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi**.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Metan, A. E. (2007) **İlköğretim Okullarının Birinci Kademesinde Görevli Sınıf Öğretmenlerinin Müzeleri Görsel Sanatlar Eğitimi Dersinde Kullanmalarına Yönelik Görüşleri (Ankara İli Çankaya İlçesi Örneği)**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Milli Eğitimi Dergisi Sayı 153-154 Kıs-Bahar 2002

Oruç, S, Altın, B. N. (2008) **Müze Eğitimi ve Yaratıcı Drama**<http://egitim.cu.edu.tr/efdergi/makaleler.asp?dosya=111>(15.10.2012)

Önder, M.(1999) **Türkiye Müzeleri**. Ankara. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

Pasin, G. (2002). Sanat Öğretmeni Yetiştirmede Pragmatist Görüş. **Türkiye’de Sanat Eğitimi ve Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu** (8-9-10 Mayıs 2002) (ss.165-168), Ankara: Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-iş Eğitimi A.B.D..

Safran, M.,Ata, B. (1998). Okul Dışı Tarih Öğretimi. **Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi** 18 (1) 87-94.

Salbacak, Z. (2011). **Müze Eğitimi Alanında Yapılmış Olan Lisansüstü Tezlerin ve Bitirme Projelerinin Belirlenen Ölçütlere Göre İncelenmesi**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Seidel, S. ve Hudson, K. (1999). **Müze Eğitimi ve Kültürel Kimlik**.Yay. Haz.Bekir ONUR, (Çev.Bahri ATA), Ankara:Ankara Üniversitesi Sosyal BilimlerEnstitüsü yayınları

Şahan, M, (2005) **Müze ve**

Eğitim,http://www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2005_cilt3/sayi_4/487-501.pdf(12.03.2013)

Türkçe Sözlük, (1992) **Türk Dil Kurumu Yayınları**, İstanbul: Milliyet Basım

Ünver, E. (2002). **Sanat Eğitimi**, Ankara:Nobel Yayın Dağıtım

Yolcu, E.(2009) **Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri**.Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Zilcioğlu, Ş.(2008).**Çocuk Müzeleri ve Müze Eğitimi**,Ankara, Ürün Yayınlarıwww.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44050/muzelerimizde-egitim-calismalari.html (26.03.2013)

<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44442/icom.html>(28.10.2012)

[http://tr.wikipedia.org/wiki/Louvre Müzesi](http://tr.wikipedia.org/wiki/Louvre_Müzesi) (05.10.2012)

wikipedia.org/wiki/ Arkeoloji, (05.10.2012)

<http://www.itusozluk.com/gorseller/istanbul+arkeoloji+m%FCzeleri/20939> (07.12.2012)

<http://3.bp.blogspot.com/-fatl3uek>

WU/UQHG3VFcFI/AAAAAAAAA14/P3tPX298R88/s1600/British+Museum+London.jpg(06.04.2013)

[http://tr.wikipedia.org/wiki/Louvre Müzesi](http://tr.wikipedia.org/wiki/Louvre_Müzesi) (05.03.2013)

<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=12226&start=15> (07.12.2012)

<http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/19644506.asp> (10.04.2012)

<http://Parisdogatarihimuzesi/www.google.com.tr/imgres?q=do%C4%9Fa+tarihi+ve+jeoloji>(07.12.2012)

<http://www.google.com.tr/imgres?q=tarih+m%C3%BCzeleri&num>(07.12.2012)

<http://www.karsiyaka.bel.tr/neler-yapabilirsiniz-8.html>(04.04.2013)

anadolumedenyetlerimuzesi.gov.tr/belge/1-55033/egitim-birimi.html

<http://www.osmanhamdibey.gov.tr/belge/1-88473/eski2yeni.html> (02.12.2012)

http://www.istanbulmodern.org/tr/muze/hakkinda_3.html (28.03.2013)

http://www.rmk-museum.org.tr/rmk_muzede_egitim.htm(28.03.2013)

http://www.istanbulmodern.org/pic_lib/bigSize/icerikler/713/gezici_egitim_713_620552_7.jpg (28.03.2013)

http://www.istanbulmodern.org/tr/egitim/sosyal-projeler/gezici-egitim_713.html(28.03.2013)

<http://www.istanbulmodern.org/tr/egitim/ucretsiz-egitim-programlari>(30.03.2013)

<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44386/egitim-faaliyetleri.html> (25.03.2013)

mta.gov.tr/v2.0/daire-baskanliklari/ttm/index.php?id=eb-muze-egitim-paketleri
(30.03.2013)

<http://www.mardinmuzesi.gov.tr/mardinmuzesi/detay.asp?id=97&kategori=ARKEOPAR>
RK (29.04.2013)

<http://geziyorumturkiye.blogspot.com/2011/04/anadolu-medeniyetlerimuzesi.html>
(01.05.2013)

<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/Resim/33340,egitim02jpg.png?0>(30.03.2013)

<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/Resim/33341,egitim03jpg.png?0> (30.03.2013)

<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/Resim/33342,egitim05jpg.png?0> (30.03.2013)

<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/Resim/33343,egitim06jpg.png?0> (30.03.2013)

<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/Resim/33344,egitim07jpg.png?0> (30.03.2013)

<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/Resim/33345,egitim08jpg.png?0> (30.03.2013)

<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/Resim/33346,egitim09jpg.png?0> (30.03.2013)

<http://www.izmirmuzesi.gov.tr/izmir-muze-mudurlugu-etnografya-muzesi.aspx>
(04.05.2013)

<http://notoku.com/betimsel-yontemler/#ixzz2WfMb3YFv>(07.05.2013)

EKLER

EK.1 İzmir Etnografya Müzesi Broşürü

İzmir Etnografya Müzesi, İzmir Arkeoloji Müzesi ile aynı bahçe içinde, karşılıklı konumdadır. Bina, 19. yüzyılda Neo klasik tarzda, meyilli bir teras üzerine inşa edilmiştir.

Bizans mimarisinin süslemelerinden izler taşıyan, 1565 yılında yapılan Bahribaba Musevi Mezarlığı üzerinde bulunan yapının öyküsü 1831 yılında başlıyor. Vebalılar için St. Roch Hastane ve Manastırı olarak inşa edilen yapının mimarı ne yazık ki bilinmiyor.

Bu alanda Fransız'lar tarafından inşa edilen yapıda; Efes'ten getirilen bloklar ve mermer mezar taşları kullanılmıştır. Yapının mimari tarzı konusunda Neo klasik tarzdan Neo Gotik tarza dair değişik görüşler olmakla birlikte Bizans mimarisinden esinlenen süslemeleri dikkat çekicidir.

Bu yapı 1845 yılında Fransız'lar tarafından bir bölümü fakir ve kimsesiz Hıristiyanların bakılması için, bir bölümü de Doğum Evi ve Zührevi Hastalıklar Hastanesi olarak kullanılmıştır. Fakat önce sadece Doğum Evi olarak bilinen yapı daha sonraları; “Hangi kadın gider orada doğum yapar; elbette doğacak çocuğun babası belli olmayan...” düşüncesinin etkisiyle halk ağzında “Piçhane” olarak anılmaya da başlamıştır.

Zamanın İzmir Valisi Rahmi Bey, burada bulunan Musevi Mezarlığı'nın, 35 dönüm kadar arazisini istimlak etmiş ve mezarlık Gürçeşme'ye nakledilmiştir.

Vali Rahmi Bey, St. Roch binasını Müslüman Okulu olarak kullanmayı düşünmesine rağmen bu düşüncesini yaşama geçirememiştir. Ancak istimlak edilen bu bölüme bir de okul yapılmış, 1919'daki işgal yıllarında Yunanlılar buradaki okulu, Musevi Mezarlığı'ndan kalan taşları da kullanarak büyütmüşlerdir.

Günümüzde, Etnografya Müzesi duvarlarının taşları arasında İbranice yazılı mezar taşları dikkatli gözler tarafından seçilebilmektedir. Aynı zamanda Varyant'ın ve Kız Lisesi'nin duvarlarında da İbranice yazılı mezar taşlarına rastlanmaktadır.

Bina, 1919 yılında, Ex-OrienteLux (Doğu'dan Yükselen Işık) adıyla üniversite olarak kullanılmıştır. Atina'daki klasikçi üniversitenin aksine burası bir bilim akademisi olarak düşünülmüştü. Almanya'dan Yunan asıllı matematikte değişik teoremleri bulunan ünlü matematikçi ConstantinCarathodory buraya dekan olarak atanmıştır. İşgal yılları içinde bu amaçla kullanılan bina 1923'te tekrar boşaltılmıştır.

Bu bina, Cumhuriyet'in ilk yıllarında yetimhane olarak kullanılmaya başlanmış, daha sonra Hıfzısıhha Müessesesi ve Sağlık Müdürlüğü hizmet binası olarak kullanılmıştır.

2 Aralık 1984 tarihinde Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Etnografya Müzesi olarak düzenlenmek üzere devredilmiştir.

İzmir'de etnografik eserler 29 Ekim 1978 tarihinden itibaren İzmir Atatürk ve Etnografya Müzesi'nin alt katında teşhir edilmekte idi. Daha sonra 1985-1987 yıllarında restore edilen eski Sağlık Müdürlüğü binası Etnografya Müzesi olarak hizmete sunulmuştur.

Teraslı bir zeminde yükselen binaya mermer merdivenlerle girilmektedir. Giriş kapısından başlayan kule tipi taş yapı oldukça görkemli bir görünüme sahiptir. Binanın dört tarafında 1. ve 3. katta kemerli 2. katta kemersiz pencereler bulunmaktadır. Bu da binanın çok aydınlık olmasını sağlamaktadır.

İki yanı mermer sütunlu, üzerinde Bizans Dönemi'ni yansıtan süslemeler bulunan kapıdan girilen sahanlık bölümünden başlayıp helozonik olarak yükselen merdivenin mermerleri Efes'ten gelmiştir.

Etnografya Müzesi'nde İzmir ve yöresinin 19. yüzyıldaki sosyal yaşamından kesitler verilmesi amaçlanmıştır.

Bu nedenle, endüstrileşme ile birlikte bugün artık yok olmaya yüz tutmuş, nalıncılık, tenekecilik, çömlekçilik, göz boncukçuluğu, tahta baskıcılık, halı dokumacılığı, urgancılık, keçecilik ve saraciye gibi el sanatları sergilenerek tanıtılmaktadır.

Birinci kattaki İzmir'in ilk Türk Eczanesi (İttihat Eczanesi) ve keçecilik, nalıncılık ve tenekecilik sanatlarının örnekleri ile İzmir'in meşhur şerbetçisi (Demirhindi) bu bölümden ziyaretçileri selamlamaktadır.

İkinci katta bulunan 19. yüzyıl gelin odası ahşap kaplı tavanı ile o yıllardaki doğal haliyle izleyenlerin hayranlığını topluyor. Bu bölüme girmeden soldaki bölümdeki vitrinde de farklı yörelere ait çeşitli bebekler sergilenmektedir.

Bu bölümün devamında; gelinlik vitrinleri, oturma odası sünnet odası, mutfak malzemeleri vardır. 2. bölümde, Ege Bölgesi gelin başları, kadın süs eşyaları, Osmanlı Dönemi sikkeleri, el yazması kitaplar ve yazı takımları ile devrin silah örnekleri, ok, yay, zırh, kama, tabanca vb. bulunmaktadır. Ayrıca halı tezgâhı ve çeşitli yörelerden halı örneklerinin sergilendiği iki bölüm de ziyaretçilerin oldukça ilgisini çekmektedir.

<http://www.izmirmuzesi.gov.tr/izmir-muze-mudurlugu-etnografya-muzesi.aspx>

EK.2. Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, Ortaöğretim 9, 10, 11 ve 12.Sınıflar Görsel Sanatlar (Resim) Dersi Öğretim Programı, Tarihi Çevre ve Müzelerde İnceleme ve Uygulama Alt Öğrenme Alanları ve Etkinlik Örnekleri

9. SINIFLAR:

ALT ÖĞRENME ALANI:TARİHİ ÇEVRE VE MÜZELERDE İNCELEME VE UYGULAMA I	
KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ
<p>Bu alt öğrenme alanıyla öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Türkiye’de ve dünyada müzeciliğin gelişimini açıklar. 2. Atatürk’ün müzelerimizin oluşturulmasındaki katkılarını açıklar. 3. Tarihi çevre, müze ve sanat galerisi incelemeleri yoluyla geçmişle bugün arasında bağ kurar. 4. Tarihi çevrelerdeki, müzelerdeki ve sanat galerilerindeki eserleri, sanat eseri inceleme yöntemlerine uygun olarak değerlendirir. 5. Tarihi çevreleri, müzeleri ve sanat galerilerini gezerek estetik duyarlılık edinir. 	<p>1. "Türkiye’de ve dünyada müzeciliğin gelişimi" konusunda söyleşi yapmak üzere, müze uzmanı, eğitimcisi ya da kültür müdürlüğü temsilcileri okula davet edilir.</p> <p>1.2.3. "Müzeyi Tanıyalım"</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Müze ismi nereden gelir? b) Müzelerin doğuşu, c) Dünyada müzeciliğin gelişimi, ç) Türkiye’de müzeciliğin gelişimi, d) Atatürk’ün müzelerimizin oluşturulmasındaki katkılarını, <p>araştırmak üzere öğrenciler 5 gruba ayrılır. Araştırma sonucunda edindikleri bilgi ve materyallerle kısa süreli sunum yapılıır. Grupların sunumlarından sonra "hızlı tur tekniği" kullanılarak her bir öğrenci sırayla konu ile ilgili bir bilgi söyler. Söylenen bilginin başka bir öğrenci tarafından tekrarı istenmez. Söyleyecek bir sözü olmadığında o tur için pas geçme hakkı vardır. Dersin sonunda öğretmen söylenen bilgileri özetler. Daha sonra gruplar getirdikleri materyaller ile ortaklaşa bir sınıf gazetesi hazırlarlar.</p> <p>4.5. "Bursa Kalesi'nde" (bk. Etkinlik örneği, s. 85)</p> <p>7. Öğrencilerden sanat eserlerinin önemine ve korunmasının gerekliliğine yönelik slogan üretmeleri istenir. Bulunan sloganlarla yazı düzenlemeleri yapılır. Öğrencilerin yaptığı çalışmalar sınıfta/okulda sergilenir.</p> <p>7. "Düşünen şapkalar" (bk. Etkinlik örneği, s. 97)</p>
	<p>AÇIKLAMALAR</p> <p>! Tarihi çevre, müze, sanat galerileri gezme imkânı yoksa; sanal ortam, CD, slayt vb. görsel ve yazılı kaynaklardan yararlanabilir.</p> <p>↻ Kazanım nu. : 3 9. sınıf görsel sanat kültürü öğrenme alanındaki sanata giriş alt öğrenme alanı ile ilişkilendirilir.</p> <p>↻ Kazanım nu. : 4 9. sınıf görsel sanat kültürü öğrenme alanındaki sanat eseri inceleme alt öğrenme alanı ile ilişkilendirilir.</p>

ALT ÖĞRENME ALANI: TARİHİ ÇEVRE VE MÜZELERDE İNCELEME VE UYGULAMA I		AÇIKLAMALAR
KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	
<p>6. Tarihi çevrelerdeki, müzelerdeki ve sanat galerilerindeki eserlerden yola çıkarak iki boyutlu tasarımlar yapar.</p> <p>7. Sanat eserlerini korumaya duyarlı olur.</p>	<p> 7. Öğrenciler sınıfta gruplara ayrılır.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Birinci gruptan, ülkemizden şimdiye kadar yurt dışına kaçırılan eserleri; • İkinci gruptan ülkemizdeki harap olmuş, kaybolmuş eserleri; • Üçüncü gruptan sanat eserlerini kaçırma, yok etme ve zarar vermenin hukuki açıdan yaptırımlarını araştırmaları istenir. <p>Araştırmalar sonrasında; davacı "insanlık kültürü"; davalı "kültürü hiçe sayanlar" varsayılarak kurulan mahkemede, hayali yargılama dramatize edilir. Mahkeme sonrasında; "Bundan sonra eserlerimizi koruyabilmek için neler yapabiliriz?" konusu vızalı grupları tekniği ile tartışılır.</p>	<p> Kazanım nu. : 6 9. sınıf görsel sanatlarda biçimlendirme öğrenme alanındaki perspektif alt öğrenme alanı ile ilişkilendirilir.</p> <p> Bütün öğrenme alanlarında açık uçlu sorular, derecelendirme ölçekleri, kontrol listeleri, öz değerlendirme, grup değerlendirme, gözlem formları, performans ve proje görevleri, öğrenci ürün dosyaları vb. kullanılarak değerlendirme yapılabilir.</p>

TARİHİ SOKAKLARDA PERSPEKTİF

(Bursa örneği ile)

DERS	GÖRSEL SANATLAR (RESİM)
SINIF	9
SÜRE	
ÖĞRENME ALANLARI	- GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME - TARİHİ ÇEVRE VE MÜZE BİLİNCİ
ALT ÖĞRENME ALANLARI	- PERSPEKTİF - TARİHİ ÇEVRE VE MÜZELERDE İNCELEME VE UYGULAMA - I
KAZANIMLAR	<p>- Perspektif kazanımları</p> <p>9. Resimlerinde renk perspektifini kullanır.</p> <p>10. Resimlerinde perspektif ilkelerini kullanır.</p> <p>11. Perspektif ilkelerine uyarak iç ve dışmekân tasarımları yapar.</p> <p>- Tarihî Çevre ve Müzelerde İnceleme ve Uygulama I Kazanımları</p> <p>3. Tarihî çevre, müze ve sanat galerisi incelemeleri yoluyla geçmişle bugün arasında bağ kurar.</p> <p>4. Tarihî çevrelerdeki, müzelerdeki ve sanat galerilerindeki eserleri, sanat eseri inceleme yöntemlerine uygun olarak değerlendirir.</p> <p>5. Tarihî çevreleri, müzeleri ve sanat galerilerini gezerek estetik duyarlılık edinir.</p> <p>6. Tarihî çevrelerdeki, müzelerdeki ve sanat galerilerindeki eserlerden yola çıkarak iki boyutlu tasarımlar yapar.</p> <p>7. Sanat eserlerini korumaya duyarlı olur.</p>

YÖNTEM VE TEKNİKLER	Gezi-inceleme, sanat eseri inceleme, ön-test, son-test, uygulama, pastel boya / suluboya/ guvaşboya tekniği.
ARAÇ VE GEREÇLER	Resim kâğıdı,kalem, sulu boya, guvaşboya, fırçalar, su kabı,pastel boya, Bursa'nımtarihî sokak ve evleri ile ilgili fotoğraf ya da resimler.

KAYNAKLAR	<p>- Özteke, Hüseyin, “Ortaöğretimde Sanat Eğitimi ile Tarihî Çevre Bilincinin Geliştirilmesi”, UÜ Sos.Bil. Ens.(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bursa, 2004.</p> <p>- Özendes, Engin, Osmanlı'nın İlk Başkenti Bursa, İstanbul, 1999.</p>
DERSE HAZIRLIK	<ul style="list-style-type: none"> · Tarihî Bursa evlerinin içinde bulunduğu resim ya da fotoğrafları kullanarak öğrencilerin hazırlıklı gelmeleri sağlanması. · Öğretmen tarafından dersin başında uygulanacak bir ön test(Örn.1, s.73) ile dersin sonunda uygulanacak son test(Örn.2, s.74) ve eser incelemesinde kullanılacak sanat eleştirisi Sorularını(Örn.5, s.78) çoğaltılması. · Bursa'nın tarihî sokaklarını ve evlerinin geçmiş ve mimari özellikleri ile ilgili bilgi kâğıdını(Örn.3, s.75) çoğaltılması. · Ölçme değerlendirme formlarının hazırlanması

ETKİNLİK SÜRECİ

- Hazırlanan **ön test** formunun öğrenciler tarafından doldurularak derse başlanması.
- Bursa'nın tarihî sokaklarını ve evlerinin geçmişi ve mimari özellikleri ile ilgili hazırlanan bilgi kâğıdını öğrencilere dağıtılması ve Bursa tarihî sokaklarını ve evlerinin, fotoğraflarını ve reproduksiyonlarının gösterilmesi.
- Tarihî bir sokak ya da evde yaşayan öğrenciler varsa yaşadıkları sokak ya da evin özelliklerini anlatmasının istenmesi.
- Perspektif konusuyla ilgili daha önce öğrenilen bilgilerin **hızlı tur tekniği** ile tekrarlanarak pekiştirilmesi.
- Perspektif kurallarına uygun sokak ve bina görünümünü çizerken dikkat edilecek noktaların tartışılması.
- Konuyla ilgili daha önce yapılmış örnek resimlerin gösterilmesi.
- Bursa evlerine ve sokaklarına bir inceleme gezisinin planlanması(Örn.4, s.77).
- Tarihî sokakların ve evlerin, ders saatleri içerisinde, öğrencilerle birlikte

incelemelerde ve gözlemlerde bulunmak üzere gezilmesi.

- Gezi süresince, öğrencilere Bursa tarihî evleri ile ilgili bilgilerin anlatılması.
- Gezilen eski sokakların ve evlerin fotoğrafların çekilmesi.
- Öğrencilerin gezi sonrası, gezilen Bursa tarihî sokakları ve evleri ile ilgili izlenimlerini ve görüşlerini sınıfa aktarmalarını istenmesi.
- Öğrencilerin, Bursa'nın tarihî sokakları ve evleri ile ilgili fotoğraflar, röprodüksiyonlar ve resimler toplamaları, sınıfa getirmeleri ve bunlar üzerinde perspektif özelliklerin saptanması.
- Öğrencilerin, Bursa'nın tarihî sokakları ve evleri ile ilgili topladıkları bilgileri, fotoğrafları ve haberleri beşer kişilik gruplar hâlinde çalışarak sınıf gazetesi ya da tanıtıcı afiş biçiminde düzenlemesi.
- Öğrencilerin, Bursa'nın tarihî sokakları ve evleri ile ilgili getirdikleri ve resim çalışmasında kullanacakları, fotoğraf ya da röprodüksiyonları, sanat eleştirisi yöntemlerini kullanarak incelemesi.

Uygulama

- Kullanılacak araç ve gereçlerin hazırlanması.
- Öğrencilerin getirdikleri Bursa'nın tarihî sokakları ve evleri ile ilgili fotoğraflardan ve röprodüksiyonlardan perspektif özellikleri belirgin olanları seçmeleri.
- Seçtikleri fotoğraflarıya da röprodüksiyonu resim kâğıdına yapıştırarak aktardıktan sonra çevresini perspektif kurallarına uygun tamamlamak üzere hazırlaması.
- Hazırlanan resim kâğıdı üzerine yapıştırılan fotoğraf / röprodüksiyonun çevresini perspektif kurallarına uygun olarak tamamlaması.
- Renklendirme çalışmalarına geçmeden önce sulu boya ve pastel boya tekniği hakkında daha önce edindikleri bilgilerin tekrar edilmesi.
- Kurşun kalemle çizilen görünümünün sulu boya ya da pastel boya ile renklendirilmesi

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME:

Bu etkinlikte öğrencilerin değerlendirilmesi ürün değerlendirme (**Örn.6, s.80**) ile birlikte, gözlem (**Örn.7, s.81**), öz değerlendirme ve performans değerlendirme formları kullanılarak yapılabilir.

ÖRNEKLER**ÖRNEK – 1****ÖN TEST ÖRNEĞİ**

Adıve Soyadı:

Okulu :

Sınıfı :

Okul Nu. :

Tarih :

1- Tarihî ev ve sokak ne demektir?

2- Tarihî bir sokak ya da tarihî bir ev gördünüz mü? Gördüyseniz nerede?

3- Tarihî evleri sanat eseri olarak düşünüyor musunuz? Neden?

4- Bursa kenti tarihî yapıdokusunu koruyor mu? Bu tarihî dokuda hangi yapıtürlerini görmekteyiz?

5- Ülkemizde tarihî yapıdokusunu koruyan yerleşim yerleri var mı?Varsa hangileridir?

ÖRNEK – 2
SON TEST ÖRNEĞİ

Adıve Soyadı:

Okulu :

Sınıfı:

Okul Nu. :

Tarih :

1- Bursa'nın tarihî evleri ve sokaklarıdaha çok nerelerdedir (Hangi semt ya da mahalle)?

2- Bursa tarihî evleri hangi dönemlere aittir?

3- Bursa tarihî evlerinin yapımında hangi malzemeler kullanılmıştır?

4- Bursa'nın yakın çevresinde tarihî dokusunu korumuşyerleşim yerleri hangileridir?

5- Bursa tarihî evlerinin ve sokaklarınıbugünkü görünümleri nasıl?

6- Bursa tarihî evlerini ve sokaklarınınasıl görmek isterdiniz?

7- Bursa tarihî evlerini ve sokaklarını korumak için neler yapılabilir?

8- Bu tarihî çevre ile ilgili çalışmada önemli olarak neleri ilk defa öğrendiniz?

ÖRNEK - 3 BİLGİKÂĞIDI ÖRNEĞİ

Bursa'nın Tarihî Sokak ve Evlerinin Tarihî ve Mimari Özellikleri

“Bursa, Uludağ'ıneteklerindeki topografik yapısı,iklimi ve verimli topraklarıyla İÖ 7. yüzyıldan daha eskilere uzanan bir geçmişten, günümüze ulaşabilmişbir kentsel yerleşmedir. Bursa Tarihîyle ilgili en eski kalıntılar ise ancak Bithinya, Roma ve Bizans Dönemine tarihlendirilebilmektedir.(...)

Bursa'yı gerçek kimliğine ulaştıranOsmanlılar olmuştur. Selçuklu Döneminin kültürel yoğunluğunun bu bölgelere varamamışolması ve Osmanlı uç beyliğinin kısa sürede devlet olarak Bursa'ya ulaşması bu yörelerde Türk kültürünün hızla yaygınlaşmasısonucunda gelişmiştir. Bu nedenle Anadolu - Türk evinin en eski ve en özgün örneklerini son otuz yılöncesine kadar Bursa'da bulmak mümkündür. Bursa'da günümüze ulaşabilmişevlerin büyük bir bölümü son dönemin orta ve dar gelirli ailelerine aittir. Bu nedenle küçük ve yalın örneklerdir. Çünkü varlıklıaileler son kırk yılıçinde evlerini yıkararak arsalarına imar planlarına göre apartmanlar yaptırmışlardır.

Fatih Sultan Mehmet'in evi olarak bilinen Muradiye'deki evin 15. yüzyıldan çok 17.yüzyıla ait olduğu ileri sürülmektedir.(...) 15. yüzyıla tarihlendirilebilen Somuncu Baba'nınkerpiç duvarleviyle Üftade Tekkesi bitişiğindeki 16. Yüzyilevi en eski Bursa evleridir. Muradiye'deki 17. Yüzyileviyle birlikte üç örnek günümüze ulaşabilmiştir.

İlk ikisinin önemli bir bölümü yıkılmışolduğundan o döneme ait kesin yargıya ulaşmak güçtür.

Bursa evlerinin büyük çoğunluğu 19. Yüzyılınikinci yarısıyla20. yüzyıl başlarına tarihlendirilebilen yapılardır. 15 ve 16. Yüzyilevleri kerpiç olmasına rağmen sonralarıahşap strüktürlü ve bağdadi sıvalıolmak üzere biçimlenmiştir. AsılBursa karakteri, ahşap malzemenin ağırlıklıolarak yapıbünyesine girmesiyle doğmuştur.

Diğer bölgelerde olduğu gibi Bursa evleri de çoğunlukla iki katlıdır.Üç katlı olan örneklere rastlanılmakta ise de sayıları azdır. En önemli kat her zaman evin en üst bölümüdür. Üç katlılarda ara kat kışlıkolduğundan basık tavanlıve küçük pencerelidir.

Buradaki yaşam kışınolumsuz etkilerinden korunmak üzere geçicidir. Çünkü bahar ve yaz aylarıhep en üst katta geçirilir.(...)

19. yüzyıldan sonra evlerin dışyüzleri tümüyle sıvandığından cephelerin karakteri oldukça değişmiştir. Buna rağmen yine de sınavın üzerine uygulanan

boyaların renkleri Bursa evlerine daha değişik özellikler kazandırmıştır.

Bursa'da 18. Yüzyılın ikinci yarısına kadar Türk evinin klasikleşmiş tipi ve üslubu egemen olmuştur. Daha sonra, barok üslubun etkileri İstanbul'dan Bursa'ya da sıçramıştır. Birinci Ulusal Mimarlık Döneminin sonuna kadar her tür gelişme, güçlü biçimde yansıma olanağı bulunmuştur.

Etnik farklılığın getirdiği mekân çözümleri için Bursa'nın çok yakınında doğusunda küçük bir Türkmen köyü olan Cumalıkızı ile aynı çevrede Bursa'nın batısında yer alan Zeytinbağ/Trilye kıyıköyü örneklemeye alınabilir.(...)

Geleneksel yaşam biçiminin tümüyle devam etmesi, birçok koşulun değişmesi yüzünden artık olanak dışıdır. Kente göçlerle insanlar gelmekte, yerleşme sorunları doğmakta, bu nedenle yoğun yapılaşmaya açılan Bursa'nın yerleşim alanlarında tarihsel özelliklerle yüklü görkemli evler hızla tüketilmektedir.” (Özteke, 2004)

Bursa sokak ve evlerinin eski fotoğrafları

İpekçilik Cad. Fotoğraf: Sebah&Joallier, 1894 Muradiye

Fotoğraf: Sebah&Joallier, 1894

Osmangazi, Orhangazi türbeleri ve evler Fotoğraf: Sebah&Joallier, 1894

ÖRNEK - 4

GEZİPLANI ÖRNEĞİ

Okul :

Sınıf :

Ders : Görsel sanatlar (resim)

Gezi Tarihi :

Gidilecek yer : Bursa'nın tarihî sokak ve evleri

Gezinin süresi :

Gezinin başlama saati :

Gezinin amaçları :

- Yaşadıkları kentin tarihî ve kültürel özelliklerini tanımak.
- Bursa'nın tarihî sokakları ve evleri hakkında bilgi sahibi olmak.
- Tarihî eserleri yerinde araştırmayarak yorumlayabilmek.
- Tarihî çevre bilinci edinmek.

Yapılacak hazırlıklar, öğrencilerden istenecekler :

- Bursa'nın tarihî sokakları ve evleri öğretmen tarafından daha önce gezilecek,

- Hazırlanan ön-test gezi öncesi öğrenciler tarafından yanıtlanacak,
- Bursa'nın tarihî sokak ve evleri hakkında öğrenciler bilgilendirilecek,
- Gezi sırasında uyulması gereken kurallar anlatılacak,
- Öğrencilerden, not tutmaları için kâğıt kalem istenecektir.

Geziye katılacak kişiler :

Geziye gidiş dönüşün nasıl yapılacağı:

Gezinin nasıl değerlendirileceği :

- Gezi sonrası izlenimler sınıfta anlatılacak.
- Toplanan bilgiler ve çekilen fotoğraflarla sınıf gazetesi düzenlenecek.
- Edinilen izlenimlerden resim çalışmasında yararlanılacak.
- Hazırlanan son-test öğrenciler tarafından yanıtlanacak.

ÖRNEK – 5
SANAT ELEŞTİRİSİ SORULARI ÖRNEĞİ

Betimleme

- Yapıtın sanat formu nedir (resim, heykel, seramik, fotoğraf, mimari)?
- Yapıtın konusu nedir? Yapıtta neler görüyorsunuz?
- Ne tür çizgiler daha etkin durumda (düz, eğri, dikey, yatay)?
- Yapıtta hangi şekilleri yoğun olarak görüyorsunuz (organik, geometrik, her ikisi de)?
- Yapıtta en çok hangi renkler hâkim?
- Yapıtta ana örüntü ve dokular nelerdir?

Çözümleme

- Konuyu oluşturan elemanlar nasıl yerleştirilmiş (dengeli-dengesiz, hareketli-hareketsiz)?
- Renkler nasıl görünmektedir (açık, koyu, her ikisi de)?
- Işık ve renk değerleri nasıl kullanılmış (gölgeleme yok, hafif gölgeleme, koyu ile derinlik sağlanması, zıtlık gibi)?
- Nasıl bir uzam var? Birbirini örten biçimde, üç boyutlu mu, her ikisi mi?
- Yapıtta perspektif etki var mı? Varsa hangi tür perspektif özelliğini görebiliyorsunuz?

Yorumlama

- Yapıtın teması nedir? Neyi anlatmaktadır?
- Sanatçı neden böyle bir konu seçmiş olabilir?
- Bu konu bugün insanları etkiliyor mu? Neden?
- Bu konu sizi nasıl etkiledi?
- Bu yapıt önemli ve değerli mi?

Yargı

- Neden önemli ve değerli?

SANAT TARİHİ SORULARI

- Bu yapıtın konusunu oluşturan tarihî sokaklar ve evler kimler tarafından yapılmıştır?
- Bu yapıtın konusunu oluşturan tarihî sokaklar ve evler ne zaman, niçin yapılmıştır?
- Bu yapıtın konusunu oluşturan tarihî sokak ve evler nasıl yapılmıştır, yapımında hangi malzemeler kullanılmıştır?

ESTETİK SORULARI

- Bu yapıt güzel mi? Neden?
- Sizce bu yapıta estetik değer katan özellikler nelerdir?

(Bu etkinlik örneği Hüseyin Özteke tarafından hazırlanmıştır.)

ÖRNEK – 6

ÜRÜN DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ ÖRNEĞİ

ALT ÖĞRENME ALANI

- Perspektif
- Tarihî Çevre ve Müzelerde İnceleme ve Uygulama - I

Bu ölçek “Tarihî çevreyle ilgili bir fotoğrafın ya da röprodüksiyonun çevresini perspektif kurallara göre tamamlayarak çalışma” (Tarihî Sokaklarda Perspektif) konusunu ölçmek üzere hazırlanmıştır.

SINIF

DAVRANIŞLAR	Yaratıcılık		Ölçü, oran perspektif görünüm	Temiz ve düzenli çalışma	Süreyi iyi kullanma	Toplam
	Kompozisyon					
	30	20	30	10	10	100
SIRA ÖĞRENCİNİN NO. ADI VE SOYADI						

ÖRNEK – 8

ÖRNEK BİR UYGULAMADAN GÖRÜNÜMLER

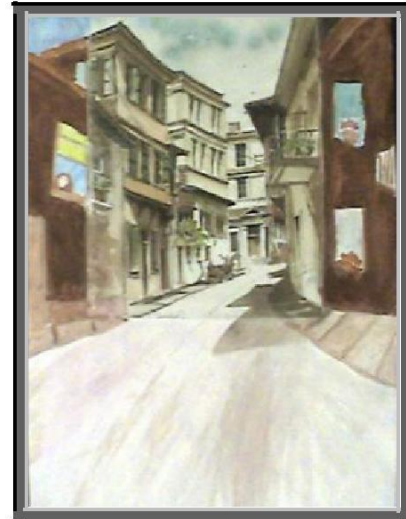
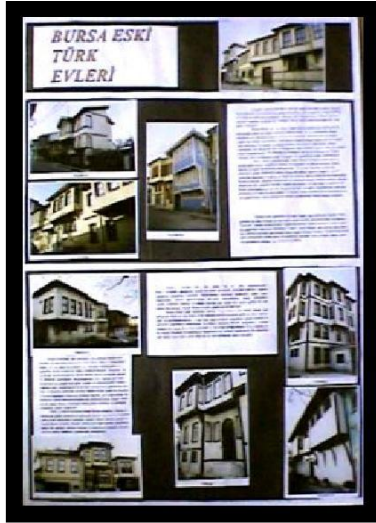

Bursa'da tarihî bir sokak incelerken

Öğrenciler Bursa'nın tarihî evlerini

Öğrenci çalışmalarından örnekler

DÜŞÜNEN ŞAPKALAR

DERS	GÖRSEL SANATLAR
SINIF	9
SÜRE	
ÖĞRENME ALANI	TARİHİ ÇEVRE VE MÜZE BİLİNCİ
ALT ÖĞRENME ALANI	TARİHİ ÇEVRE VE MÜZELERDE İNCELEME VE UYGULAMA I
KAZANIMLAR	7. Sanat eserlerini korumaya duyarlı olur.
ARAÇ VE GEREÇLER	Şapka çizimleri veya kartonlardan şapkalar.
YÖNTEM VE TEKNİKLER	Altı ŞapkalıDüşünme Tekniği
KAYNAKLAR	Erginer, E., Öğretimi Planlama Uygulama ve Değerlendirme , Ankara, 2006.
DERSE HAZIRLIK	- Altrenkte kartonlardan şapka yapılması, - Her renk şapkanınüzerine düşünceye yaklaşım Tarzının yazılması.

ETKİNLİK SÜRECİ

- Hazırlanan şapkaların sınıfın uygun yerlerine yerleştirilerek dekor hazırlanması.
- “Altı şapkalıDüşünme” etkinliği hakkında bilgi verilmesi ve öğrencilerin güdülenmesi.

“Altı şapkalı Düşünme” düşünce ve önerilerin belirli düzen içinde sunulması için kullanılan bir yöntemdir. “Şapkalar” düşüncelerin ayrışması için kullanılan bir semboldür. Şapkaların rengi değişikçe rengin simgelediği düşüncelerin belirli bir sırayla aktarılması beklenir.” (Erginer, 2006).

Yaratıcı bir sorun çözme etkinliği olan Altı şapkalı Düşünme etkinliği ile kendinizi ifade etme becerilerinizi geliştirebilir, öğrendiklerinizin kalıcılığını artırabilir, tartışmada zaman tasarrufu sağlayabilirsiniz. Ayrıca mesleki hayatınızdabu etkinliğe sık sık başvurabilirsiniz şeklinde güdüleyici bir açıklamanın yapılması.

- **Şapkaların düşünce sistemlerinin tanıtılması.**

Uygulamada kullanılan altı şapka aşağıdaki düşünce sistemlerini simgelemektedir.

Beyaz şapka: (TarafsızŞapka) Net bilgiler sunar. Tarafsız ve duygularını katmadan konuya yaklaşır.

Kırmızı şapka: (Duygusal şapka) Heyecanlı, kontrolsüz, hissi davranır.

Sarı şapka: (Avantajlar şapkası) İyimser, tartışmaya olumlu bakar, alternatif üretir.

Yeşil şapka: (Yaratıcılık şapkası) Yaratıcı çözümler önerir. Yenilikçi, üretken, girişimci, değişikliğe açık, alternatif düşünceler sunar.

Mavi şapka: (Değerlendirme şapka) Sonuç çıkarır, olgun yorulmayı cıanaliz edici bir tarzda konuya yaklaşır.

Siyah şapka: (Kötümser şapka) Negatif düşünceler oluşturur. Konunun olumsuz yönlerine bakarak düşünmede tedbir alır.

- **Tartışma konusunun açıklanması**

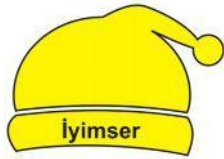
“Bu dersimizde sanat eserlerinin yeterince korunamaması sorununu ele

alacağız.Öncesenat eserlerinin korunamaması sorununu tanımlamaya, sonra bu konuda yaratıcı çözümler üretmeye, sanat eserlerimizin yeterince korunamamasına yönelik duygularınızı belirtmeye ve bu sorunları değerlendirmeye çalışacağız.” şeklinde açıklama yapılması.

- **Grup tartışma teknikleri uygulanarak şapkaların (düşünme sistemleri) sıra ile analiz edilmeye çalışılması**

“Şimdi **beyaz şapkalar** taktığınızı düşünün; sanat eseri ve sanat eserlerinin yeterince korunamaması konusunda zihninizde canlanan kavramları söyleyiniz.” şeklinde bir yönerge verdikten sonra problemi tanımlamaya yönelik çok sayıda kavram üretilmesinin sağlanması.

“Evet, sanat eseri ve sanat eserlerinin yeterince korunamaması ilgili olduğu etmenleri analiz ettik. Şimdi de **sarı şapkalarımızı** takalım ve sanat eserlerinin çok iyi bulunduğu bir ülkede yaşamının ne gibi avantajları olur düşünelim.” denmesi.

“Sanat eserlerinin korunamamasına tür olumsuzlukları olur? **Siyah şapkalarımızı** takarak inceleyelim.” denmesi.

“Bu konuda duygularınızı dile getirir misiniz?” diyerek **kırmızı şapka** düşünce sistemine geçilmesi.

“Sanat eserlerinin yeterince korunamaması çok önemli bir sorun. Şimdi **yeşil şapkalarımızı** takalım. Siz olsaydınız bu sorunu nasıl çözerdiniz?” sorusu ile öğrencilerin yaratıcı çözümler bulmalarını sağlanması.

“Çok güzel çözüm önerilerinde buldunuz. Sizlerin konuya duyarlılığı benim memnun etti. **Mavi şapkalarımızı** takalım ve tüm tartışma boyunca konuştuklarımızı değerlendirmesini yapalım.” denerek tartışmanın sonuçlandırılması.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME :

Gözlem yoluyla değerlendirme yapılır.

(Bu etkinlik örneği Özgen Şimşek Duran tarafından hazırlanmıştır.)

10. SINIFLAR:

10. SINIF		ÖĞRENME ALANI 3: TARİHİ ÇEVRE VE MÜZE BİLİNCİ	
ALT ÖĞRENME ALANI: TARİHİ ÇEVRE VE MÜZELERDE İNCELEME VE UYGULAMA II		ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	
KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR	
<p>Bu alt öğrenme alanıyla öğrenciler;</p> <p>1. Tarihi yörelerimizi ve barındırdığı tarihi eserleri tanır.</p> <p>2. Ülkemizdeki müzeleri tanır.</p> <p>3. Tarihi çevreleri, müzeleri ve sanat galerilerini gezmeyi alışkanlık haline getirir.</p> <p>4. Sanat eserlerini sergilemenin önemini açıklar.</p> <p>5. Tarihi çevrelerdeki, müzelerdeki ve sanat galerilerindeki eserlerden yola çıkarak üç boyutlu tasarımlar yapar.</p> <p>6. Yaptığı çalışmalarını sergilemeye istek duyar.</p>	<p> 1. Öğrencilerden kendilerini bir turist rehberi olarak düşünmeleri ve kendi yörelerine gelen turistleri gezdirmek için bir gezi planı oluşturmaları istenir.</p> <p>Bu çalışmayı hazırlarken;</p> <p>a) Gezdireceğiniz yerleri ve buralarda bulunan tarihi mekânları ve eserleri belirleyin.</p> <p>b) Gezilecek yerleri bir haritada gösterin.</p> <p>c) Gezilecek yerlere ait özelliklerle ilgili kısa metinler oluşturun.</p> <p>ç) Gezilecek yerlerin fotoğraflarını bularak ya da çekerek gezi planımıza ekleyin.</p> <p> 1. Öğrenciler yedi gruba ayrılarak coğrafi bölgelerimiz paylaşıldır. Her grup alınan bölgeye ait, tarihi eser ve müzeleri araştırarak bulunan dokümanlarla tanıtıcı poster hazırlar. Görsel sunum araçları ile kısa süreli sunumlar yapar.</p> <p> 4.6. Öğretmen öğrencilerle birlikte bir sergi planı hazırlar.</p> <p>a) Sergi komisyonu oluşturulur.</p> <p>b) Serginin kapsamı belirlenir.</p> <p>c) Sergiye konacak yapıtlarla, yardımcı araç – gereçler belirlenir.</p> <p>ç) Serginin biçimi ve yeri kararlaştırılır.</p> <p>d) Serginin duyurusu ve tanıtımı yapılır.</p> <p>e) Sergiden sonra yapılan çalışmalar değerlendirildikten sonra bir sergi oluşturma önemi hakkında görüşler alınır.</p>	<p> Kazanım nu. : 5</p> <p>Görsel sanatlarda biçimlendirme öğrenme alanındaki üç boyutlu çalışmalar alt öğrenme alanı ile ilişkilendirilir.</p> <p> 10. sınıf görsel sanat kültürü öğrenme alanındaki Türk süsleme sanatları alt öğrenme alanı ile ilişkilendirilir.</p> <p> Bu alt öğrenme alanı renkli resim uygulamaları II alanı ile ilişkilendirilir.</p>	

10. SINIF		ÖĞRENME ALANI 3: TARİHİ ÇEVRE VE MÜZE BİLİNCİ	
ALT ÖĞRENME ALANI: TARİHİ ÇEVRE VE MÜZELERDE İNCELEME VE UYGULAMA II		ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	
KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR	
7. Atatürk'ün önderliğinde kurulan sanat kurumlarını tanıtır.	<p> 3.4.6. "Müzede Bir Gün" (bk. <i>Etkinlik örneği, s. 128</i>)</p> <p> 7. "Atatürk ve Sanat" Öğrenciler Atatürk'ün önderliğinde kurulan sanat kurumlarını araştırarak sınıf gazetesi hazırlar.</p>	<p>! Kazanım nu. : 7</p> <p>Atatürk'ün önderliğinde kurulan sanat kurumları:</p> <p>a) Dil ve Tarih, Coğrafya Fakültesi</p> <p>b) Gazi Eğitim Enstitüsü</p> <p>c) İstanbul Şehir Tiyatroları</p> <p>c) Ankara Devlet Konservatuarı</p> <p>d) Sanat enstitüleri</p> <p>e) Kız enstitüleri</p> <p>f) Akşam sanat okulları</p> <p>g) Halk evleri</p> <p>h) Ankara Devlet Opera ve Balesi</p>	

MÜZEDE BİR GÜN

(Bursa Kent Müzesi örneği ile)

(Bursa Kent Müzesi örneği ile)	
DERS	GÖRSEL SANATLAR (RESİM)
SINIF	10
SÜRE	
ÖĞRENME ALANI	TARİHİ ÇEVRE VE MÜZE BİLİNCİ
ALT ÖĞRENME ALANI	TARİHİ ÇEVRE VE MÜZELERDE İNCELEME VE UYGULAMA - II
KAZANIMLAR	<p>3. Tarihî çevreleri, müzeleri ve sanat galerilerini gezmeyi alışkanlık hâline getirir.</p> <p>4. Sanat eserlerini sergilemenin önemini açıklar.</p>
YÖNTEM VE TEKNİKLER	Pastel / Sulu boya tekniği/ Guvaşboya
ARAÇ VE GEREÇLER	Resim kâğıdı,kalem, sulu boya, guvaşboya, fırçalar, su kabı,pastel boya, Bursa kent müzesi ile ilgili fotoğraf, afişve broşürler.
KAYNAKLAR	<p>- Özteke, Hüseyin, Ortaöğretimde Sanat Eğitimi ile Tarihî Çevre Bilincinin Geliştirilmesi, UÜ, Sos.Bil. Ens. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bursa, 2004.</p> <p>- Buyurgan, Serap ; Mercin, Levent, (ed. Özsoy, Vedat,) Görsel Sanatlar Eğitiminde Müze Eğitimi ve Uygulamaları.</p> <p>- http://www.bursa.gov.tr/?sayfa=mymenu&pid=77</p>
DERSE HAZIRLIK	<ul style="list-style-type: none"> · Müze ve müze türleri hakkında öğrencilerin Araştırmayarak hazırlıklı gelmelerinin sağlanması. · Öğretmen tarafından dersin başında uygulanacak bir ön test (Örn.1, s.130) ile dersin sonunda uygulanacak son testin (Örn.2, s.131) çoğaltılması. · Öğrencilere dağıtılmak üzere Bursa Kent Müzesi'ni

tanıtıcı bilgi kâğıdını(**Örn.3, s.132**) çoğaltılması.

· Müze gezi planı hazırlanması(**Örn.4, s.135**).

· Ölçme değerlendirme formlarını çoğaltılması.

ETKİNLİK SÜRECİ

- Hazırlanan *ön test* formunun öğrenciler tarafından doldurularak derse başlanması.
- Müzelerin önemi ve işlevi, sanat eserlerine değer verme ve korumanın önemi konusunun öğrencilerle tartışılması.
- Daha önce müze gezen öğrencilerin gözlemlerini diğer öğrencilere anlatması.
- Müzeleri gezerken dikkat edilecek noktaların anlatılması.
- Ders saatleri içerisinde, okul yönetiminden izin alınarak Bursa Kent Müzesi'ne öğrencilerle birlikte inceleme gezisinin yapılması.
- Gezi süresince Bursa Kent Müzesi ile ilgili fotoğrafların çekilmesi.
- Öğrencilerin Bursa Kent Müzesinde sergilenen eserler ile ilgili inceleme ve gözlemlerde bulunması ve gerekli gördükleri özellikleri not etmesi.
- Öğrencilerin gezdiği Bursa Kent Müzesi içinde sergilenenlerden seçtikleri bazı bölümlerini eskiz niteliğinde çizmesi.
- Öğrencilerin gezi sonrası, gezilen Bursa Kent Müzesi ile ilgili izlenim ve görüşlerini sınıfa aktarmaları.
- Öğrencilerin Bursa Kent Müzesinde sergilenen eserlerle ilgili topladıkları bilgi, fotoğraf ve haberleri sınıf gazetesine ya da tanıtıcı afiş biçiminde düzenlemeleri.
- Öğrencilerin Bursa Kent Müzesinde sergilenen eserlerle ilgili izlenimlerden onları çok etkileyen bölümleri ya da sergilenen eserleri, gezerken çizdikleri eskizlerden de yararlanarak resim kâğıdı üzerine kurşun kalemle çizmeleri.
- Renklendirme çalışmalarına geçmeden önce sulu boya ve pastel boya tekniği hakkında daha önce edindikleri bilgilerin tekrar edilmesi.
- Kurşun kalemle çizilen görüntülerin sulu boya ya da pastel boya ile renklendirilmesi.

ÖLÇME VE

DEĞERLENDİRME:

Bu etkinlikte öğrencilerin değerlendirilmesi ürün değerlendirme (**Örn.5, s.133**) ile birlikte, gözlem (**Örn.6, s.134**), öz değerlendirme ve performans değerlendirme formları kullanılarak yapılabilir.

ÖRNEK – 1**ÖN TEST ÖRNEĞİ**

Adıve Soyadı:

Okulu :

Sınıfı:

Okul Nu. :

Tarih :

1- Müze ne demektir?

2- Müzeler ne işe yarar?

3- Hangi tür müzeler vardır?

4- Müzelere eserler nerelerden gelmektedir?

5- Hiç müze gezdiniz mi? İsimleri nelerdir? Ne zaman gezdiniz?

ÖRNEK - 2

SON TEST ÖRNEĞİ

Adiva Soyadı:

Okulu :

Sınıfı:

Okul Nu. :

Tarih :

- 1- Gezdiğiniz müzenin türü nedir?
- 2- Müzede hangi tür eserler sergilenmektedir?
- 3- Eser ya da eserler nasıl sergilenmiştir?
- 4- Sergilenen eserler hangi dönemlere aittir?
- 5- Eserler nasıl ve nereden sağlanmıştır?
- 6- Daha çok hangi tür eserlerden hoşlandınız?
- 7- Müzede sizi en çok etkileyen bölüm ya da sanat eseri nedir?
- 8- Bu bölüm ya da sanat eserinin görünümü nasıl?
- 9- Bu müze gezisinde önemli olarak neleri ilk defa öğrendiniz?
- 10- Müzede neleri görmek isterdiniz?

ÖRNEK – 3

BİLGİ KÂĞIDI

A. Müzenin Tanımı, Türleri

“Sanatsal, kültürel, tarihsel ya da bilimsel ürünlerin sürekli olarak sergilenmesi amacıyla yapılan veya kendisi bu sıralanan nitelikleri nedeniyle halka açık tutulan yapıya müze denir.”

“Sanat müzeleri, arboretumlar, botanik bahçeleri, tarihî evler, doğa Tarihî müzeleri, tarih müzeleri, kent müzeleri, çocuk müzeleri, teknoloji merkezleri dünyanın dört bir yanında ziyaretçilerin sürekli gezdiği yerlerdir.

- Sanat müzelerinde; sanat eserleri, sanat objeleri,
- Tarih müzelerinde; geçmişte yaşanmışönemli Tarihî olayların arşivleri,
- Doğa Tarihî müzelerinde; dünyadaki canlıtürleri, doğa formları,
- Bilim ve teknoloji müzelerinde; buluşların nasıl yapıldığımakine ve araç gereçlerin nasılçalıştığıgörülebilir.”

B. Müzelerin İşlevi ve Önemi

Müzenin, birikimleri ile ilgili işlevleri:

- 1- Koleksiyon yapmak,
- 2- Belge toplamak,
- 3- Sanat yapıtlarınıtoplayıp, korumak ve restore etmek.

Müzenin, etkinlikleri ile ilgili işlevleri:

- 1- Araştırmayapmak,
- 2- Sergilemeler yapmak,
- 3- Sanat yapıtlarınıyorumlamak.

Müzeler, kültür ve bilim tarihîne ait eserleri toplayıp koruma, sergileme işlevini yerine getirirken; yayınları, hazırladıkları eğitim programları, sanatsal ve kültürel etkinlikleri ile toplumun eğitime de katkıda bulunmaktadır. Bu yönüyle toplum için büyük önem taşımaktadır.

“Müze gezisi sonrasında gerçekleştirilecek atölye çalışmaları, müze eğitiminde etkin rol oynamaktadır. Eserlere ilişkin, resim, desen çizimi, maket-model yapımı ve kompozisyonla ifade biçiminde gerçekleştirilecek etkinliklerle eserlerin tanınmasını yanı sıra beceri ve yaratıcılığadeliştirilmektedir.”

C. Kent Müzesinin Tanımı

Bulunduğu kentin ve çevresinin kültür zenginliklerini, gelenek ve göreneklerini, kentin ve çevresinin sosyal yapısını, düşünce sistemini ve değerlerini yansıtan müzelerdir.

Ç. Bursa Kent Müzesi Hakkında Bilgi

“Bursa Kent Müzesi, yaklaşık 6000 yıllık geleneksel Anadolu ve Osmanlı kültürünün oluşumu ve gelişimi sürecinde öncü kent kimliğini taşıyan Bursa'da, kentlinin ve kenti ziyaret eden turistlerin Bursa kentinin tarihî, coğrafi, kültürel, sosyal, ekonomik, ticari ve turistik yapısına ilişkin bilgi ve belgeleri görerek ve hatta yaşayarak öğrenebileceği bir müze durumundadır.

Müze binası, kent merkezindeki Cumhuriyet Dönemi üç yönetim yapısından biri olan eski Adliye Binası'dır. 1926 yılında Ekrem Hakkı Ayverdi tarafından yapılmıştır. Adliye Binası toplam 1920 m² alanlı olup bodrum ve iki kattan oluşmaktadır. 1. Ulusal Mimarlık Dönemi özelliği taşıyan yapı, adliye makamını yeni binasına taşınmasıyla boşaltılmıştır. Alanın imar planında kültür alanı olarak belirlenmiş olması ve de kent merkezinde, Atatürk Anıtı'nın hemen arkasında kolay erişilebilir bir noktada konumlanmış olması nedeniyle, yapının kent müzesi olarak restore edilmesi fikri doğmuş ve maliye hazinesine ait yapının kullanım hakkı Aralık 2001'de Büyükşehir Belediyesine geçmiştir.

Yapının restorasyon projeleri Büyükşehir Belediye Tarihî Çevre Koruma Bürosunca hazırlanmış ve Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunca onaylanmıştır.

Bursa Kent Müzesi kapsamında; Bursa kentinin tarihî, coğrafi, kültürel, sosyal, ekonomik, ticari ve turistik yapısına ilişkin bilgi ve belgeler, görsel sunum, obje ve animasyonlarla tanıtılmaktadır.

Müzedede Bursa'da yaşamış altı Osmanlı padişahının balmumu heykelleri bulunmaktadır. Ayrıca, müzedede yer alan kentin topografik maketi sayesinde, ziyaretçiler Bursa surları ve külliye, hanlar, hamamlar, camiler gibi anıteserler hakkında bilgi sahibi olabilmektedirler.

Müzenin bodrum katında yer alan Tarihî Esnaf Sokağı'nda; Bursa'nın geleneksel ticaret hayatı, arabacı, nalbant, saraç, semerci, yemenici, bıçakçı, bakırcı-kalaycı, tenekeci, marangoz, keçeci, sepetçi, şekerci, kebabçı, ipek-tekstil-havlucu

özgün dekor ve canlandırmalarıyla tanıtılmaktadır. Tüm katlardaki koridorlar, geçici sergi mekanı olarak kullanılmakta, böylece değişen temalar müzenin sürekli izlenen bir mekan olmasını sağlamaktadır.

Müze bütünündeki sergileme, ağırlıklı olarak duvarlarında tanıtım metinleri, resimler ve foto blok canlandırmaların yer aldığı panolar ile yapılmaktadır. Ayrıca bazı sergilerde çeşitli maket, canlandırma, bilgisayar destekli bilgilendirme ve obje teşhiri de kullanılmaktadır. Sergileme mekanları haricinde müzenin zemin katında ziyaretçilerin dinlenebileceği kafeterya, hediyelik eşya satış birimi ile birinci katında ise araştırmacıların yararlanabileceği Bursa Belgeliği, küçük ölçekli bir kütüphane, periyodik okuma salonu, dia ve multivizyon gösterileri ve küçük toplantıların yapılabileceği çok amaçlı bir salon ve yönetim birimleri yer almaktadır. Müzenin giriş avlusunda bulunan amfi tiyatro, konser, dinleti gibi etkinlikler yapılmasına olanak sağlayacak, yine açık alanda yer alacak olan panolar ile dış mekanda da sergi düzenlemeleri yapılmıştır.”

<http://www.bursa.gov.tr/?sayfa=mymenu&pid=77>

D. Müzeleri gezerken dikkat edilecek noktalar:

- Sessiz olarak gezilmesi,
- Sanat eserlerine uzaktan bakılması,
- Sanat eserlerine ve cameralara dokunulmaması,
- Müze içinde koşulmaması,
- Müze içinde yiyecek yenilmemesi,
- Öğretmen ya da rehberin açıklamalarını dikkatlice dinlenmesi,
- Not alınması, krokiler çizilmesi.

ÖRNEK - 4
GEZİ PLANI ÖRNEĞİ

Okul	:
Sınıf	:
Ders	: Görsel Sanatlar (Resim)
Gezi Tarihi	:
Gidilecek yer	: Bursa Kent Müzesi
Gezinin süresi	:
Gezinin başlama saati	:
Gezinin amaçları	:

- Yaşadıkları kentin tarihî ve kültürel özelliklerini tanımak.
- Müzeler ve Bursa Kent Müzesi hakkında bilgi sahibi olmak.
- Müzelerin nasıl gezileceğini öğrenmek.
- Tarihî eserleri yerinde araştırmayarak yorumlayabilmek.
- Edindiği izlenimleri özgün sanatsal çalışmalar olarak aktarabilmek.
- Tarihî çevre bilinci edinmek.

Yapılacak hazırlıklar, öğrencilerden istenecekler

- Müze öğretmen tarafından daha önce gezilecek,
- Hazırlanan ön-test gezi öncesi öğrenciler tarafından yanıtlanacak,
- Müze hakkında öğrenciler bilgilendirilecek,
- Müzeyi gezerken uyulması gereken kurallar anlatılacak,
- Öğrencilerden, not tutmaları ve eskiz çalışmaları için kâğıt kalem istenecektir.

Geziye katılacak kişiler :

Geziye gidiş dönüşün nasıl yapılacağı:

Gezinin nasıl değerlendirileceği

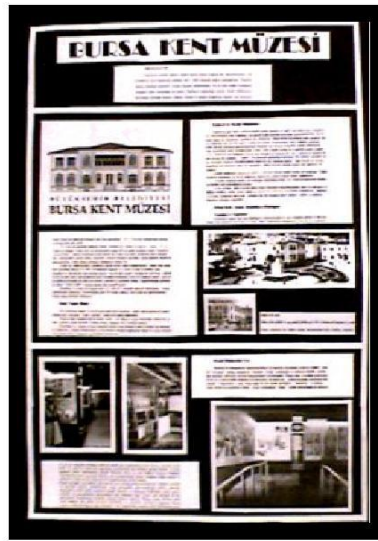
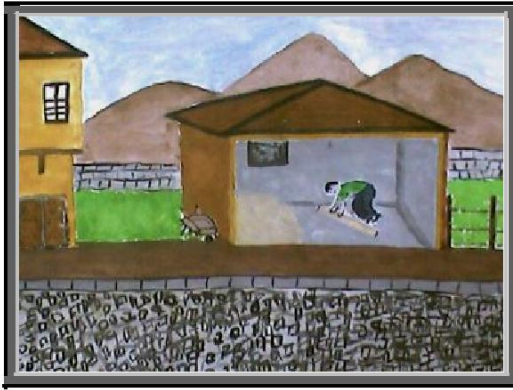
- Gezi sonrası izlenimler sınıfta anlatılacak,
- Toplanan bilgiler ve çekilen fotoğraflarla sınıf gazetesi düzenlenecek,
- Edinilen izlenimlerden yararlanılarak resim çalışması yapılacak,
- Hazırlanan son-test öğrenciler tarafından yanıtlanacaktır.

ÖRNEK – 7

ÖRNEK UYGULAMADAN GÖRÜNÜMLER

Bursa Kent Müzesinin dıştan görünümü
Öğrenci çalışmalarından örnekler

(Bu etkinlik örneği Hüseyin Özteke tarafından hazırlanmıştır.)

11.SINIFLAR:

11. SINIF		ÖĞRENME ALANI 3: TARİHİ ÇEVRE VE MÜZE BİLİNCİ	
ALT ÖĞRENME ALANI: TARİHİ ÇEVRE VE MÜZELERDE İNCELEME VE UYGULAMA III		ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	
KAZANIMLAR			AÇIKLAMALAR
<p>Bu alt öğrenme alanıyla öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Atatürk müzelerini tanırlar. 2. Tarihi çevre, müze ve sanat galerileri aracılığı ile farklı kültürleri tanırlar. 3. Müzenin eğitimdeki rolü ve önemini yorumlar. 4. Tarihi çevre, müze ve sanat galerileri ile ilgili kitap, broşür ve haber okumayı alışkanlık haline getirir. 5. Tarihi çevrelerdeki, müzelerdeki ve sanat galerilerindeki eserleri, özgün çalışmalarında örnek alır. 	<p> 1. “Atatürk Müzeleri” Atatürk müzelerinin isimleri öğrencilere ayrı ayrı dağıtılarak araştırma yapmaları istenir. Araştırma sonucu elde edilen dokümanlarla hazırlanan sunum dosyaları sınıf kitaplığında öğrencilerin yararlanmasına sunulur (<i>bk. Ek 3, Müzelerin İnternet adresleri, s. 273</i>).</p> <p> 3. “Okulumuzu sanat galerisine dönüştürelim.” konulu bir kampanya başlatılır. Öğrenciler çeşitli kaynaklardan buldukları Türk ressamlarının eserlerinin tıpkıbasımalarını çerçeveli bir şekilde okulum uygun yerlerine asarak kalıcı sanat galerileri oluştururlar.</p> <p> 2.5. Arkeoloji müzesi gezisi sonrası öğrenciler gruplara ayrılarak farklı dönemlere ait eserlerin büyük boy kâğıtlar üzerine resimlerini yaparlar. Öğrenci grupları dönemlerin özelliklerini yansıtan birer drama hazırlarlar. Yapılan resimler oyunun sunumunda dekor olarak kullanılır.</p>	<p>! Kazanım nu. : 1 Atatürk müzesi bulunmayan yerleşim merkezlerinde görsel materyallerle Atatürk müzeleri tanıtılmalıdır.</p> <p> Bu alt öğrenme alanı renkli resim uygulamaları III ile ilişkilendirilir.</p> <p> Bu alt öğrenme alanı grafik sanatlar alt öğrenme alanı ile ilişkilendirilir.</p>	

ÖĞRENME ALANI 3: TARİHİ ÇEVRE VE MÜZE BİLİNCİ	
ALT ÖĞRENME ALANI: TARİHİ ÇEVRE VE MÜZELERDE İNCELEME VE UYGULAMA IV	
KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ
<p>Bu alt öğrenme alanıyla öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> Dünyaca ünlü müzeleri tanır. Tarihî çevre, müze ve sanat galerileri ile ilgili yazılı ve görsel kaynakları sergiler. Ülkemiz müzeciliğinin gelişmesinde koleksiyonculuğun önemini açıklar. Tarihî çevre, müze ve sanat galerileri aracılığı ile kültürler arasında bağ kurar. Tarihî çevrelerde, müzelerde ve sanat galerilerinde bulunan eserlerden yararlanarak desen çalışmaları yapar. 	<p> 1.2. Sınıftaki her öğrenciye dünyadaki ünlü müzelerden birinin ismi verilerek araştırma yapması istenir. Araştırma sonrasında hazırlanan sunum dosyaları okul kitaplığında tüm öğrencilerin yararına sunulur.</p> <p> 2. Öğrencilerden, tarihî ve kültürel değerlerimizden Surlar, kaleler, hanlar, hamamlar, camiler, medreseler, köprüler, Ürgüp-Göreme Peri Bacaları, Nemrut Dağı vd. araştırılması istenir. Getirilen dokümanlar sınıfta incelenir Bu tarihî varlıkların resim-fotoğraf ve yazılı bilgileri panolarda sergilenir.</p> <p> 5. Tarihî çevre ve müzelerde, orijinal eserlere bakılarak desen çalışmaları yapılır.</p>
	<p>! Kazanım nu. : 1 Müze İnternet adresleri EK 3, s. 273 verilmektedir. Bu öğrenme alanı desen çalışmaları I, II, III, IV ile ilişkilendirilir.</p>
	AÇIKLAMALAR

**EK.3. İzmir Arkeoloji ve
Etnografya Müzesine Yapılan Ziyaretten İzlenimler**

